

Bene Zoltán

út

B&T

Bene Zoltán

**Út
Történet**

**Szeged
Bába és Társai Kiadó
2004.**

© Bene Zoltán

„Az út örök és tétlen,
mégis mindent végbevisz észrevétlen.”
(*Tao Te King*)

„Az egész élet nem egyéb, mint a folyton gyülemelő, megállíthatatlan
és megölhetetlen múlt. Mi magunk ez vagyunk.”
(*Babits Mihály*)

„Akkor is a magam útját járom, ha tudom, hogy sehová sem vezet.”
(*Andor Csaba*)

Szikrázott a napsütés, és égbe nyúlt a hőség, mint a sudár törzsű fák a távoli hegyek ormain. A végtelenség az út két oldalára hajolt, s egészen az autó kerekeiig nyújtózott szelíden. A villanypóznák szabályos időközökben ugrottak elő az árokpartról, hogy nyomban vissza is szökkenjenek a helyükre. A rádióból a hírolvasó hangja csörgedezett kifelé, csobogásán átsejlett a motor halk, egyhangú, álmosító zúgása. Egy légy zümmögött egyre, tercelt a motorzúgásnak, kíséretet adott a hírekhez, olykor koppant egyet-egyét a szélvédőn, rezonált, sercegett, zümmögött tovább. A terpeszkedő végtelent tehenek, tanyák, facsoportok szeplőzték, szántóföldek tetoválták teli szabályos mértani ábrákkal. Az autó lágyan siklott, a felforrósodott aszfalt ködölt előtte, mögötte, körülötte.

Asztalos Péter felsóhajtott, oldalra pillantott. Láta, hogy Szécsényi Ignác változatlanul békésen szendereg. A tükörből ellenőrizte, hogy Sebestyén Etele szemeit még mindig lehunyva tartja, ezzel szemben a szája tárva-nyitva áll, sarkából hajszálvékony pataokban csorog a nyál. Hogy megtörje a monotonitást, levette lábát a gázpedálról, kicsit lefuttatta az autót a kavicságyba, alig érzékelhetően ráfékezett, majd leheletnyit mozdított a kormányon, kapcsolt, visszatért az útra, gázt adott, újra kapcsolt, a motor kissé megváltoztatta a zúgás-frekvenciát, a kerekek belehasítottak a fellágyult úttestbe, a gépkocsi orra kettészelte a hőség gőzölgő kipárolgását, végül újra úgy haladt a maga útján minden, mint egy perccel korábban. Asztalos Péter ismét oldalra pillantott, a tükörbe pislogott: semmi változás.

Kilométerek, helységnévtáblák. Asztalos Péter levette a lábát a pedálról, figyelte a mutatót, amint petyhüdten ereszkedik vissza ötvenre. Kanyarok, biciklisták, némely ház előtt, tönklábú padokon botra támaszkodva üldögélő nénikék, a kocsmák előtt kerékpárerdő, kiszélesedő perspektíva: templomtorony, újabb kanyarok, újabb kerekezők, jobbra sárgálló fűvel borított, napszitta futballpálya, balra rendezetlen gazdasági épületek halmaza, helységnévtábla, országút, szikrázó napsütés, előzők és előzendők, határtalanság.

Aztán egyszerre mégis elértek egy határhoz. Asztalos Péter lassított, betagozódott a sorba, Szécsényi Ignác megmozdult, kinyitotta a szemét.

– Innen átveszem – szólalt rekedten.

– Mindjárt meg kell állnom úgyis – felelte Asztalos Péter. – Majd akkor cserélünk. Etele meg kiszáll néhány csík cigiért, ennél olcsóbban sehol se kapunk.

– Oké – hallatszott hátulról Sebestyén Etele álomittas hangja. – Hol is veszek?

– Tax free shop, ahogy a művelt népek mondanák. – Asztalos Péter fékezett, az autó megállt, a kézifék diszkrétan reccsent. Mind a hárman kiszálltak a kocsiból. Asztalos Péter nyújtózott és kéjesen nyögött hozzá, Sebestyén Etele hosszú léptekkel elindult a határállomás épületeinek irányába, Szécsényi Ignác ezalatt körbejárt a járművet és cipője orrával mód-szeresen megrugdosta a gumikat. Amikor a bal első ajtóhoz ért, beszállt, elhelyezkedett a

vezetőülésen. Asztalos Péter Sebestyén Etele helyét foglalta el. A sor meglódult, néhány métert gurult, aztán újra megállt.

– Toljuk! – javasolta Szécsényi Ignác. – Akkor nem kell indíthatni.

Asztalos Péter vállat vont, kikecmergett a hátsó ülésről, nekifeszült a kaszsinak. Így araszoltak előre szépen, lassan. Sebestyén Etele már régen visszatért a cigarettákkal, el is emésztettek már fejenként vagy három szálat, mire a határőr színe elé kerültek. Útlevelel-lenőrzés, szokásos kérdések, legyintés; újabb tétlenséget és tehetetlenséget, idegfeszegető szobrozást követően a másik oldalon ugyanez, fűszerezve a csomagtér tetejének felnyitásával, a három hátizsák felületes megszaglásásával, amit legvégül itt is legyintés követett, mehetnek.

Szécsényi Ignác elfordította a slusszkulcsot, az Opel motorja felzúgott, indultak tovább.

– Ezen túl vagyunk – jegyezte meg Sebestyén Etele. – És immáron Erdélyben!

– Legalábbis a Partiumban – igazította ki Asztalos Péter kukacoskodón.

– Mindenesetre – hagyta rá a másik. – Aradnál átveszem.

– Vagy Dévánál – helyesbített Szécsényi Ignác. – Majd látjuk.

– Erdély valahol ott kezdődik, ahol a hegyek – mélázott Asztalos Péter.

– Valahol ott – bólogatott Sebestyén Etele.

– Viszont még azelőtt pénzt kell váltanunk – szólt Szécsényi Ignác. – Az első kútnál megállunk, amúgy is majd szétpukkan a hólyagom.

Az első kútnál valóban meg is álltak, s amint kiszálltak a kocsiból, menten körbefogták őket csicsás ingekben és valószínűtlen színű nadrágokban feszítő férfiak, akik kézzel-lábbal hadonászva, hangosan handabandázva, egymásra licitálva pénzváltást ajánlottak. Szécsényi Ignác szó nélkül áttört rajtuk, két barátja azonban ott maradt az embergyűrűben, és megalkudott az egyik fiatalabb pénzváltóval, aki befőttesgumival összefogatott pénzgurigákat szedett elő feneketlennek tetsző zsebeiből, leszámolta a kért összeget, aztán villámgyorsan elrejtette az ellenértékét. Olyan sebesen játszódtott le minden, hogy a tranzakciót követően még várakozni is kellett Szécsényi Ignácra.

– Mennyibe váltották? – kérdezte, mikor visszatért, beült a kormány mögé és indított.

– Százhuszba – felelte Asztalos Péter. – Olyasmi.

– Olyasmi. Jó lesz.

A motor egyenletesen duruzsolt, az autó ráfordult az útra, Arad irányába. Három utasa szótlánul figyelte a tájat, a falvakat, a távolban rendre felbukkanó gyárkéményeket. Takarékoskodtak a szóval, hiszen hosszú utat kellett még bejárniuk. Tudták, hogy napokig, de akár hetekig is úton lesznek, nem pocsékolhatják a beszédet. Amikor délelőtt útra keltek, már akkor tisztában voltak ezzel, sőt már az előző napon világossá vált előttük. Legkorábban Szécsényi Ignác előtt, amikor egy nő, egy bizonyos Kántor Zsuzsa nevű nő felhívta, és sírva elmesélte neki, hogy Feri (azaz Borsa Ferenc) néhány napja elment, egy hátizsákba összekapolt néhány ruhadarabot, alsóneműt, tisztálkodó felszerelést, ezt-azt, azzal szó nélkül elment. Hozzátette, hogy nem bírja tovább a várakozást, a bizonytalanságot, az aggodalmat, azért telefonál. Szécsényi Ignác nem vesztette el a lélekjelenlétét, először nyugtatni próbálta a nőt, ami telefonon keresztül meglehetősen kilátástalan próbálkozásnak bizonyult, majd afelől érdeklődött, vajon az útlevelet magával vitte-e a távozó? Mikor erre kis szünet után igenlő választ kapott, abban a pillanatban tudta, hogy indulniuk kell. Már búcsúzkodni akart, hogy legyen ideje megtenni a szükséges előkészületeket, amikor Kántor Zsuzsa belezokogta a

kagylóba, miszerint ez az egész borzalmas és szörnyű, mert nem elég, hogy eszeveszetten szereti Ferit, de ráadásul még áldott állapotban is van. Szécsényi Ignác ekkor hidegvérűen megkérdezte, hogy erről Borsa Ferenc vajon tud-e, s mikor nemleges választ kapott, tudta, hogy sietnie kell. Sebesen elbúcsúzott, letette a telefont, majd újra felemelte, tárcsázott egy számot, a vonal túlsó végén egy lánnyal kapkodva megbeszélte, hogy azonnal otthagy csapot-papot, s máris indul Kántor Zsuzsához, akinek kell egy váll, amin kisírhajta magát, egy kéz, amely simogatja a hátát, és egy fül, amely meghallgatja mindazt, amit mond (s az nagy valószínűséggel nem kevés). Ezután annak az ifjúsági irodának nevezett különös képződménynek a munkatársához intézett néhány kérdést telefonon keresztül, ahol Borsa Ferenc dolgozott; majd Asztalos Pétert hívta, régi barátját, aki egy hete költözött vissza az ország másik sarkából Szegedre egy csúnya válóperrel a háta mögött, s tanárember lévén nyáron szabad; végül másik jó cimboráját, Sebestyén Etelet tárcsázta, aki szintén nem régen tért vissza, ő éppen a fővárosból, homlokán néhány új keletű redővel, de (jelenleg) időmilliomosként. Másnap délelőtt hármában nekivágtak az útnak, s néhány óra múlva már Arad felé közeledtek, kilométereken keresztül két kamion közé szorulva.

Szécsényi Ignác higgadtan, szépen vezetett, mellette Sebestyén Etele báván szemlélődött, hátul Asztalos Péter nézelődött félálomban, küzdött az elalvás ellen, ugyanakkor vágyott is utána. Arad közelében, apró házak szegélyezte, koszos falu főutcáján zötykölődve folyt össze benne zavaros tócsává a világ. Ezt a zavaros tócsát figyelte. Összemosódtak benne a formák, mintha vízfestékkel festett képet locsolnának öntözőkannából, egyenletesen; a körvonalak megbolydultak, a színek egymásba olvadtak. Így nézte egyszer régen, ahogy egy lány nagy műgonddal fest. Másod- vagy harmadéves egyetemista lehetett, a lány vele egykorú. Aradi volt a lány, félig román, félig magyar. Idegenes hangsúllyal beszélt magyarul, hiszen az anyanyelve, miként az édesanyja, román volt. Asztalos Péter éppen a karib indiánok esetét mesélte neki az arawakokkal:

– A karibok elfoglalták az arawak szigeteket, lemészárolták az összes férfit, a nőket viszont magukkal hurcolták a saját szigeteikre, ahol az asszonyaikká tették őket. Bosszúból az arawak nők az anyanyelvüket tanították meg először a születő gyerekeknek, és a lányoknak ez is maradt a nyelve halálukig. A fiúk is csak tízéves koruk körül, amikor elkerültek a férfiak házába, csak akkor tanultak meg a karibok nyelvén. Úgyhogy kétnyelvű társadalom alakult ki, a nők az arawak, a férfiak a karib nyelvet beszélték. Értették ugyan a nők is a férfiak nyelvét, a férfiaknak pedig a nők nyelve volt az anyanyelve, ugyebár, és a nőkkel továbbra is azon beszéltek, de egymás közt atyáik szavait, a karib nyelvet használták, ami így a férfiak saját, különálló nyelvéné vált, s a nők soha, egyetlen egyszer sem szólaltak meg azon a nyelven, számukra az tabuvá vált. Végso soron így álltak bosszút a lemészárolt arawak férfiakért.

A festegető aradi lány erre valami olyasfélét válaszolt, hogy az ő családjában azért nem egészen ez a helyzet, ám akkor az autó megállt.

– Iszunk egy kávé, Peti – szólt hátra Sebestyén Etele. – Megszunnyadtál?

– Kissé. A kávé jó ötlet, fiúk. Aradon vagyunk?

– Ott. Gyere!

Ittak egy fertelmes kávé valami fertelmes presszóban, ami annyit mindenképpen ért, hogy valamelyest megdobogtatta a szívüket, aztán indultak tovább. Sebestyén Etele vezetett, Asztalos Péter és Szécsényi Ignác belesüppedtek a délutánba. Asztalos Péter ugyanígy, vagy legalábbis hasonlóképpen süppedt egyszer egy másik délutánba, talán félig-meddig estébe már, amely úgy fogta körül, mint egy hatalmas, puha fotel. A vízfestékkel pingáló aradi lány dúdolása behallatszott a fürdőszobából, egy másik lány meg a szekrény előtt guggolt és takarót keresett Asztalos Péternek, aki egy heverőn fektében a plafont bámulta, meg a

guggoló lányt figyelte felváltva. A lány műszálas hálóingben volt, lábai csillogtak a félhomályban, Asztalos Péter kedvtelve szemlélte, ahogyan a combok hátsó oldala a vádlikhoz tapad, végigfuttatta buja tekintetét a fenék gömbölyded ívén, amely, úgy tűnt számára, a gerincnek is szépséges ívet ad. Olyan otthonos ez a hangulat, csúszott ki a száján, mire a lány felnézett a szekrény mellől, és nagy, halványzöld szemei hosszúra nyúló, mélabús pillantásával arra kérte, ne mondjon ilyeneket. Asztalos Péter beletörődött, hogy meg kell felelnie a kihívásnak, miszerint csendben kell maradni, s főként: nem szabad jó szagú mondatokkal illatosítani a léteret. A lány kockás takarót dobott neki, s a mozdulattal együtt hullámozott a melle, utána magára hagyta a fiút, és az ajtót behúzva maga mögött kizárta a dúdolást – és minden mást, az otthonosságot is beleértve. Asztalos Péter aludni akart, de sehogyan sem sikerült neki, csak süppedt lefelé az estébe-éjszakába, mint valami mocsárba, egyre mélyebbre és mélyebbre. A zsombékok között meztelen női lábszárakba és fedetlen combokba ütközött, izzadó tenyere enyhe ívű, meleg, bársonyos fenekekre és dús keblekre simult, érezte a bőrselymességét, amelyen átizzott a hús, s elégedetlenül, mégis megbabonázva vette észre, hogy testének mértani középpontjába sűrűsödik össze minden, ami élet. Titkon várta a lányt, az aradit, aki vízfestékekkel és fekete szárú ecsettel szokott képeket festeni, vagy a másikat, aki magával vitte a ruhája ráncai közt az otthonosságot, egyre megy, valamelyiket. Titkon várta, de még titkon sem jött egyik se, s ettől olyan keserű lett a szája íze, mintha epét hányt volna. Ki kellett settenkednie egy pohár vízért. Mohón, nagy, hangos kortyokban itta, elmosta a poharat, lábujjhegyen visszaóvakodott a bolyhos pléd alá, aztán nagy nehezen csak elaludt. Reggel összehajtogatta a kockás takarót, felhúzta a nadrágját, kiment a konyhába, ivott egy kávét a lányokkal, megköszönte a szállást, és útnak indult. Milyen sokszor indult már útnak, maga sem tudta volna megmondani. Érkezéssel viszont mennyivel kevesebbet tudna elszámolni, gondolta, miközben visszhangot vertek a lépcsőházban a lépte.

– Hol járunk? – riadt fel.

– Gondoltam, teszünk egy kis kitérőt – válaszolt Sebestyén Etele. – Még nem láttam Vajdahunyd várát soha.

Asztalos Péter kinézett a szélvédőn, az út mellett roskadozó tömbházat látott, az oldalában tehenek legeltek. Igen, ez az út vezet a Hunyadiak ősi fészkehez, állapította meg magában, kissé fellengzősen, ezzel egy időben összeszorult a gyomra. Hamarosan beértek a Zónába – Tarkovszkij filmjébe, a Stalkerbe kíváncsoztak azok az elszabadult filmkockák, amelyek a szemük elé tárultak: hatalmas, acélszerkezetű épületek, a semmiből a semmibe futó sín párok, itt-ott elhagyott munkagépek rozsdástele csontvázai, sóderhegyek, kavicsdombok, gigászi acélcsovek átláthatatlan hálójá, üres futószalagok, legalább minden harmadik ablak kitörve; s annak ellenére, hogy a tömzsi kémények némelyikéből sárgás füst gomolygott, mindenütt az elhagyatottság, a pusztulás, a romlás, egy kimerevített végvonaglás. Halál. Az élet hiánya.

Sebestyén Etele belelépett a fékbe, egy csúnya, girhes, szőrehagyott, foltos kutya vinnyogva iszkolt az autó orra előtt. Sebestyén Etele káromkodott egyet, kapcsolt, rátaposott a gázpedálra. Körülnézett. Irdatlan súllyal nehezedett rá az egykori Vajdahunyd, mára inkább Hunadeora agonizáló ipara; meghatározhatatlan hangulat uralkodott el rajta. Mint egy automata, mint egy robot, mint egy beprogramozott, emberszabású kiborg, úgy vezetett tovább, de szemei előtt egy régi nap lebegett, egy nap, amelyen arra a következtetésre jutott, hogy végre nem kell tovább áltatnia magát – hunyt szemmel, álommal, álmatlansággal. Csaknem reggel van, öregedő, madárdalos, üde illatú virradat. Lerúgja magáról a takarót, felül az átizzadt ágyban. Sietősen elfojtja a tagjaiban feszülő, izmait meg-megrándító nyújtózkodási kényszert. Feláll, kimért, gyakorlott léptekkel az ablakhoz lép. A Balaton vize zölden, simán, nyugodtan árad vérekes, savós színű szemeibe. A szemközti stégen, tíz-tizenkét méterre a parttól, tucatnyi, valaha talán fehér, most azonban inkább piszkosszürke tollazatú sirály gubbaszt. A nádas felől méltóságteljesen hatyúk vitorláznak a képbe, két kifejtett, hófehér

óriás és öt-hat barnás árnyalatú apróság, pihéiket összeborzolja a szellő. Az ég távolian, valószerűtlenül kék. A felkelő Nap glóriát rajzol a túlsó parton felgyűrődő hegyek köré, csalókán. Mókásan? Szánalmasan? Elfordul a látványtól, ellép az ablaktól, komótosan kisétál a szobából, kilép az ajtón. Szűk folyosón áll, agresszív lakkszagban. Balra fordul, a folyosó végén benyit a fürdőszobába. (Zuhanyzóval kiegészített mosdó és illemhely?, kérdezi önmagától, választ nem várva.) Hideg vizet enged a markába, belemártja az arcát a két kezéből alkotott parányi lavórba, élvezi a frissítő, hűsítő érzést. Kevéske vizet a szájába vesz, megforgatja, átszűri oda-vissza a fogain, kiköpi. Vérzik az ínyem, állapítja meg magában, vérzik az ínyem. A WC-csésze fölé áll, vizel, hosszan, hangos csobogással. Zsebniaagara. Meghúzza a zsinórt, bugyborékoló, szörcsögő hanggal szippantja magába a porcelán-állat a sárgás levét. Micsoda mohóság! Újra a mosdókagyló elé áll, megereszti a vizet, szappant vesz a kezébe, cuppogva mosakszik, leöblíti a kezét, elzárja a csapot, kihátrál a helyiségből. Hátra arc, a folyosó másik végében konyha. Kinyitja a faliszekrényt, előveszi a kávé, levesz egy poharat a szekrény melletti meztelen polcra, a csap alá tarja, teleengedi vízzel. Lecsavarja az elektromos presszókávé-gépezet tetejét, két nagy pohár vizet tölt belé. Kicsavarja az örölt kávé elhelyezésére szolgáló alkatrészt, kiveri belőle az este beleszottyadt kávépogácsát, megtölti friss örleménnyel, visszailleszti a helyére, megnyomja a piros gombot. Vár. Közben kinéz a kicsiny, mocskos konyhaablakon. A szomszéd ház falát látja, a csinos, mázas cseréppel borított tetőből egy darabot, egy szeletnyit az égből. A presszókávé készítő gépezet irányából fortogást hall, odafordul. A sötét lé szörcsögve szivárog az üvegedénybe. Összefut a szájában a nyál. Kattanás, a fekete elkészült. Kikapcsolja a gépet, elveszi az üvegedényt, a vizespoharat sóvár mozdulattal telelöttyinti kávéval, kielégíthetetlen vágyakozástól sarkallva, sebesen szűrösli ki belőle a keserű, tűzforró folyadékot. Nem érdekli, hogy égeti a nyelvét, ínyét, torkát, nyelőcsővét, gyomrát. Újra telitölti a poharat, de a második adagot már lassan, ráérősen, szertartásosan kortyolja el, miközben visszaballag a szobába, az ablakhoz áll, figyel a stégen mozgolódó sirályokat és a hatyúk családi életének szelíd idilljét. Az utolsó korty kávé után átöltözik, a poharat visszaviszi a konyhába, ellögyböli, lecsorgatja, lefordítva a polcra teszi. Karika lesz a helyén. A nedvességtől. Ezért hogy perelne velem, jut eszébe.

Kimegy a házból, bele egyenesen a reggelbe, hét óra húsz perc van, vélekszik. A parton egy csónak fekszik, betolja a vízbe, beleugrik, megmarkolja az evezőt, szaporán kievez a stéghez, kiköti a csónakot, felkapaszkodik a deszkákra, leül, a lábát lóbázza a víz fölött. A sirályok nem zavarják, ő sem zavarja a sirályokat. A hatyúk le-lebuknak, nyilván élelemért. Nézi őket, talán látja is. Érzékei élnek. Élnek és többé-kevésbé épek. Azonban elsősorban az idő telését, az idő múlását figyelik, azt ellenőrzik. A szeme, a füle, a bőre az időre van hangolódva. Hét óra huszonöt. Érzékszervei működésében háttérbe szorulnak az elsődleges funkciók, helyettük egységesen, mindahányan mechanikus, mégis biológiai óraként tevékenykednek. Hét óra harminc. Az ujjbegyei tapintják az időt, mintha selymes, kék erekkel tagolt, éteri illatú, langyos, bársonyos női bőrt tapintának, simogatnának, érzékien, hét óra negyven, gyengéd odaadással, háromnegyed nyolc. Puha, hófehér bőr az ujjak alatt, a comb belső részén, vagy az ágyékon feszülő, hamvas női bőr az ujjak hegyére tűzve, leheletnyi finomságú érintés, nyolc óra van.

Feláll, visszamászik a csónakba, kihúzza a parti fövénybe. A konyhába megy, kinyitja a hűtőszekrényt, zörgős papírba csomagolt, bolti kiszerelésű disznózsírt vesz elő. A szekrényből előkotorja a megszáradt fél kenyeret, kihúzza a fiókot, kést keres, leszal egy szelet kenyeret, megkeni vastagon zsírral, a sötétből söt csippen két ujj közé, egyenletesen rászórja a kenyérszeletre, beleharap. Falatkatoná. Az álmára gondol. Újabb harapás zsíros kenyér. A vonaton zötykölődik az élettársával (kedvesével? barátnőjével?), kéz a kézben, izgatottan tervezgetik a nyaralást. Milyen lehet az a faház? Milyen a víz ott? Milyen rendes az öreg, hogy odaadta, átengedte nekik! Másik szeletet vág, megkeni, beleharap. A vonat sípol, dudál,

rángat. Vár a Balaton! Még két falat, kicsit kipótolja a zsírt, had érezze jobban az ízét. Csikorgás, állomás, leszállás. De az állomáson már egyedül áll, kezében bőrönd, elfogyott a második szelet zsíros kenyér, jól is lakott. Minden este ez az álom. Nappal meg az emléke. Víz enged a pohárba, egy hajtásra kiissza. Bizsereg valami benne, jóllakottság, várakozás, remény? Telefont vesz elő a zsebéből, nyomkodja a gombokat. Kicseng. Föl is veszi a túloldal, a messzeség, a barátnő, a kedves, az élettárs. Beszélnek. Aztán ellenségesen kattant a vonal. Semmi eredmény. Munka, hallhatta, továbbra is, mint a tenger. Mit tehet ellene? Váratlanul jött, ez egy ilyen állás. De azért érezze jól magát. Mi a fontosabb? A telefonba kellett volna ezt megkérdezni. Nem merte, nem meri. Tudja a választ. A telefont otthagyja az asztalon, visszabattyog a csónakhoz, vízre löki, beleugrik, evez.

Tűz a Nap, erősen tűz. Jól érzem magam, mormolja. Tisztán hallja, ahogy telnek a percek, az órák, ahogy telik az idő, mintha egy homokórán peregne lefelé. Az idő, ami nem is létezik. Az idő, ami a legnagyobb hazugság és csalás és átverés ezen a világon. Fenét érzem jól magam, motyog bele a csónak orrába. A víz zölden ragyog, az ég kékje harsány szóval felel rá. A csónak V-alakú sebet hasít a Balaton hátába, itt-ott koncentrikus körök keletkeznek a víz színén: halak üzenete. Balról kicsiny, baljóslatúan sötét borulás. Evez tovább, a közepéig, ahogyan szokta. Belemártja az evezőt, húz, ellene tart, kiemeli, belemártja, húz, ellene tart, kiemeli és így tovább. Szépen, halkan siklik a tavon. Csendben, magányosan, lassan. A víz haragoszölden, csillogva harsogja világgá saját magát, az ég sötétkékkel tercel neki. Balról immár jókora borulás, hirtelenjében fél égboltnyi. Megijed, megfordul, kapkodva lapátol kifelé, a háta mögött egy túlpartról indított rakéta hasít az égbe. Egyik pillanatról a másikra feltámad a szél, durván a hajába kap. Látja maga előtt a stéget, nincs már messze. Közel van. A sirályok eltűntek róla, a hattyúk sincsenek sehol. A nádasba bújtak. Nyakán a vihar. Húz még néhány erőset, apait-anyait belead, eléri a stéget. Felmászik rá, a csónakot hozzáláncolja a rozsdás, nyálkás létrához. Minden nedves, minden hűvös tapintású, mint egy hulló bőre. Rosszul érzem magam, susmorog bele a fenekestől felfordult világba. A vihar elszabadul, rohangál a szél a tó felett, hullámokat ébreszt, ostromolja a partot, a stégeket, a nádas. Jön a felkorbácsolt, megvadult víz, a gyilkos pára. A fuldoklás. Partra kell jutni. Beugrik a csónakba, megragadja az evezőt, evezne. A stég abban a pillanatban roppan egyet, a félig korhadt deszkák a nyakába zuhannak, a csónak felemelkedik, szabadon lebeg víz és ég között, majd repül, mint valami varázsszőnyeg. A lélekvesztő aljába zuhan, feje nagyot koppan a fenékdeshán, vér ízét érzi, némileg a kávé- és a zsíros kenyér ízével keverten. Nagyon rosszul érzem magamat, villan át az agyán, de nem is tudatosul igazán. Nem lát semmit, fülébe beleordít, beleröhög, beledübörög a vihar. Érzi, hogy repül, érzi, hogy elválik a teste a csónak testétől, érzi, ahogy megüti a föld, megüti és megragadja, fogva tartja. Érzi, ahogy valami súlyos tárgy csapódik be mögé. Érzi, ahogy a lábaira zuhan valami, érzi, ahogy felhasad a bőr, tudja, hogy kibuggyan a hús, hallja, ahogy roppan a csont. Érezni véli, tudni véli, hallani véli.

A Nap újra erősen tűz. A tarkójára. A szája izsappal van teli. A parton hever, rajta a csónak. A lábain, keresztben. Vér folyik – a csónak alól, a szájából, innen-onnan. Nem tud mozdulni. Kúszna a ház felé, a telefon felé, el innen a partról, el innen, de képtelen kiszabadítani a lábait. Egyedül vagyok, hasít belé a felismerés, senki sem segít. Az időt most nem érzékeli, az időn kívülre került, ott hever az időtlenségben, érzékei elszakadtak az időtől, elszakadtak mindentől. Fájdalmat sem érez. Lázasan próbálja magát a ház felé küzdeni, hiába. Végtelenül egyedül vagyok, ismételteti magában. Bárcsak érezném az idő múlását megint! Mennyi lehet? Tíz óra? Tíz tizenöt? Mindegy is! Az idő nem is létezik, hát nem is fontos. Vagy legalább fájdalmat éreznék! Élne kellene. Elérni a házat és élni. De nem azonos-e az idő és az élet? Aki él, az hisz az órák hazugságában. Aki halott, az semmiben sem hisz.

Egyszerre félrefordított fejjel egészen közlőrl meghallja a hangot, az ő hangját. Az ővét, a kedvesét. Azt hiszi, hallja, azt hiszi, az ővé. Azt hiszi, álmodik. Tudja, hogy téved. És fölé hajol az arc, az ő arca, valóságosan, hamisítatlanul. Aggódo tekintet ül a homlok alatt, csapzott haj hullik a szembe. Meglepetés, tényleg itt van. Elmosolyodik. Újra beléárad az idő, újra múlik, visszazökken. Tizenegy óra három perc. Az archoz test tartozik, jól ismert test, a belőle elágazó kezek ráncigálják a karjainál fogva, a csónakot lefordítják róla – ő teszi mindezt, aki végre megérkezett. Készt, de már itt van. A ladik újra úgy hever, ahogyan kell – csöndes, visszafojtott sikoly. Az ujjai alatt, mintha csak frissen nyírt gyapjúba túrna, előbb csordogálni, majd dobhártyáin dűbörögve száguldani kezd az idő. Tizenegy nulla öt. Értzi, ahogy a megkésve érkezett vonsozolja a ház felé. Próbál segíteni neki, próbálja húzni, tolni összetört testét, ő pedig igyekszik nem elhagyni magát. Megérkezik a fájdalom a lábaiba. Közelít a faház, könnyek csöpögnek a keze fejére. És egyszerre úgy értzi, hogy hiába tért vissza az idő, már nincs miért számon tartania a perceket, órákat, tizenegy nulla hét, hiszen végre eljött, megjött, itt van, ő segít rajta, ő, a kedvese, a barátnője, az élettársa, aki készt, aki megvárakoztatta, aki megvágyakoztatta, de aki már itt van végre, tizenegy nulla nyolc, szemfényvesztés. Egy sirály száll elé a lucskos, saras földre. Nézi, vizslátja őt, akit húznak-cibálnak a földön. Ez jó kép. Ez jó kép, a sirály figyel.

Tizenegy óra harminchézt perckor ájult el és három napig nem tért magához. A keszthelyi kórház falai közt csusszant vissza belé az élet. Három hónapig lábadozott, míg végre kilábalzt a baleset okozta fizikai sérülésekből. Nyolc hónap elteltével pedig szakított a kedvesével, és Budapestről hazaköltözött Szegedre, ahonnan kisvártatva két barátjával nekivágott Romániának.

Sebestyén Etele váratlanul visszapottyant Vajdahunyadra, s rögvest fékezett, majd felkanyarodott a várhoz. A karcsú, reneszánsz és neoromantikus építmény idegenül hatott a szocialista nehézipar hanyatlásában is lélegzetelállító romjainak kellős közepén, az enyészett szívében. A várárok vizében pucér cigánygyerekek fürödték lyukas láboso, műanyagflakonok és egyéb, elképesztően sokféle szemét társaságában, szüleik a parton heverték, süttették a hasukat a nappal. A víz néhol kékes, néhol zöldes, néhol sárgás színben játszott, víz-színe nem volt sehol. A híd nyikorgott alattuk, a kapualjban megcsapta orrukát a dohos szag. Egy sárgára festett hajú nő mesélt erősen idegenszerű magyarsággal egy nagyobb csoportnak, először hozzájuk csapódtak, de csakhamar inkább önállósították magukat.

– Ez a lovagterem, ha igaz – mondta Asztalos Péter egy monumentális, boltozatos helyiségbe érve. – Annak idején, amikor az egyetemi csoporttal voltam itt, a tanár úr mesélt, hogy a hetvenes években, amikor először járt ebben a teremben, egyszer csak arra lett figyelmes, hogy valahol a háta mögött hirtelen meglibben egy tiritarka szoknya, alsószoknyák erdeje villan, aztán valami csorog, zuhog bőségesen, mint a Niagara. Mikor odanézett, látta, hogy egy cigányasszony kuporog a sarokban, és egyre növekszik a lába körül a tócsa.

– Idehugyozott? – kérdezte Sebestyén Etele.

– De ide ám, nem zavartatta magát!

– Bazmeg, eldobom a hajam!

– Csak van fejlődés – mosolygott kajánul Szécsényi Ignác. – Most nyílt színen pisáló cigányasszony helyett csinos kis balkáni kirakodóvásár van itt.

A lovagterem sarkában valóban egy hosszú asztal állt, rajta mindennel, amire csak az általános elképzelések szerint egy turistának szüksége lehet a filmtől a fényképezőgépen keresztül a csiricsaré fejkendőkön át egészen az övtáskák széles választékáig; egyszóval bármit, ami csak szem-szájnak ingere, be lehetett szerezni ott. Néhányan bizonynyal vásároltak is, ők hárman viszont nem tették. Helyette inkább körbejárták a várat, még a kínzókamrába

(vagy börtönbe? – mindenféleképpen valami sötét és bűdös odúba) is bekukkantottak, legvégül megállapították, hogy ez a palota bizony gyönyörű lehetett valaha, s ma is őriz bizonyos romantikus, szinte szentimentális szépséget, aztán visszaballagtak az autóhoz, hogy újra átkeljenek a Tarkovszkij-filmből idevarázsolt Zónán. Előtte azonban vödrökkel felszerelt kölyköket kellett elhessegetniük a kocsitól, akik mindenáron le akarták mosni a szélvédőt és az ablakokat, s ezért mindössze egy-két-három eurót kértek volna. Piszkosak voltak, soványak, tüdőbajos kinézetűek. Szécsényi Ignác adott nekik egy százezer lejes bankjegyet, amitől, fintorogva ugyan, de békén hagyták őket, beszállhattak a kocsiba. Az út visszafelé ugyanolyannak bizonyult, mint idefelé – a Zónát nem lehet megszokni.

Sok minden egyebet sem lehet megszokni, gondolta Asztalos Péter, miközben szemei előtt, a messzi távolban kirajzolódtak a dévai vár körvonalai.

– Ott rohadt el élve Dávid Ferenc – dörmögte. – Nem tudta megszokni a sanyarú börtönsorsot.

– Voltak úgy néhányan – egészítette ki szavait Sebestyén Etele a volán mögül. – Ki is volt Dávid Ferenc?

– Az unitárius egyház egyik atyja. Itt raboskodott haláláig. Túlzásba vitte a reformációt, azért zárták be. Vázlatosan így állt a dolog.

Vázlatosan úgy állt a dolog, hogy két-három éve nem állt sehogy se, fűzte magában tovább a szót Asztalos Péter. Legalábbis Nórával, a volt feleségével kapcsolatban valahogy nem állt sehogy se. Nem tudott férfi lenni. Nem pusztán nem kívánta a feleségét, de olybá tekintette, mint egy darab fát vagy egy élettelen bábut. És ez csak a felszín volt, látszat, tünet, okozat – tudta jól. Mióta elváltak (elég csúnyán és nagy sárdobálások közepette) újra működik minden. Álmában, többek között, Nórával is, a gyakorlatban és ébren egy egyetemista lánnyal meg egy kiérdemesült titkárnővel, párhuzamosan. Hirtelen meg sem tudta volna mondani, melyikkel érzi magát jobban. Az egyetemista lánnyal nemigen tudott beszélgetni, mert folyvást arról fecsegett, amiről a barátaival is eszmét szokott cserélni, s ez egy fikarcnyit sem érdekelt Asztalos Pétert, ezzel szemben üde volt és szemérmetlenül fiatal, s olyan odaadóan szeretkezett, ami miatt nem lehetett nem bolondulni érte. Az egykori titkárnő három-négy évvel lehetett idősebb Asztalos Péternél, harmincas éveinek közepén, vagy második felének elején járhatott, ápolt volt és olyan buja idomokkal rendelkezett, aminek képtelenség ellenállni. Ő távolról sem volt olyan odaadó, mint ifjabb társa, szeretett irányítani, viszont valóságos művésze volt a testiségnek, mindenkor tudott meglepetést okozni a férfiaknak, legalábbis Asztalos Péternek mindenképpen.

– A kurva életbe – sóhajtott fel Asztalos Péter. Érezte, ahogy összefut a nyál a szájában, s hogy megelőzze a kint, hamarjában pótcselekvés után kutatót, és amikor megtalálta, lecsapott rá, mint a magasban köröző héja az óvatlan mezei rágcsálóra:

– Nem állunk meg enni valamit? Utána visszaveszem a volánt, gondolom.

– Valami út széli kis csárdában kéne – vélte Szécsényi Ignác. – Legjobb lenne benn a Székelyföldön, de az még odébb van.

– Hagyjatok engem az út menti csárdákkal, fiúk! – ellenkezett Sebestyén Etele. – Mire találunk egyet, ahol rendesen lehet parkolni, és nem lékelnek meg az első tíz percben, ránk esteledik. Valahol itt, a városban megállok egy kricsminél. Az is tökéletesen megfelel a célnak.

Valahol a városban megálltak egy kricsminél. Ettek, és egészen jónak találták, aztán visszaültek az autóba, berregett a motor, elmaradoztak a házak, suhantak a fák, Asztalos Péter ült a vezetőülésben, mellette Szécsényi Ignác, hátul Sebestyén Etele. Volt ez már ma,

gondolták mind a hárman, csak a környező végtelenség gyűrődött időközben össze, többé már nem horizontálisan, hanem vertikálisan ostromolta azt a valamit, ami meg- és egyben felfoghatatlan. Utána nem gondoltak ezzel többet, ki az utat figyelte, ki magában kalandozott. Szécsényi Ignác például Borsa Ferencen mélézött, s a gyermekén, aki várja őt egy nő, egy – jó esetben, a jövőben (vagy már most, a jelenben is?) – testet öltő, valóságosan és visszavonhatatlanul megtestesülő anya méhében, akit, úgy tűnik, éppen elhagyott. Egy másik nőnek egy másik gyermek csírájával beültetett méhe is járt a fejében gyakorta, hát most is. Most éppen miért ne? Az a csíra kigyomlálatott (babszemnyi csíra, amely vagy Babszem Jankó vagy Babszem Julcsa volt – most már kideríthetetlen, hogy melyik). Kigyomlálatott az ő tudta és felhatalmazása nélkül, holott a tudtával és a felhatalmazásával kellett volna kigyomlálatnia. Mert akárhogy csúri-csavarja, áldását adta volna a „műveletre”, nem tehetett volna egyebet. A körülmények, a minden, a... – szinte hallotta, miféle érveket sorakoztatott volna elé az a lány, méhében a kezdeménnyel, ami már élet, vagy még nem az? A kínaiak szerint az élet kezdete a fogantatás pillanata, jutott Szécsényi Ignác eszébe, mi viszont a születésnapot ünnepeljük. Nem is erről van szó! Számára nem volt vitás, nem lehetett vitás, hogy amiről szó van, az az élet. Egy feleslegesnek bizonyult élet, egy fölös élet, egy kicsit az ő élete is, vagy az ő életének ereje, az ő vis vitalisa; s ugyanakkor halálról is szó van és boldogulásról és racionalitásról és megfellebbezhetetlenségről. Erről mind külön-külön és erről mind így, egyszerre. Szécsényi Ignác megrázta a fejét. Egy éjszaka, nedves, ragacsos éjszaka ágaskodott fel benne, mint szilaj paripa a mezőn, egy éjszaka, hangokkal és üregekkel, többek közt a test üregeivel és a szív üregeivel, egy éjszaka és a titkok titka, a rejtőzködő fogantatás. Ami már maga az élet, ha elfogadjuk. Az a lány nem fogadta el, s ő az egésztől túl későn értesült. És ha szól, mit tudsz csinálni?, hallott egy hangot, szinte kötekedőt, férfiember hangját, keserűn igazgátszinezetűt, s ezzel lezárta magában újra. Elrekkentette, ráfordította a kapukulcsot, s arra lett figyelmes, hogy rohan feljűk a fél világ.

Valójában csak Szászváros közeledett feljűk egyre sebesebben. Úgy érezték, ők helyben toporognak, egy játékautó utasaiként fészkelődnek tehetetlenűl, kiszolgáltatottan, az aszfalt ellenben mozog alattuk, hangtalanűl siklik, mint egy gonosz indulatű őriáskűgű, és cipeli nyákos hátán Szászvárost, és hozza mind közelebb s közelebb hozzájuk, szédűletesen gyorsan. Érzeki csalódásnak is vélhették volna az egészet, ezzel szemben túlságosan valóságosnak tűnt, olyannyira kézzel foghatónak, hogy Asztalos Péter majdnem felhagyott a vezetéssel, mint szükségtelen foglalatossággal, ám mielőtt ez bekövetkezett volna, az autó újra nekilendűlt, lekűzdötte, maga alá gyűrte és megbűvölte a kűgűvű változott utat, s újra ő uralta azt, nem pedig fordítva. A kilométereket a helyes irányban emésztették el ismét: sorban bukkantak elő a semmiből Szászváros, Alkenyér, az alvinci letérű, Százsebes, Szerdahely, Nagypold, Kereszténysziget, Nagyszeben – lehetett Brassó felé venni az irányt, tovább a főűton, hogy Brassó után ráforduljanak a Sepsiszentgyűrgűre vezetű, testeket szétrázű, lelkeket kirázű székelyfűldi utak egyikére, mēghozzű a tizenkettes számmal jelzettre.

Az elűttűk haladó teherautó olyan átláthatatlan fűstfelhűbe burkolta őkűt, mintha goromba tűzvészen haladnának keresztűl. Asztalos Péter alig látott valamit kilométereken át, ízeseket káromkodott, s a szembeforgalom miatt csak nagy sokára tudta megelűzni a fűstűt okádó járművet, hogy végre újfent megnyűljon a láthatár.

– Csíkban kezdhettűnk kérdezűskűdni – mondta Szécsényi Ignác, csak azért, hogy mondjon valamit.

– Csíkban azt fogjuk tenni – jelentette ki Sebestűyűn Etele.

– Fogarason cserélűnk – közűlte Szécsényi Ignác, és Asztalos Péter buzgűn bűlogatott. – Lassan sűtűtedik, de Sepsiszentgyűrgűűt el kène érnűnk mēg ma. Ott a Mikes Kollégiumban nyilván meg tudunk szállni. Tegnap este odatelefonáltam, azt mondták, rendben lesz.

– El fogjuk érni és rendben lesz minden.

Valóban elérték Sepsiszentgyörgyöt, öreg éjszaka volt már ugyan, de elérték, s meg tudtak alkudni a Mikes Kollégium portásával is, nem egészen legálisan, de mindenki nagy meglepedésére. Fogarásból alig érzékelték valamit, Brassóból nem láttak semmit, csak ültek az autóban, bezárva, körülöttük tátongott a sötétség, úgyhogy határozottan felüdültek, mikor elnyúlhattak a kollégiumi ágyakon, végre valahára. Sebestyén Etele a sokféle diákszállásra gondolt, amelyeket élete során volt szerencséje megtapasztalni Hódmezővásárhelyen, Kaposvárott, a walesi Bangorban vagy az észak-amerikai Georgia állambeli Auburn városában, s arra a következtetésre jutott, hogy kevés helyen esett annyira jól végigheveredni az ágyon, mint itt, pedig szinte mindenütt kényelmesebb fekhelyek álltak rendelkezésre. Érezte, ahogy a végtagjaiban áramlik a vér, a gerince jóleső érzéssel simult az ágybetét hajlatába, lehunyta a szemét. Nem aludt el. A szemhéja rángatózott, orrlyukai kitágultak és elernyedtek, időről időre sóhajtott egyet-egyet.

– Rohanunk, mint a hülyegyerekek – szúrta át a fogai közt. – A legjobb Vajdahunyad volt. Még sose láttam. Azért volt jó, nem a lehangoló körítés miatt, persze. Bár a falakon belül a látvány se rossz, csak ha a környezetet is látja az ember, akkor siralmas az egész. Visszafelé fölmászhatnánk a dévai várhoz. Már csak Kőműves Kelemen miatt is, meg a felesége miatt, aki az életét adta érte, ha hinni lehet a balladának, és miért ne lehetne, meg... Ki a fene is rohadt el ott élve, Peti?

– Dávid Ferenc. Az unitárius egyház legjelesebb alakjainak legjelesebbike.

– Mondom, hogy föl kell mászni! De előre látom, visszafelé is rohanunk majd, mint akit űz a tatár.

– Borsa Feri miatt muszáj lesz – vélte Szécsényi Ignác.

– Lófaszt! – vetette ellene Sebestyén Etele. – Ha nem egy, hanem három nap alatt érünk haza azután, hogy megtaláltuk, még mindig nagyon fasza gyerekek vagyunk. Ez a nagy büdös helyzet. De rohanni fogunk úgyis, már látom...

– Viszont most kimehetnénk valahová a városba – szólalt meg Asztalos Péter. – Még annyira nincs késő, csak fél tizenegy. Biztosan akad valami nyitva, ahol békésen megiszunk egy jóféle csiki sört, vagy valami.

– Nem rossz ötlet – élénkült meg Sebestyén Etele, felült az ágyán. – Na?! – sürgette barátait.

És nekivágtak az éjszakai Sepsiszentgyörgynek. Némi bolyongást követően egy sikátorban rátaláltak a Szent György Pince elnevezésű vendéglátó egységre, ahol letáboroztak. Ültek a tölgyfaasztaloknál, tölgyfaszékeken, habos csiki sört kortyolgattak, füstöltek és nézelődtek. Asztalos Péter egészen elmerült ebben a hangulatban, s eszébe jutott, hogy egykor ők hárman csaknem mindennapos vendégek voltak Szeged újnak nevezett, a Tiszán túl elterülő részének közkedvelt vendéglátó egységében, a Szent György Pincére körvonaláiban emlékeztető Kert Presszóban, amit a gyakorta odalátogatók leginkább csak Nyugi néven emlegettek. Olykor koncerteket is rendeztek ott, nagyrészt egyetemi zenekarok léptek fel, mint például azon az estén, amikor Asztalos Péter összeroppantott egy söröskorsót.

Asztalos Péter, Szécsényi Ignác és Sebestyén Etele (aki busszal jött át Hódmezővásárhelyről, ahol akkoriban tanult a helyi főiskolán) már hét óra tájban megérkeztek, letelepedtek egy asztalhoz, s kikérték az első kört. A Nyugi még valóban, nevének megfelelően nyugalmas volt abban az időszakban, nem úgy, mint egy óra elteltével, amikor egy sereg vendég állított be, befutottak a zenekarok is, és késedelem nélkül hangolni kezdtek: beindult az éjszaka. Szécsényi Ignác és Sebestyén Etele éppen csocsóztak, Asztalos Péter mélán kibicelt. Felemás hangulatban volt, szeretne volna melankóliára vélni a dolgot, holott tudta, erről szó sem lehet.

Semmi erőt nem érzett magában, a kezei kifolytak ingének ujjain, a gyomra remegett, mintha éhes lenne, pedig egy falatot sem bírt volna lenyelni. Inkább egyfajta névtelen, körülírhatatlan várakozás feszítette belülről, de olyan agresszív módon, hogy minden erejét, életkedvét felemésztette. Alig tudta követni a labda útját, ahogy bábutól bábuig jár, szinte erőszakkal kellett felráznia magát mély, kába bágyadságából, s hogy az fondorlatos módon nehogy ismét a hatalmába kerítse, tevékenységet keresett és talált magának: újabb körért sorakozott a pultnál. Közben köszöntötte újonnan érkezett ismerőseit, egyikkel-másikkal lejattolt, váltott néhány szót, majd sorra kerülve haladéktalanul rendelt, aztán várt keveset, végül fizetett, ahogy az lenni szokott. Egyik kezében összemarkolta a három korsót a füleiknél fogva, s a másikon a féldecis poharakat egyensúlyozva visszaballagott az asztalhoz, ahol két barátja, a csocsóasztaltól visszatérve, játéktól hevült-pirult arccal már várta. Ismét leültek, beszélgettek, nézelődtek, tátották a szájukat.

Bámészkodás közben vette észre Asztalos Péter a lányt. A lány a szomszédos asztalnál ült, és azok közé a gyér számú jelenlévők közé tartozott, akiket soha azelőtt nem látott még. Szőke haja dúsan, szabadon, csatok, hajgumik, ráfok s hasonló furfangos tárgyak korlátozása nélkül omlott a vállára, s Asztalos Péter meglepetten tapasztalta, hogy a várakozás feszültsége egyik pillanatról a másikra elillant belőle, egyszersmind kedélyének láthatárán szemvillanásnyi idő alatt eloszlottak, szertefoszlottak a ködképek, s most azon töpreng, vajon tetszik-e neki ez a szőke lány, hiszen általában nem vonzódik a szőkékhez. Ezúttal azonban semmi kifogása nem akadt sem a szőke hajjal, sem a viselőjével szemben. Gátlástalanul, tolakodóan figyelni kezdte.

A szőke lány két másik lánnyal és öt fiúval ült a szomszéd asztalnál, fülig beszélgetésbe merülten. Farmert és testhez tapadó pólót viselt, amely kiemelte derekának karcsú vonalát és kecsegtető keblét. Arca nem kifejezetten, nem szabályosan szép, ám annál sokkal inkább figyelemre méltó, figyelemfelkeltő volt. Asztalos Péter többnyire csak a jobb profilját tanulmányozhatta, s csak nagy ritkán láthatta, egy-egy pillanatra, félig-meddig szemből az egész arcát. Legtöbb figyelmét a szőke fürtök alól-közül előbukkanó, hat fülbevalóval ékes fülnek szentelte. Rendes körülmények között ez a túlságosan sok ékszer zavarta volna, ezúttal azonban kifejezetten felizgatta. Csakúgy, mint a nyak íve, a nyaki gerincszakasszal párhuzamosan futó, kissé kidagadó, szabályosan lüktető ér, s a hajzat alatt a könnyedén elképzelhető, jól sejthető nyakszirt. Asztalos Péter úgy vélte, kevés alkalommal érzett ennyi és ilyen mértékben fülledt, egyben kellemes, langyos, simogató erotikát áradni egy női profilból és a hozzá tartozó nyakívből. Ha őszinte akart lenni önmagához, be kellett ismernie, hogy ez volt az első alkalom, hogy ilyesmit érzett. Ettől egészen kimelegedett.

Akkor a lány felállt és határozott léptekkel elindult a mosdó felé.

Asztalos Péter azonnal ugrott, s mint akit zsinóron húznak, követte őt. Mire elérte a mosdó ajtaját, a lány már eltűnt a női részlegben. Asztalos Péter erre zavartan a férfivécébe lépett, elvégezte a dolgát, ami huzamosabb sörfogyasztás után soha nem esett nehezére. Mikor dolga végeztével újra kilépett abba az előtérbe, amelyet ajtó választott el a kocsma légterétől, s amelyből a női toalett is nyílt, ahol pár perccel korábban a lány eltűnt, meglepődve tapasztalta, hogy egy természetes, középkorú, cifraszoknyás cigányasszony támaszkodik a falnak a parányi helyiség hátsó fertályában. Mellette, a kövön nagy csokor rózsa hevert. Nyilván ő a virágárus asszony, gondolta Asztalos Péter, amint tétozva indult volna vissza a barátaihoz, közben viszont abban bízott, hátha a lány még mindig itt van, s netán egymásba botlanak. Zavarában a cigányasszony felé fordult. Az asszony ezt a bizonytalan, esetlen nézelődést minden bizomnyal félreértette, mert szoknyáját egy hirtelen, egyúttal határozott és gyakorlott mozdulattal magasra rántotta, egészen az álla alá, felfedve ezáltal bozontos ölet, majd fogatlan mosolyt villantva Asztalos Péter felé, rekedtes hangon így szólt:

– Most tedd be, most nem lát senki!

Asztalos Péter először döbbsen, földbe, illetőleg kőbe gyökerezett lábakkal meredt az asszonyra, aztán észbe kapott, nyögött egy halk, megsemmisült „bocsánat”-ot, azzal sebesen kimenekült szorult helyzetéből. Odatámaszkodott a székéhez, lehuppant, meg sem hallotta barátai kérdéseit, így aztán nem is válaszolt rájuk, szeme előtt folyamatosan a fedetlen női altest káprázott, s tudta, ha megszólalna, nem szavak bugyognának ajkairól, de gyomra teljes tartalma kibuggyanna rajtuk. Mikor magához tért, tekintetével a szőke lányt kereste, s szívének heves kalapálása csak azután hagyott alább, mikor megpillantotta korábbi helyén, a szomszéd asztalnál. Mohón szemlélte meg újra a szőke haj esését, a nyak ívét, a szőkeség közül előbukkanó fület, szinte falta szemeivel a látványt, ette, habzsolta, nagy kortyokban itta – és sikerült elúzni a kitakart, közszemlére tett női altest undort keltő káprázatát. Abban a pillanatban, ahogy elúzte az undort keltő képet, eszébe jutott Szilágyi Domokos versének egy részlete:

*A szomszéd asztalnál ül egy szép kislány
a szép kislányokat persze nem lehet leírni
nem is szabad és nem is érdemes
a szép kislányok mindig a szomszéd asztalnál ülnek
pocsék fiatalemberekkel
s ettől bosszantóan még szebbek*

Aztán következik néhány sor, ami nem is jutott eszébe, meg nem is illett jelen helyzetre, a vége ellenben nagyon is: *borzasztó hogy én sosem ülök a szomszéd asztalnál.*

Időközben kezdetét vette a koncert, a térbeli és személyes viszonyok átrendeződtek, tudniillik jónéhányan táncolni mentek. A szőke lány nem tartozott ezek közé, viszont átült egy másik székre, közelebb Asztalos Péterhez, aki így közelebből vizslathatta vonásait. Ezzel egy időben Sebestyén Etele és Szécsényi Ignác ideiglenesen magára hagyták barátjukat, amit az észre sem vett, annyira a lánnyal volt elfoglalva. Figyelmes lett arra, hogy ha a bal karját, mintegy véletlenül, lelógatja széke háttámláján keresztül, észrevétlenül hozzáérhet a lány hajához. Nem volt rest, hogy ezt meg is tegye. A haj finomnak, puhán érzékinek tűnt. Asztalos Péter hátán csorgott a verejték, az arca átszellemült kifejezést öltött. A vécé előterében történtek már csak halvány köd gyanánt lebegtek benne valahol, egy szűk, nehezen megközelíthető kamrában.

A lány mindaddig nem adta tanújelét, hogy zavarná Asztalos Péter viselkedése, de még csak annak sem, hogy egyáltalán tudatában lenne annak. Amikor viszont Asztalos Péter hozzáért a hajához, ő is a fiú felé tekintett. Röviden, valószínűleg véletlenül. Asztalos Péter mégis úgy érezte, a lány észrevette. Fontolgatta magában, hogy megszólítja, de egyetlen épkézláb ötlet nem jutott eszébe, hogy vajon mi a csudát mondjon neki. Nemsokára visszatért Sebestyén Etele és Szécsényi Ignác, legelőször hozzájuk akart fordulni tanácsért, ám akkor elbizonytalanodott, úgy találta, homokra építette a házát, s ha a lány csakugyan észre is vette, bizonyosan nem szimpatizál vele.

– Borzasztó, hogy én sosem ülök a szomszéd asztalnál – sóhajtott fel. Senki nem hallotta: a négy fal közé szorított zene elnyomta a hangját. A kézfejét még mindig cirógatták a szőke hajtincsek. A haj tulajdonosa pedig mind sűrűbben pislogott Asztalos Péter felé, aki kevés híján összeszedte a megszólításához szükséges bátorságot, mikor a lány társai visszatértek asztalukhoz, meghiúsítva ezzel Asztalos Péter próbálkozását, tervét, s (talán) megváltoztatva egész életének, sorsának további alakulását. A szőke haj elvált Asztalos Péter kezétől, a fiú azonban úgy gondolta, az érintés nyoma feltétlenül a bőrén maradt valamiképpen. Ezért bal kezét az arca közelébe emelte, miközben szemeivel továbbra is fogva tartotta a lány profilját, mintegy magához láncolta azt.

Sebestyén Etele újabb korsó sört csusszantott Asztalos Péter elé. Ő fel is emelte, lassan illesztette az ajkához, s öntudatlanul, egy hajtásra kiitta gyöngyöző tartalmát. Visszahelyezte az asztalra a korsót, a kezét azonban nem vette le róla, sőt, simogatni kezdte a hepehupás üvegfalat, s a szemét közben a világ minden kincséért sem fordította volna el a szomszéd asztalnál ülő szőke lányról. Egyre inkább azt érezte, meghitt közelségbe kerülhet a lányhoz, pusztán a nézése, a kapcsolatot, az érintkezést kutató tekintete által. Olyan volt ez, mint egy végeérhetetlen szeretkezés. (Vagy akár virtuális szexnek is nevezhetném, vetette fel magában Asztalos Péter a Szent György Pincében, de ezzel, nagy valószínűséggel tévedés áldozatává válnék.) De talán leginkább a szeretkezés oly mértékű képzeletbeli lehetőségéről lehetett szó, ami már-már valóságossá változtatja a képzelgéseket.

Asztalos Péter bámulta a lányt, nyíltan, parttalanul, s a lány is egyre többet nézte őt, sokszor már el sem kapta a tekintetét.

Akkor Asztalos Péter nyilalló fájdalmat érzett a jobb tenyerében, s nyomában forró patak színezte vörösre az ingujját és az asztal lapját. Hallotta Szécsényi Ignác és Sebestyén Etele hangját, kiáltásait, de látni csak a felé forduló, szőke hajjal keretezett arcot, a tágra meredt, zöldes szemeket, az elkerekedő, finom ajkat látta. Valaki felhúzta a karjánál fogva, ő nem ellenkezett, megértette, hogy mennie kell, ám előtte még a lányra mosolygott. Nem láthatta, az visszamosolygott-e rá. Úgy képzelte, igen.

A mentőben nyugodt volt, az ambulancián nemkülönben. Ha megkérdezték, mi történt vele, mi a csodát művelt a kezével, higgadtan ennyit felelt:

– Összeroppantottam egy söröskorsót, és az üveg szétvágta a kezem.

– De miért? – faggatta később, miután a kezét összevarrták, bekötözték, és gyógyszerszagú folyosókon keresztül átkísérték egy másik épületszárnyba, egy áporodott leheletű, középkorú, lapos mellű, hófehér köpenyét lassan, baljóslatúan buja és kéjsóvár arc kifejezéssel simogató nő.

– Borzasztó, hogy én sosem ülök a szomszéd asztalnál – válaszolt szelíden Asztalos Péter, s hogy ne nézzék tökelütött hülyének, hozzátette:

– Ez egy vers utolsó sora.

– Ez egy vers utolsó sora – mondta ki hangosan a régi mondatot újra, száz kilométerrel és lassan több, mint egy évtizeddel távolabb.

– Már micsoda? – érdeklődött Szécsényi Ignác.

– Semmi – legyintett Asztalos Péter. – Csak eszembe jutott, amikor eltörtem a korsót a Nyugiban.

– Igazad van! – csapott le szavaira Sebestyén Etele. – Tudtam, hogy ismerős ez a hely valahonnan! Olyan ez, mint a Nyugi, csak kicsit, vagy nem is kicsit igényesebb kiadásban! Ha nem kéne vezetnünk holnap, nosztalgiaiból alaposan berúghatnánk itt.

– De, sajnos, holnap vezetnünk kell – horgasztotta le Szécsényi Ignác Sebestyén Etele duhaj lelkesedését. – Meg aludnunk is kell még addig. Induljunk lassan vissza a kollégiumba, fiúk!

– A javaslatot elfogadták, kihörpintették söreiket, fizettek, s ásítózva, nyújtózkodva távoztak.

A szállásra visszatérve elhelyezkedtek a vaságyakon, leoltották a villanyt, és már majdnem aludtak, amikor Sebestyén Etele megszólalt:

– Emlékszel még arra a kopasz lányra? – kérdezte Asztalos Pétert; és Asztalos Péter emlékezett. Klaudiának hívták a kopasz lányt, vékony csontú, törékeny teremtmény volt, ennek ellenére módfelett nőies, és arcának bájos, kislányos kedvességéből mit sem vont le a

szemceruzával rajzolt szemöldök és a csupasz fejbőrt takaró, a tarkón gondosan összekötött, sötétké kendő.

– Klaudiának hívták – mondta Asztalos Péter; és Sebestyén Etele meglegedett ezzel a válasszal, holott szeretett volna még kérdezni, számos kérdés lappangott benne, mégis hallgatott, mert nem tudta előcsalogatni magából a szemérmesen bujkáló kérdőjeleket.

– Szép lány volt – folytatta Asztalos Péter kérdés nélkül –, olyan finom tapintású bőre volt, akár egy levelibékának. Egy házibuliban ismertem meg, zenéltek valakik, akadt sör, bor, pálinka, akadtak nők, én mégsem találtam a helyem. Klaudia sem találhatta a maga helyét, mert kiment az erkélyre cigizni: ott botlott belém. Beszélgettünk. Beszélgetni is jó volt vele, a szavakat is olyan lágyan, selymesen ejtette, amilyen selymes és lágy a bőre volt. Én nem vettem észre, hogy valamiféle hiányt takar a fején a kendő, azt gondoltam, a divat miatt hordja, csak miután visszamentünk a négy fal közé, akkor tűnt fel, hogy egyetlen hajtincs, de még csak egy kósza pihe sem kunkorodik elő se a homlokánál, se a halántékánál, sem a tarkója környékén. A szemöldöke is akkor szűrt szemet, ő azonban nem vette észre, vagy úgy tett, mintha nem venné észre a meglepetést az arcomon. Lézengtünk még a szobákban, továbbra sem találtuk a helyünket, így hát visszamentünk az erkélyre, cigizni, beszélgetni. Álltunk egymás mellett moccanatlan, csak a kezünk mozgott, ahogy a szánkba tettük a cigarettát. Nem emlékszem, milyen közös témára találtunk, nem is érdekes, viszont valahogy megbeszéltünk egy találkát másnapra. Fényes nappal Klaudia egészen másnak tetszett. De tetszett úgy is, nagyon is tetszett. Estére odáig jutottunk, hogy a folyóparton hirtelen felém fordult, hogy nekem szegezze a kérdést: miért nem zavar engem a kendő fején? Máig sem tudom, miért feleltem erre azt, amit feleltem. Nyugodtan, talán melegen, talán megértően, talán természetesen csengett a hangom, nem tudom, mindenesetre nem rontottam el semmit. Azt válaszoltam, meglehet, szó szerint, hogy nemcsak a kendő nem zavar, de az sem, amit eltakar. Akkor Klaudia megcsókolt. Moziba mentünk, szorongattuk egymás kezét, mint a kamaszok. Szerelmes voltam, nyüzszíteni tudtam volna a boldogságtól. Éjfél felé csatangoltunk a tavaszi városban, esett az eső. Utána felmentünk Klaudia albérletébe, beosontunk a szobájába. Gyengéden vetkőztettük le egymást, akkor éreztem levelibéka-tapintású bőrét, ám a levelibékával ellentétben az ő bőre meleg volt. Úgy emlékszem, egy örökkévalóságig tartott, akár egy lassított felvételen, úgy hámoztuk ki egymást a ruhadarabokból, míg végül Klaudia majdnem meztelenül állt előttem – pusztán a kendő maradt a fején, és én valahonnan megértettem, hogy az a kendő tabu, ahhoz nem nyúlhatok. Azt hiszem, kicsit szégyellte magát, pedig gyönyörű volt ruha nélkül, kerek melleivel, formás fenekével. Természetesen egyetlen egy szál szőr nem nőtt a testén, az előttem örök titoknak megmaradt betegség nem csak a haját vette el, és úgy tűnt nekem, ez zavarja kissé. Engem nem zavart. Beszélttem neki az ókori magas kultúrákról, amelyek sokszor még a férfiak esetében sem tűrték el a testszőrzetet, barbárnak tartották, aki nem szabadult meg tőle, az ápolatlanság jelének tekintették, undort keltőnek, gusztustalannak. Ezekkel a nem túl eredeti szavakkal, magam sem hittem volna korábban, de feloldottam minden gátlást, és ha nagyon visszafogottan fogalmazok, akkor is azt kell mondanom: nyomban egymásnak estünk. Összegabalyodtunk, lihegtünk, nyögtünk, verejtékeztünk, kisebesedett a vállam, a csontjaimban éreztem az ölelését. Talán nem tévedek, ha azt mondom, négy-öt órán keresztül szeretkeztünk, szünet nélkül, folyvást megújuló erővel, fáradhatatlanul. Amikor reggel felébredtem, Klaudia már nem feküdt mellettem, és így ment ez heteken keresztül – ha nála töltöttem az éjszakát, reggel mindig megelőzött a felkeléssel. Egészen az utolsó reggelig. Úgy emlékszem, valószerűtlen bulit követett az a reggel, ittasak voltunk mind a ketten, s nyilván ez magyarázhatja, hogy én ébredtem korábban, hiszen jobban bírtam a szeszt, kevésbé viselt meg, mint Klaudiát. Amikor kidörzsöltem az álmot a szememből, láttam, hogy a kendője félrecsúszott. Meg akartam igazítani. Legalábbis úgy hiszem, hogy meg akartam igazítani. Biztos azonban nem lehetek

benne, hogy nem kerekedett bennem fölül egy mindannyiunkban ott lapuló perverzió, és nem akartam megsimogatni és megcsókolgatni a fejét, a kopaszságát. Nem állíthatom, hogy nem ez a szándék vezette a kezemet, amikor a kendőhöz nyúltam, ezért nem állíthatom azt se, hogy ártatlan vagyok. Mert Klaudia felébredt, amint megérezte az érintésem a fején, és én öt percen belül kívül találtam magamat az ajtón.

– Soha többé szóba sem állt velem, az a helyzet – sóhajtotta Asztalos Péter. Szécsényi Ignác a másik oldalára fordult. Sebestyén Etele némán bólogatott bele a sötétségbe. Szemérmes kérdőjelei pironkodva egyenesedtek felkiáltójellé, enyhén zihált. Mindamellettsajnálta Asztalos Pétert. Néhány perc múlva mindhárman elszenderedtek.

Hajnali három órakor Asztalos Péter éktelen horkolásra riadt fel, s meg kellett állapítania, hogy a hálótermet csordultig betölti a zaj, amit barátai keltenek. Gyanította, hogy egy perccel korábban még ő maga is veszedelmesen hortyoghatott, s el tudta képzelni, micsoda hangverseny zenghetett itt három torok által, ha két torok is olyan meglehetősen koncertet képes adni, hogy majd szétfeszíti a szoba falait. Felkelt, cigarettát vett magához, kiment a folyosó végére, felkapcsolta a villanyt (meztelen körte csüngött alá a mennyezetről), leült egy kopott, foszlott huzatú fotelba. Kis dohányzóasztalka állt előtte, rajta alumínium hamutartó. Rágyújtott. Az a nap merült fel valahonnan belőle, amikor Sebestyén Etelével egy őszi későreggelen, egy békásmegyeri lakás (amely történetesen felerészben barátja tulajdonát képezte) tágas erkélyén sört kortyolgattak. Alattuk emberek igyekeztek egyik helyről a másikra, otthonról az MDF-piacra, a piacról a gyógyszertárba, onnan a sarki csemegébe, aztán haza – innen oda, onnan ide, és így tovább. Néhányan kutyát sétáltattak, a kutyák meg-megálltak a bokrok, fák, oszlopok tövében, lekuporodtak és elvégezték szükségüket, vagy hátsó lábukat fölemelve bőséges sugárban vizeltek. A fák ágain madarak – javarészt galambok és verebek – ücsörögtek, az aszfalton bóklászó fajtársaikat figyelték, néha egy-egy barátkozó, kíváncsi pillantást vetettek Asztalos Péterre és Sebestyén Etelére, akik az erkélyre állított asztal mellett terpeszkedtek, előttük kiürült és félig üres üvegek, valamint két feles- és két vizespohár. Csaknem idillinek nevezhető a hangulat, vélték az erkélyen ülők s az aszfalton, a bőséges morzsa-választékból csipegető madarak egyaránt, csaknem idilli.

Asztalos Péter akkor, ott, a békásmegyeri lakás erkélyén azon elmélkedett, hogy miért szereti az efféle hangulatokat, s miért érez kényszert arra, hogy ilyen esetekben emlékeket idézzon fel magában, vagy, szerencsésebb esetben (amilyen ez is) hangosan, másnak, mással, másoknak, másokkal. Általában arra jutott, hogy az élet semmi egyébből nem áll, mint emlékek halmozából, ezért azokban az időszakokban, melyek az emlékidézés jegyében telnek, tulajdonképpen nem tesz egyebet, mint éli az életét. Néha úgy tűnik, ilyenkor éli igazán, s nem akkor, amikor az emlék-alapanyag éppen születőfélben van. Ezt el is mondta Sebestyén Etelének, aki az állat simogatva, fejét ingatva röviden elgondolkodott a hallottakon, majd bólogatva helyeslését fejezte ki.

A gimiben még a „Ki tud többet a Szovjetunióról?” vetélkedőn is indultak, emlékezett Asztalos Péter a békásmegyeri illetőségű galambok és verebek szorgalmát figyelve. El is jutottak a megyei fordulóig, ahol képtelenek voltak válaszolni a Gorkij kitüntetéseit, Jurij Gagarin kedvenc ételét vagy Tolbuhin marsall alsóneműinek színét és ehhez hasonlókat firtató kérdésekre, ám az iskola házi versenyén, a „Ki tud többet Magyarországról?” címűn igen jól szerepeltek, nyertek egy teljes heti KISZ-táborozást. Nem mintha nem fanyalogtak volna – azért elmentek Kunfehértóra, talán az egyik utolsó KISZ-táborba, zászlófelvonással, reggeli tornával, kiscsoportos foglalkozásokkal, szocialista öntudattól áthatott dumákkal. Ezeket mind halálosan utálták. A tavat már kevésbé, jöllehet víz vajmi kevés akadt benne, inkább csak iszap meg nád, viszont a lányok ígésző fürdőruhákban voltak, meztelen bőrük aranyosan csillant meg a napfényben, mert a Nap ernyedetlenül sütött, és bármikor el lehetett osonni a boltba hűtött Kőbányai sörért. A házi focibajnokságot, amelynek meccseiről

tudósítást lehetett írni (a nem túl szerencsés elnevezésű tábori újságba,) a Läger Nyúzza, meg az éjszakai akadályversenyt egyaránt kedvelték, utóbbit főként azért, mert feladatukul a többiek ijesztgetését szabta meg a táborvezetés, így mintegy kívülállóként, törvényen kívüliként vehettek részt az egészben. Más nem is nagyon tudott feltámasztani a táborból Asztalos Péter; elkoptatták emlékeit az évek.

Illetőleg azért csak akad itt még valami. Az utolsó este, a búcsúbuli. Asztalos Péter erre is emlékezett, vagy a végére legalábbis. Egy Anikó nevű lányra leginkább, aki táncolni hívta, aztán azt javasolta, sétáljanak egyet a holdfényben. Asztalos Péter nem ellenkezett, táncolt is, sétált is. A séta a focipályán ért véget, ott leültek beszélgetni. Ebből a beszélgetésből sem Békásmegyeren, sem Sepsiszentgyörgyön nem volt képes felidézni semmit Asztalos Péter, csak azt az egyetlen egy momentumot, hogy egyszer csak hulló csillag szelte ketté az augusztusi égboltot, s Anikó azt javasolta, kíváncsian valakit. Megtették, utána pedig hosszan csókolóztak. Asztalos Péter csak arra tudott gondolni, hogy mindketten ugyanazt kívánhatták. Utána az éjszakát a lány szobájában töltötte, egy emeletes ágy alsó szintjén kucorogva, hajnalba nyúló kártyacsata és viháncoló csitrik közepette. Bal keze legtöbbször Anikó derekán nyugodott, néha lejjebb kalandozott, jobbában a lapokat tartotta, s minden partit elveszített. Reggel aztán a cipőjét a kezében tartva lopakodott vissza a szobába, ahol a táborvezetés rendelése szerint hálania kellett, s lopakodás közben titkon azt remélte, hogy valaki észreveszi, valaki lefűleli – hiszen az a valaki (legyen bárki) úgysem arra gondolna, hogy ez a fickó kártyázás céljából töltötte a fél éjszakát a lányokkal. De nem vette észre senki, nem fűlelte le senki.

A tábor véget ért, ám Asztalos Péter folytatta a románcot Anikóval, ha nevezhetjük románcnak egyáltalán, csak hogy Asztalos Péter, emlékeit rendezgetve, szerette annak nevezni. Folytatódott, viszont nem tartott sokáig – mire az új tanév elkezdődött, véget is ért, azt sem nagyon lehet megállapítani, mi okból. Elkopott az is, mint Asztalos Péter emlékeinek jelentékeny hányada. Sem életre szóló, sem katartikus élménynek, sem csodának nem lehet nevezni ezt a románcot, Asztalos Péter mégis emlékezett rá. Emlékezett a lány keresztnévére, s ha megerőltette az agyát, eszébe jutott, hogy melyik villamosmegálló közelében emelkedő tízemeletes panelházban lakott, hogy katonatiszt volt az apja, hogy melyik szakközépbe járt. Egy rakás lényegtelen információt őrzött meg magában. Nem lehet tudni, miért, amikor élete során számos fontos, meghatározó emlék ezzel szemben kiesett az agyából. Ha azonban elfogadjuk, és Asztalos Péter elfogadta, hogy az élet nem más, mint emlékeink összessége, akkor el kell fogadnunk azt is, hogy néha a lényeges összetevők vesznek el, s a lényegtelenek maradnak meg, s ezzel akár még ad abszurdum azt is megmagyarázhatjuk, miért nem lehet tökéletes az életünk. – Ehhez a gondolatmenethez azonban feltétlenül hozzá kell tenni, hogy a lényeges összetevők sem veszhetnek el teljesen, totálisan (az ellenkezne mindenféle logikával és tapasztalattal), csak emlék-formában nem maradnak fenn, hanem valamilyen más módon épülnek belénk. Asztalos Péter valahogy így vélekedett, s eme vélekedését megosztotta Sebestyén Etelével is a békásmegyeri lakás erkélyén, a szorgos-dolgos madárcák szomszédságában, a piac átszüremlő zajában, egy őszi délelőttön; s nem felejtette el még hozzátenni, hogy nem más ez, mint asztaltáncoltatás, szellemidézés, csalás és ámitás. Sebestyén Etel végighallgatta, amit mond, az állat simogatta közben, egyszer-egyszer köhintett, olykor bólogatott, legvégül újabb sör elfogyasztására tett indítványt. Állásfoglalásra inkább nem vállalkozott. S ezt igen helyesen tette, hiszen nem is nagyon volt miben állást foglalni, meg nem is nagyon lett volna sok értelme.

Asztalos Péter egy utolsót, egy nagyon mélyet szippantott a cigarettából. Közben a dohányzóasztalka lába melletti kőlapokat vizslatta: hangyákat fedezett fel ott. Figyelte a hangyákat. Öten voltak, ízelt testük rótes árnyalatban ragyogott a rájuk vetülő vékonyka, sápatag villanyfényben. Egy jókora kenyérbél-törmeléket vonszoltak magukkal, ketten

húzták, ketten tolták, az ötödik meg rohangászott körülöttük, minden bizonnyal ő töltötte be az oldal-, az elő- és a hátvéd szerepét egy személyben. Asztalos Péter agyán átvillant, hogy gyerekkorában micsoda tömegmészárlásokat végzett a hangyák között, s ettől elszégyellte magát. Jól emlékezett, milyen fantasztikus történeteket kerített a hangyaöldöklések köré, történeteket, amelyekben a hangyák gonoszak voltak, nem egy esetben más planéta rossz szándékú lakói, agresszorok, gyilkos indulatú rémek, akik ellen küzdeni kell, akik ellen küzdeni dicsőség. Megrázta magát, izmain ideges rángás futott végig. Felállt, a cigarettát elnyomta az alumínium hamutálban, leoltotta a villanyt. Hadd szorgoskodjanak a hangyák háborítatlanul, s nem kevesebb buzgalommal, mint Békásmegyer tollas lakói azon a verőfényes őszi délelőttön. Visszacsoszogott a szobába, lefeküdt újra. Úgy számolta, még alhat két-három órát.

A virradat lassan, komótosan kúszott be a szobába. Rezgett a fény, mint a gázláng. A három utazó, akik még azon a napon keresővé lesznek, szokatlanul frissen ébredt. Gyors, határozott mozdulatokkal pakoltak be a hátizsákokba, hideg vízzel frissítették fel magukat, s még az egyébként igen ráérős Sebestyén Etele is pillanatok alatt felöltözött. Hét óra huszonötkor minden készen állt az indulásra, az autó csomagtartójában heverték a hátizsákok, Szécsényi Ignác elszámolt a kollégium gondnokával, a Nap mosolygós ábrázattal bombázta sugaraival Sepsiszentgyörgyöt. Ezúttal Sebestyén Etele kezdte a sort a volán mögött. Megálltak még egy élelmiszerboltnál, krumplis kenyeret vettek és parasztkolbászt, bicskával ettek a kocsi oldalának támaszkodva, aztán maguk mögött hagyták a várost.

– Néhány napja olvastam a Délmagyarban Bél Mátyás cikkét Sepsiszentgyörgyről – mondta Szécsényi Ignác, mikor elsuhant mellettük a város határát jelző tábla az átlósan áthúzott Sfantu Gheorghe és alatta Sepsiszentgyörgy felirattal. – Nem volt rossz írás. Egész jó újságíró lett belőle. Csak nemigen ismer meg, pedig gyakorta találkozom vele itt-ott. Általában csak biccent, vagy annyit se.

– Állítólag hívják Pestre, tévéhez – szólt közbe Sebestyén Etele és zengzeteset böfögött hozzá. – Valamelyik kereskedelmi csatorna. Nagy Lacitól hallottam a minap. Jó gyerek volt még gimiben, de azóta elsatnyult valahogy.

– A média teszi – vélte Szécsényi Ignác.

– Én három éve találkoztam vele utoljára – mondta Asztalos Péter, de nem folytatta. Három éve találkoztunk, három éve már, gondolta magában. Azon a három év előtti őszi éjszakán hosszasan ecsetelte Bél Mátyásnak, aki éppen mélységes mély apátiába süllyedt, ennél fogva tökéletes hallgatóságnak bizonyult, hogy az efféle napok világéletében megviselték. A hírlapíró kifejezéstelen, üveges tekintettel meredt maga elé a hangulatos kerthelyiség asztalának lapjára, és az egyetlen hang, ami elhagyta az ajkát, az a mély sóhajtasok hangja volt időnként; viszont esze ágában sem volt beszédbe elegyedni, esetleg ellenkezni, netán vitába szállni Asztalos Péterrel. Hogy mit értett Asztalos Péter a napok elé biggyesztett „efféle” jelzővel, sosem derült ki, de emiatt sem magának Asztalos Péternek, sem pedig Bél Mátyásnak nem támadt hiányérzete sem akkor, sem később. A meghatározatlan jellegű napok elsősorban a kedélyállapotra és az életkedvre gyakorolt kedvezőtlen hatásait azonban még hajnalban is sorolta fáradhatatlanul Asztalos Péter, immáron Bél Mátyás lakásán, a hírlapíró asztalánál ülve, miközben a házigazda, karjait a feje alatt összekulcsolva feküdt hanyatt az ágyán, és elmélyült figyelemmel függesztette tekintetét a plafonról alácsüngő műanyag lámpabura belsejében rejtőzködő villanykörte fakó fényétől megvilágított, lágyan lengedező pókhálókra. Asztalos Péter akkor váratlanul elhallgatott, majd kisvártatva megjegyezte, hogy Nádas Péternél olvasta egyszer, miszerint minden történet csak elkezdődik, anélkül, hogy befejeződne, majd hozzátette, hogy erről eszébe jut az a történet, amihez még a gimnáziumban fogtak hozzá ők ketten, mármint Asztalos Péter és Bél Mátyás. Együtt. Egy kutyáról

szólt, ha igaz. Bél Mátyás ekkor elszakította tekintetét a pókhálóktól, meglepetten barátja felé fordította, felült, majd felállt, az asztalhoz lépett, kihúzta az egyik fiókot, és előkotort néhány rongyos szélű, megsárgult, pecsétetes, gépelt papirost. Ezekkel a kezében visszalépett az ágyhoz, újfent kényelembe helyezte magát, s hangosan, rekedtes hangon olvasni kezdett:

– Egykor, amikor a szőre még szépségesen fénylett, és az orra nedvesen csillogott, a Cicero névnek is birtokában volt; azóta azonban eltelhetett úgy két-három kemény tél és három-négy poros, lihegős, viszketős nyár, köztük ilyen-olyan, kiváltképp semmilyen tavaszokkal és őszyekkel, s az elfolyó idő magával sodorta a nevét és szőrének fényét, orrának egészséges, nedves csillogását. Most például éppen újfent télbe fordult az idő, a faágakon zúzmara, az ereszek jégcsap csüngött, a pocsolyák befagytak – és ő, ha szomszját akarta oltani, kénytelen volt ráfanyalodni a hóézésre, amitől még jobban égett a gyomra, mint rendesen.

A város szélén lakott, ott, ahol az úgynevezett hobbikertek övezete húzódik. Persze, ez a „lakott” kitétel egy kicsit elferdíti a valóságot, sokkal helyesebb lenne úgy fogalmazni, hogy ott húzta meg magát a hétvégi házak között, üres ólakban, szerszámoskamrákban, ami éppen adódott. Nappal a várost járta, az életösztön, a létfenntartás kényszere hajtotta. Ismerte a legjobb szemetes konténereket, de túlságosan nagy volt a konkurencia a többi eb, a kóbor hajlamú macskák és nem utolsósorban a kóbor természetű vagy kényszerű csavargásra ítélt emberek részéről, így hiába rendelkezett meglehetősen helyismerettel, hiába gyűlt fel benne tapasztalatok garmadája, hiába bírt nagy testtel és vicsorgásra alkalmas fogsorral, mégis gyakorta nyelte az éhkoppot. Néha megállt egy-egy kerítéssel övezett, rendezett udvarban álló háznál, sebes, repedezett, taplószáraz orrát a kerítés réseibe illesztette, beleszimatolt a biztonság és a jólét frissítő levegőjébe, s ott álldogált kiszolgáltatottan, elesetten, míg el nem kergették. (Általában nem telt el sok idő addig, míg elkergették.) Ezen szokásából is sejthető, hogy alapvetően romantikus természetű kutya volt, a szemében azzal a típusú, bár némiképp megkopott fénnel, amelyet az emberek a kutyahűség megejtő jelének szoktak tekinteni. Tulajdonképpen bárki jól járt volna vele, ha befogadja – érthetetlen, hogy nem kellett senkinek. Hogy egykori gazdái mi okból szabadultak meg tőle, soha nem derült ki, csak valószínűsíthető, hogy tömbházi lakásban tarthatták, amelynek szerény kereteit felnövekedvén, nagy testével és különféle szükségleteivel szétfeszíthette. De ez csak feltételezés, persze, semmi több. Ami bizonyosnak vehető, az az, hogy nem volt szerencséje. Ha máshová kerül, ha kisebbre nő, ha ilyen-olyan egyéb „ha”-k történnek vele és körülötte, most boldogan élhetne. (Ám mivel nem született szerencsésnek, nem történtek.)

A hobbikertek övezetéhez legközelebb eső lakótelep kutyáit jól ismerte. Zömmel hozzá hasonló hajléktalan ebek voltak, de időről időre feltűntek köztük kirándulni elengedett szobakutyák is. A kóborok társadalma ezeket rendszerint nem fogadta be, inkább erősen megtépte és elkergette, csak a csinosabb szukáknak maradt esélye ép bundával megúszeni a találkozást, amennyiben hajlandóak voltak elfogadni egy-egy tekintélyes kan közeledését. Ő, akit valaha Cicero néven szólítottak, békés természetű állat volt, nem hadakozott, nem verekedett soha senkivel, inkább farkát lábai közé húzva odébbállt, ha konfliktusba került valamelyik fajtársával. Apró és zömök, erős testalkatú és sovány, rövid szőrű és loncsos bundájú, ilyen-olyan fülű és fül nélküli egyedek kóboroltak városszerte a lakótelepeken, azon is, amelyik a legközelebb feküdt a hobbikertekhez, meg az összes többin is, és a kutya, akit Cicerónak neveztek régebben, soha nem keveredett összetűzésbe egyikükkel sem. Az is igaz ugyan, hogy tiszteletet parancsoló méretei miatt ritkán támadtak rá, amennyiben viszont ez mégis megtörtént, inkább eloldalgott, mintsem kenyértörésre vitte volna a dolgot. Ilyen természete volt.

Egy tél-végi napon azonban ismeretlen, kurta nyakú, nyálas pofájú, rövid szőrű, számtalan sebhellyel tarkított, pókhendi fickó érkezett a kóbor kutyák közé, s néhány órán belül átvette a vezetést a falkában, helyesebben szólva megszervezte egy falka alapjait, addig ugyanis

túlságosan laza kapcsolatok kötötték össze az otthontalan ebeket, semhogy falkának nevezhetnénk társadalmukat. Amikor a kutya, akinek valaha Cicero volt a neve, egyik reggelen bekocogott a hobbikertek házikói közül a panelrengetegbe, az első, akivel szembe találta magát, ez a kellemetlen új vezér volt maga, a lakótelep kutyáinak újdonsült császára. Nem is nagyon vette észre, hogyan keveredett az útjába, csak az éles fájdalmat érezte a lábában, amire képtelen volt válaszolni, ami ellen képtelen volt védekezni. Ezáltal kellett volna betagozódnia a falkába, amely hamarosan bünbandává változott. Ám ő ellenállt, sebeit nyalogatva elmenekült, nem vetette magát hanyatt az uralkodó előtt, nem próbált a kegyeibe férkőzni, inkább választotta a magányt és az üldözöttséget.

Mert attól a naptól fogva magányossá és üldözötté vált. Többé nem kereshette a lakótelep kutyáinak társaságát, hiszen azok a kialakuló banda-rendszerben, a feltétlen engedelmesség és alávetettség falka-törvényei szerint csak azokat tűrték meg maguk között, akik behódoltak. S erre a kutya, akit régen Cicerónak neveztek, nem mutatott semmiféle hajlandóságot. Vonzódása nem az ebek, hanem az emberek felé hajtotta, s egy reggelen egy meleg test mellett ébredt, s úgy érezte, hazatalált.

Ahogy elutasította a falkavezér elsőségét, úgy fogadta el az emberét, egy idős, köhögő, loncsos szakállú férfiú személyében, aki spárgát kötött a nyakára póráz gyanánt, olykor-olykor beletúrt a szőrébe és esténként elbeszélgetett vele. Egymásnak való párosnak bizonyultak: mind a kettő kerülte a saját fajtáját. Kezdetben lépcsőházakban, aluljárókban aludtak együtt, egymást melegítve, összebújva, később a kutya mesterkedéseinek köszönhetően kihúzódtak a hobbikertek övezetébe, ahol nem jelentett nehéz feladatot éjjeli szállásra bukkanni. – Itt Bél Mátyás befejezte a felolvasást, a papírokat a mellére fektette, csuklott egyet, és így szólt:

– Ennyi maradt meg belőle.

– Pedig volt tovább is – jegyezte meg Asztalos Péter. – A falka rájuk talált, beléjük kötött, verekedtek, megették az öreget.

– Előtte azonban az öreg egy Cholnoky Viktor-kötetet guberált, nem? – kérdezte Bél Mátyás.

– De még mennyire! – kurjantott fel Asztalos Péter. – És az Olivér lovagot olvasta fel a kutyának és a hétvégi kertek szomorkás, kornyadozó gyümölcsfáinak.

Bél Mátyás ismét feltápáskodott, a papírokat Asztalos Péter kezébe adta, ő maga a könyvespolchoz lépett, keresgélt egy rövid ideig, ujjait végighúzta a könyvek gerincén, simogatóan, szinte becéző gyengédséggel, lassan. Végre levett egy könyvet, lapozgatott benne, közben hümmögött, végül újra fennhangon olvasott:

– A kutyának van egy irtózatossága, amelyben csak három más teremtetett lénnel osztozik: a kakassal, a lóval és az emberrel. Meglátja a kísértetet. Fölötte van a három másik társának abban, hogy a halált is meglátja. De a haláltól megrémül, és hosszan tutolva megáll a helyén, vagy pedig beteg nyüszítéssel húzódik valahová menedék alá, a kísértettől pedig nem fél. A halál meglátásában és a kísértettől való félelmetlenségében is egyedülvaló.

– Ezek Cholnoky Viktor igéi – bólogatott buzgón, áhítatosan Asztalos Péter. – Ezt is beleszóttuk valahogyan, igazad van. Az öreg kísértete maradt a kutyával. Vagy a kutya az öreg kísértetével, ahogy vesszük. Hátborzongató történet kerekedett ki belőle a végére, hallod!

– Nem volt jó történet – szögezte le Bél Mátyás.

– Valóban nem – hagyta rá Asztalos Péter.

– Ha jó történet lett volna, most nem gályáznék annál a szar lapnál – suttogta csüggedten Bél Mátyás.

– Lehet, hogy nem – egyezett bele Asztalos Péter. – Lehet, hogy most más lenne minden. De én azt hiszem, nem is igazán fejeztük mi be azt a történetet akkor.

– Vagy legalábbis csak tessék-lássék – erősítette meg Bél Mátyás. – Pont, mint a Nádas-idézeted, ha belegondolok.

– Szerintem nem igazán – ellenkezett Asztalos Péter. – Szerintem az nem illik ide, mégsem illik ide. Sőt, én azt hiszem, egy csöppet sem használható erre a helyzetre. Így gondolom.

– Igazad lehet, de tudja a fene. Hagyjuk – zárta le a témát Bél Mátyás. – Ha kell a kézirat, elviheted.

– Inkább nem – felelte Asztalos Péter. – Inkább hagynám a fenébe én is. Most már inkább hagynám.

– Jó – dörmögte Bél Mátyás, majd azt ajánlotta:

– A másik szobában elalhatsz.

– A másik szobában elalszom – fogadta el Asztalos Péter az ajánlatot. – Jó éjszakát! – tette még hozzá, s közben már félig el is hagyta a helyiséget, amelyet Bél Mátyás egyaránt használt dolgozó- és hálószoba gyanánt.

Bél Mátyás is morgott még valamit, aztán egyik pillanatról a másikra úgy, ahogy volt, ruhástul elnyomta az álom. Asztalos Péter állt egy darabig az előszobában egy résnyire nyitott ajtó előtt, némán, moccanatlanul. Aztán megvonta a vállát, belebújt a cipőjébe és a dzseki-jébe, kinyitotta a bejáratú ajtót, kilépett rajta és becsukta a háta mögött. Hanem ezt az egészet most valahogy nem akarta elmesélni Sebestyén Etelének és Szécsényi Ignácnak. És nem akarta elmesélni azt sem, ahogy éjnek idején stoppol haza, betér néhány útszéli csárdába, mindahányban iszik egy-egy felest, egy-egy sört, a felesége majd szívbajt kap, amikor félrészegen beállít a családi fészekbe, ahogyan Nóra szerette nevezni a lakásukat. Inkább nem mesélt semmit Bél Mátyással kapcsolatban. Három éve úgysem látta, s most, lám, karrierje meredeken ível felfelé, ha felfelé ívelésnek vehetjük a kereskedelmi tévécsatornák kínálta példátlan népszerűség lehetőségét. Vegyük annak, gondolta Asztalos Péter, s hangosan csak annyit mondott:

– Bizony, bizony. Három éve is van már, hogy összefutottunk. De azóta egyszer sem láttam. Akkor viszont nem volt fennhéjázó. Bár nem tudom.

– Három éve még csak helyi híresség volt, mostanában viszont már országos lapokba is ír, meg hát feltűnt a láthatáron az elektronikus média, ugyebár – sorolta Szécsényi Ignác. – Sok ez így együtt.

– Meglehet.

Bél Mátyás, Nagy László, Borsa Ferenc, mi hárman – a nevek, arcok, tekintetek kavaroztak Asztalos Péter fejében. A gimnázium támadt fel benne, ha ezeket a neveket hallotta, ezeket az arcokat (illetőleg előzményüket) látta, ezek a tekintetek néztek vissza rá. Azok a telek jutottak eszébe, a nyolcvanas évek végi telek. Azokon a teleken minden áldott nap reggelén és minden áldott este úgy érezte, szétszakad. Előbb szétszakad, aztán a darabjait elhordják a kóbor kutyák. Jó messzire viszik nyáltól csöpögő pofájukban, s ott, a messzi távolban, egy lombos erdő mélyén elássák a puha, rögös, zsíros földbe. Ám a kifürkészhetetlen sors akaratából valamiféle vastag derekú, bibircsókös arcú vasorrú bába belebotlik a talajból, a vastag, pállott avarszőnyeg alól előkandikáló kezébe, ásót hoz, kiássa a rothadó test-törmelékét, összeférceli a bűzlő tagokat, gyomorforogató ember-részleteket, életet lehel a belőlük újjáalkotott testbe, és

a szeretőjévé teszi azt. Ez a lélekvándorlás, gondolta Asztalos Péter azokon a teleken. Hanem azért Asztalos Péter, legalábbis ami a testét illeti, mégsem szakadt szét. Egyben maradt. Egyébként viszont szét vagyok csúszva, mondta gyakorta, s mikor évek, évtizedek múlva ez eszébe jutott Oltszem és Málnás között a tizenkettes számú székelyföldi úton, kicsit szégyellte, kicsit irigykedett erre a mondatra, s mindarra, ami eme mondat mögött lappang. De azokon a teleken még se nem irigykedett, se nem szégyenkezett miatta. Azokon a teleken csak volt, és szét volt csúszva. Azokon a teleken például számos házi- és egyéb buliban megfordult. Ilyen esetekben először is felhívta Sebestyén Etele, hogy megbeszéljen vele valami meghitt randevút. A telefonálás eredményeképpen aztán Sebestyén Etele és Asztalos Péter többnyire a város főpostája előtt találkoztak, és igen gyakran velük tartottak mások is, mégpedig Borsa Ferenc, Szécsényi Ignác meg Nagy László a leginkább – akiknek egyébiránt Asztalos Péter szintén sűrűn telefonálgatott – és számos alkalommal Bél Mátyás. Miután egymásra akadtak, a legtöbbször kerestek valamiféle Non Stop-üzletet, mert azok már működtek akkoriban, s ott vásároltak néhány kétdekást. A kétdekás két deci maróan erős tömény szeszt jelentett, amelyet általában vagy kis henger alakú, vagy (mint a Jemna vodka esetében) kicsinyke lapos üvegben árultak. Asztalos Péter, Borsa Ferenc és Sebestyén Etele különösen kedvelték az estét kétdekással indítani, hogy hangulatuk kiegyensúlyozott kiegyensúlyozatlanságát kellő mértékben megalapozzák általa. Szécsényi Ignác is nem egy alkalommal tartott velük, Nagy László és Bél Mátyás viszont inkább a kocsmaasztal melletti italfogyasztás hívei voltak – amire nagyrészt nem kellett sokat várniuk. Azokon a teleken Asztalos Péter és barátai bizony számos estén botlottak egymásba a főposta előtt. Voltaképpen találkozási kellene ezeket az egymásba botlásokat nevezni, hisz előre megbeszélte, gondosan megszervezett randi volt mindahány, ám mégis jobb a botlás véletlenszerűségét is benne hagyni a szavak paklijában, hiszen a program a legritkább esetben volt meghatározott. Asztalos Péter évekkal, évtizedekkel később egyre szívesebben emlékezett azokra a telekre, s így volt vele Oltszem és Málnás között is, a tizenkettes számú székelyföldi úton. Hamisított, fantáziált, hozzáköltött, kihagyott. Már ahogyan az emlékezet működni szokott. Azok a telek pedig csodákat tesznek az emlékezetemmel, gondolta Asztalos Péter, és úgy érezte, nagy örömmel töltené el, ha újra attól rettegne, szétszakad.

- Nem rég olyan volt, mintha újra szét lennék csúszva – csúszott ki a száján félhangosan.
- A válasz? – fordult hátra Szécsényi Ignác.
- A válasz – bólintott Asztalos Péter.
- Nem nagyon beszélsz róla. Azt se tudjuk, miért is történt.
- Úgy istenigazából én is így vagyok ezzel. Nem tudom, miért is történt. Volt ott minden, már a válóper alatt, sírás-rívás, kiabálás. Éppen Nagy Laci ajánlott nekem ügyvédet, de nem kértem belőle. Hagytam mindent a..., mit tudom én, mibe.
- Van valakije Nórának?
- Jó kérdés. Nem tudom. Nekem egyébként egyszer akadt valakim, amíg házasságunk. Egy Cseh Anna nevű lány, francia szakos tanár, mint én. Kollégám volt. De nem tartott sokáig a kapcsolat, és nevetségesen ért véget. Nóra soha nem tudta meg, azt hiszem. Viszont Anna segítségével jöttem rá az egész házasságom teljes képtelenségére és még valamire. Éspedig arra, hogy lehetséges, hogy valaha madarak voltunk, de hogy aztán erősen és számomra fájdalmasan szárnyunkat szegtük, az megint csak bizonyos. Szerintem Feri is ettől fél, ezért lépett meg. Csak az a vég, csak azt tudnám feledni. És nem a válóper undorítósgaira gondolok, hanem a szárnyam szegésére. Így vagyok ezzel én, Feri meg attól tart, egyszer majd így lesz vele ő.

– Akkor is vissza kell vinnünk – jelentette ki eltökélten Szécsényi Ignác. – Egyrészt nem biztos, hogy a te sorosodra jut, másrészt te legalább megpróbáltad, ő meg máris föl akarja adni. Nem egészen ugyanaz, vagy nincs igazam?

– Nem tudom, Ignác – felelte fásult hangon Asztalos Péter. – De nyilván megtaláljuk és visszavisszük, attól ne félj.

Időközben Málnás is a múltba veszett, s a közeli jövőben felsejlett Mikóújfalu.

– Valahogy nem jött össze nekünk – szólalt meg Sebestyén Etele, kitette az indexet, előzött, visszasorolt a jobb oldalra. – Én is most dögöltem bele majdnem abba a pesti kapcsolatba, olyan volt, mint egy lórúgás. Adtam el a lakást, hagytam ott a jó kis állásom, jöttem haza blindre, csak meneküljek, csak ne kelljen egyedül kínlódnom Pesten. Peti házassága becsődölt, Ignác, te meg csak sodródsz egyik nőtől a másikig. Bél Mátyás notórius agglegény. Nagy Lacinak talán sikerül.

– És Robinak sikerült – tette hozzá Szécsényi Ignác. – Igaz, felégetett maga mögött mindent, ahogy én tudom. Az biztos, hogy én évek óta semmit nem hallottam róla.

– Fehérváron él – közölte Sebestyén Etele. – Neki tényleg összejött. És valóban felégetett maga mögött mindent.

Jónás Robi, gondolta Asztalos Péter a hátsó ülésen. Erdők, hegyek, kukoricások rohantak el az arca előtt, s miközben ezeket nézte, Jónás Robiról eszébe jutott, hogy a dobokat jó pénzért vették. Illetőleg az első dobót (originális, remek pergődobot) az – úgymond – reális áráért megkapták, a nagycinhez egészen olcsón hozzájutottak, a kongákat meg (használtan, de nem elhasználtan, bebarnult, kissé megereszkedett, de azért használható bőrrel bevonva) igen jutányosan vásárolták a nagybajuszú hangszerkereskedőtől, aki amúgy mélységesen lenézte őket, mivel legalább huszonkét helyről bányászták elő a pénzt, amivel fizettek: egy részét a zsebekből, más részét táskák sötét üregeiből, megint egy újabb hányadát titkos rekeszekből, s így tovább. Fájt a szívük a gyönyörű basszusgítárért is, melynek teste bármelyik női testtel felvehetne volna a versenyt, s a húrjait érintve hasonlóan szép, kissé talán bűgőbb hangot adott ki magából, mint egy nő, amikor olyan gyengéden érintik, mint ők a húrokat szerették volna érinteni, ha módjuk lett volna rá. De nem volt rá módjuk, így maradt a csehszlovák akusztikus gitár, áthúrozva. Sebestyén Etelevel lassan, módjával cipelték az ütős szekciót a buszmegálló felé, ahol Jónás Robi, enyhén idióta vigyorral az arcán, egyik hóna alatt egy Casio típusú japán szintetizátort, másik hóna alatt egy Cremona márkájú csehszlovák dobgitárt szorongatva már jó ideje várakozott rájuk. Kicsit távolabb, egy erősen megrongált padon Mariann, vagy, ahogyan Rumcájsz kalandjain nevelkedett gyerekként minden ismerőse hívta, Manka üldögélt, s mikor Asztalos Péter és Sebestyén Etele megérkeztek, közölte velük, hogy elmehetnek a bús picsába, ha legközelebb is ennyit kell várni rájuk. Asztalos Péter és Sebestyén Etele ekkor (együttesen) harminckét évük minden vehemenciájával próbáltak védekezni a szemrehányás ellen, de eközben olyan pállott, áporodott pálinkaszaggal fűszerezték fel a levegőt, ami nyilvánvalóvá tette védekezésük teljes képtelenségét, mentegetőzésük végleges csődjét, s egyértelműen bizonyította, hogy nem a súlyok alatt görnyedezve késtek oly sokat, hanem valamelyik kocsmában töltötték azt az időt, amit az utcán kellett volna, erős elhatározással és vasakarattal haladva a buszmegálló irányában. Asztalos Péter elmosolyodott, Micfalau–Mikóújfalu, olvasta egy pléhtáblán, a kocsi nagyot zökkent, valószínűleg egy kátyún rohant át az egyik kerék. Annak idején, a buszon, kongákkal a lábuk között, az erős Ikarus-zötykölődés közepette, Sebestyén Etele felidézte azt az egy évvel korábbi Szilveszter-napját, amit kis híján a szőregi rendőrsőn töltöttek, ő meg Asztalos Péter. Jónás Robihoz tartottak, aki Szőregen túl, Tiszaszigeten lakott akkortájt, de lekésték az utolsó odatartó buszt, s mindössze a fent említett helységig jutottak el helyi járattal, onnan aztán gyalog igyekeztek tovább. A falu...

- (– Vagy város az, Koma?
- Szegedhez tartozik, vagy nem?
- Akkor most város vagy falu?
- Városrész?
- Tudom én?
- Érdekel?
- Kicsit.
- Akkor városrész.
- Jó. De azért elég falu, nem?
- S akkor?
- Igaz.)

... szóval a falu vége felé közeledve azonban egy kék-fehér színű, mindkét oldalán RENDŐRSÉG-felirattal híreskedő Lada lassított mellettük, majd komótosan, akkurátusan megállt. Két szerv bújtt elő a gépjárműből, s nyomban azt firtatta egyikük, ki a csuda ez a két fiatalember, aki itt bókászik ebben a hideg időjárásban, annak is a kellős közepén, kis-kabátban, enyhén borszagú lehelet birtokában, látható félelemmel az arcokon, s bizonynal érdekesítő személyi igazolványokkal a zsebekben. Asztalos Péter és Sebestyén Etele erre szolgálatkészen átnyújtották a személyazonosságuk igazolásához szükséges papírokat, s ezen művelet ideje alatt Sebestyén Etele barátságosan közölte, hogy íme, itt a személyi begazolványunk, biztos urak (biztos urak, Koma?, gondolta), láthatják, de jó! Ám a biztos urak nem elégedtek meg ennyivel, s látni kívánták a szütyő tartalmát is, mely Asztalos Péter hátán csüngött, fityegett. Asztalos Péter vonakodott eme kívánság teljesítése tekintetében, de a gumibotok közszemlére helyezését követően úgy döntött, talán mégis nyerhetnek betekintést a rend (és az állam) udvarias, megbízható, kedvesen ellenszenves napszámosai hátizsákjának rejtelseibe. Legelőször az ott lapuló papírokat vették elő a rend éber őrei (mindig azok a legveszélyesebbek), s miközben olvasgatták, egyre szigorúbbá vált az arcuk.

– Mik ezek? – kérdezték.

– Versek. Illetve szövegek – felelte Sebestyén Etele vagy Asztalos Péter, vagy mindketten egyszerre, mert érzékenyen érintette mindkettejüket ez az artikulálatlan kérdés.

Erre az egyenruhások egyike – hangosan és kissé szótagolva – olvasni kezdett. Olvasott egy rövid ideig, majd néhány sor után abbahagyta. Feltekintett a papírból, először a társára nézett, aztán az előtte álló két fiúra.

– Ez valami hippi dolog, hen? – kérdezte.

– Nem igazán – válaszolt Asztalos Péter, vagy Sebestyén Etele. – Csak egyszerű dalszövegek. Versnek nem is igazán mondhatóak, de dalszövegeknek dalszövegek. Például a sorok nagy része azonos számú szótagból áll. Tudja mi az, hogy szótag? – Ekkor csapott le először a gumibot, jól irányzottan, fájdalmasan, tanítani valóan.

– Elég rendesen megverhettek volna akkor bennünket – mondta évekkel, évtizedekkel később egy békásmegyeri korcsma teraszán Sebestyén Etele Asztalos Péternek, majd afelől érdeklődött, hogy megisznak-e még egy sört. Asztalos Péter nem tartotta elvetélt ötletnek a további sörfogyasztást, s miután barátja korsókkal megpakolva visszatért, felemlítette a zene-kari próbát is Szentmihálytelken, a friss kongákkal, a nagy elhatározásokkal, az abszolút értelemben vett zenei tehetségtelenséggel, egyebekkel (csodákkal, igazságokkal, gyönyörű-

ségekkel). Mikor kiértek a szentmihálytelki kultúrházba, lekecmeregtek a sárga Ikarusról, mindannyian felajzottan, elszántan, tett(ek)re készen – akkorra leszállt a mindent elfedő, mindent magába foglaló, beburkoló, jóságos szürkület. Ők pedig próbáltak. Hetekig, hónapokig próbáltak ugyanott korábban, s később is – legalábbis Asztalos Péter egy amatőr színjátszó-csoport tagjaként régóta járt oda –, de a hangszerekkel, a zenekarral minden más volt. Nem volt jobb, nem volt rosszabb: más volt, máshogy (nagyon) szép, másképp (nagyon) nehéz, más módon nehezebb, mint az addigi próbák, vagy más módon könnyebb, mint az addigi próbák, ki tudja.

– Egyszer stoppal mentünk haza – emlékeztette Sebestyén Etele Asztalos Péter a békásmegyeri söröző teraszán –, egy kispolski vett fel mindannyiunkat, pedig már töksötét volt, és épphogy befértünk. A hangszereket meg otthagytuk, aztán a dobok eltűntek. Hónapok múlva, a fene tudja, hová. Azóta sincsenek meg. – Sebestyén Etele lehorgasztotta a fejét, aztán csak annyit mondott:

– Jó volt.

Asztalos Péter is így gondolta. Nem szólt semmiről, de jó volt, gondolták együtt. Az élet nem nagyon szól valamiről, tették még hozzá aztán gondolatban. De jó. Vagy rossz. Vagy a fene tudja, milyen.

– Azért jó volna tudni, mi van Robival! – sóhajtott föl Asztalos Péter, s arcára árnyékot vetett a Sepsibükszád kezdetét jelző tábla. – Házas ember, dolgozik, ez, az, amaz, de azért érdekelne, ezen kívül mi van vele.

– Lehet, hogy ezen kívül nincs vele semmi – vélekedett Szécsényi Ignác.

– Minden lehet – ismerte be Asztalos Péter. Félig elfeküdt az ülésen, így csak az út menti fák dús, zöld lombjait látta. Úgy érezte, történni fog valami. Ez egy réges-régi érzés volt, úgy számolta, évtizednél jócskán öregebb, valójában inkább annál is ősi, valóságos őskori maradvány. Még a dinoszauruszok uralma előtt érezte ezzel az érzéssel, hogy most történni fog valami. Valami nagyszabású, valami megmászhatatlan, valami csodálatos. Valami felemelő, valami lehangoló, valami bódító, valami éltető, valami gyönyörű.

Valami örök.

És történt. Még nem haltak ki a dinoszauruszok, még nem csapódott meteor a Föld testébe, nem tépte föl a köpenyét, nem loccsantotta ki a vizet az óceánból, mint csordultig töltött kávéspohárból a kávé a hanyagul beleejtett mokka cukor.

Nem volt bódító és nem volt gyönyörű, ami történt. De valamiféleképpen, (helyesebben szólva: egyféleképpen) éltető és örök.

Este volt. Odakinn télvíz. Idebenn füst, meleg, zaj. Asztalos Péter, Sebestyén Etele és Szécsényi Ignác egyfajta nehezen körvonalazódó bágyadtságnak engedve petyhüden üldögéltek egy Tisza-parti város pincévé mélyedő italmérésének egyszerű deszkaasztalainál. Sebestyén Etele néha kinyitotta a száját, mintha mondani akarna valamit, ám hamarosan becsukta újra, s mintegy nyomatékot adva ezen véresen komolyan veendő elhatározásának, belebólintott a meg sem kezdett mondat súlyos végérvényességébe, amely immár visszavonhatatlanul ott kísértett hármuk között, senki által nem várt, senki által meg nem értett negyedikként, akivel/amivel mit sem tudtak kezdeni. Asztalos Péter úgy látta, hogy az asztalon futó erek rajzolata olyan, akár a Tisza. Kanyargós, széles, szépséges. A Tisza, ahogyan Asztalos Péter emlékezetében élt, egy másik településnek a gyermekkorhoz szorosan kapcsolódó, s már-már vonzó-zsibongó határában, innen északra, szeszélyes volt és kiszámíthatatlan; és mindenekelőtt úgy idézte fel önmagát, mint a legtökéletesebb és legigazibb-legigazabb folyót – nyilván azért, mert az is volt: a Legtökéletesebb és Legigazibb-

Legigazabb Folyó. (Mindenestre kábé az egyetlen biztos pont az életemben, gondolta magában Asztalos Péter, de folytatni nem tudta, mert akkor) Sebestyén Etele megbirkózott a kezelhetetlen mondattal, és kimondván még végérvényesebbé, még változtathatatlanabbá, még meghatározóbbá, még sorsszerűbbé tette:

– Az a baj, hogy rongyembernek születünk.

És amikor Asztalos Péter hosszú-hosszú esztendőket elteltével újra hallotta ezt a mondatot az autó hátsó ülésén félig eldőlve, szeme előtt a szélvédő vásznán a filmként pergő lombokkal, mint visszhangot a víz fölött, akkor érezte csak igazán, valójában mennyire döntő, mennyire fontos mondat volt. Hat szó. De ezek közül csupán kettő a lényeges: a rongyember és a vagyunk. A bajjal nem érdemes foglalkozni. Nem érvényes. Nincs is. – Baj? Állapot. Tény. Valóság. Nem jó, nem rossz. Van. Behunyta a szemét, látta, ahogy a pincében az asztal erezete átrendeződik, átalakul: sorsvonalakká válik. Élet-hálává, amelynek fonalait egy ismeretlen, de nagy valószínűséggel rosszindulatú pók tartja szőrös fürtelem-lábainak valamelyikében. Elfogta a keserűség. Sebestyén Etele igazat mondott. Bebizonyosodott azóta ezerszer. Ezer alkalommal. Egy elvetélt társaság ült akkor annál az asztalnál: rokkantak – pedig nemhogy háborúban nem jártak, de katonák sem voltak soha. Nyomorékok, pedig soha semmi olyan bántalom nem érte őket, amivel bárki más ne vette volna fel sikeresen a küzdelmet. Ha egyáltalán küzdelem az ilyen. Valami hiányzott belőlük, ezt Asztalos Péter nagyon erősen, nagyon jól, szinte félreértelmezhetetlenül érezte. Vagy csupán arról volt szó, hogy:

– Az a baj, hogy rongyembernek születünk.

Asztalos Péter akkor, a dinoszauruszok idejében, a talajszint alá bújva, holmi hülye helyiségbe, valamiféle vacak kis lyukba, mint a nyulak, mit sem sejtett arról, mennyire igaz ez a mondat. Tudta, hogy az, de nem érezte, mennyire. Milyen elszomorítóan, milyen szánszalmasan igaz. Mindenestre a Tisza mellett kábé a másik egyetlen biztos pont az életemben, gondolta magában, de folytatni nem tudta, mert akkor Szécsényi Ignác révetegen megismételte Sebestyén Etele kijelentését:

– Az a baj, hogy rongyembernek születünk.

– Én is éppen erre gondoltam – képedt el Asztalos Péter.

– Talán, mert te is azt érzed, hogy nem is annyira előre utazunk, mint inkább visszafelé, nem is valahová vezet ez az út, hanem valahonnan – szavalt Szécsényi Ignác, aztán kisvártatva elpirult, és hozzátette:

– De ez marhaság, tudom.

– Naná, hogy marhaság – bólogatott Sebestyén Etele.

– Naná – erősítette meg Szécsényi Ignác. Arra gondolt, hogy Erdély mindig ilyen hangulatot generál benne, és örült, hogy ezzel nincs egyedül. És valóban azt gondolta erről az útról, amit óvatlanul ki is ejtett a száján egy perccel korábban, ugyanakkor felvetődött benne egy idézet, miszerint „van olyan út, mely helyesnek látszik az ember előtt, és vége a halálra menő út”. Ha nem téved, a Példabeszédek Könyvében olvasta ezeket a szavakat – ezzel azonban nem volt hajlandó foglalkozni, s ahhoz, hogy el tudja felejtetni, úgy érezte, beszélnie kell, lerázni magáról a melankóliát, nem azért, mintha rossz volna, hogy itt ücsörög közöttük, sokkal inkább azért, hogy a feladatra tudjon koncentrálni: Borsa Ferencet meg kell találni.

– Ferit meg kell, hogy találjuk! – mondta ki hangosan.

– Meg fogjuk találni, ne félj – nyugtatta Sebestyén Etele. – Ráakadunk, összecsomagoljuk és visszük haza. Nem lesz apelláta!

Időközben véget ért Sepsibükszád, azaz Bixad, az Opel bal első kereke döccent egyet egy kátyúban, aztán úgy hasított bele az országútba, mint hajó orra a vízbe.

– Két hónapja sincs, hogy jártam kinn három fickóval – mesélte Szécsényi Ignác, aki még mindig úgy találta, beszélnie kell, szavakkal tarkítani az utazást. – Csíkba mentünk akkor is, Szent-domonkosra vittünk ezt-azt, van ott kapcsolata az alapítványnak.

– Már annak, amelyiknél dolgozol? – akasztotta meg Sebestyén Etele az elbeszélést.

– Hülye kérdés, Etele lelke. Ugyan melyik másiknak? Szóval három fickóval jöttünk ki, Brassóig mentünk a Corona Expresszel, ott át kellett szállni. Iszonyatosan kellett vizelnünk, mivel alaposan besöröztünk a hosszú úton, s mivel a vécék itt olyanok, amilyenek, inkább egy bokrot választottunk, úgyis szürkület volt már. Javában pisálunk, amikor mögénk lép két rendőr. No, igazoltatás. Utána közölték, hogy megbírságnak, nem is kevés pénzre, már nem tudom pontosan, de pár millió lejt emlegettek. Mi nem akartunk fizetni, ők meg nem adták vissza az útleveleket, de bevittek minket az őrsre. Ott huzakodtunk jó sokáig, csak hogy közben vésszen közelgett a vonatunk indulásának az időpontja. Akkor jutott eszembe, hogy egyszer egy vajdasági manustól hallottam, hogy a balkáni rendőrökkel üvöltözni kell, csak abból értenek. Határozott fellépés, sőt, még annál is határozottabb szükséges. Így is tettem, ordibálni kezdtem velük. Közben az egyik faszi, akivel voltam, elkezdte leszámolni nekik a büntetést, de amikor kiabálni kezdtem, megdermedt ő is, meg a milicisták is. Én továbbra is pofáztam, közöltem, hogy nem vagyunk hajlandók fizetni, besöpörtem a pénzt az asztalról, elvettem a kinyitott útleveleket és kivonultam. A többiek utánam. Senki meg nem állított minket, simán elértük a vonatot.

– Szóval csak ordibálni kell velük – vonta le a tanulságot Sebestyén Etele. – Eszem megáll, bazmeg!

– Tatár Endre mesélte ezt az ordibálás-dolgot – pontosította saját magát Szécsényi Ignác. Tatár Endre, igen, Tatár Endre volt, néhai Tatár Endre. Hegyek és völgyek váltakoztak a láthatár szélén, hegyek és völgyek nagy valószínűséggel sokkal szelídebb vonulatai, mint a Balkán hegyei, amelyeken Tatár Endre bakancsos lábai tapodtak, még azelőtt, hogy belefogott volna magyarországi üzleti vállalkozásába. Azt azonban nem hiszem, hogy néhai Tatár Endre igazán jól átgondolta üzleti vállalkozását, mielőtt belevágott volna, fűzte hozzá gondolatban Szécsényi Ignác, és alighanem közel járt az igazsághoz. Néhai Tatár Endre régi kelet-európai beidegződések szerint cselekedett, mit sem törődött (mert nem akart törődni) a megváltozott körülményekkel, az új viszonyokkal, melyek új stratégiákat követelnek. A Balaton északi partján fekvő egyik település szabad strandjának bejárata mellett nyitotta meg lángossütőjét, miután egy vagyont fizetett azért, hogy havonta újra meg újra rengeteg pénzt fizethessen bérleti díj gyanánt a bódétulajdonosnak. Minden reggel nyolckor nyitott, este kilenckor zárt. Eleinte három fiatal lányt alkalmazott, szinte minden héten másik hármat, mert egyik sem bírta egy hétnél tovább elviselni a hőséget és az olajbüzt. Ő maga is dolgozott, izzadt, mint egy igásló, és nem csak a ruháját, de a bőrét is átítatta a jellegzetes szag, amely messziről árulkodott lángossütői mivoltáról, ez azonban a legkevésbé sem zavarta, így legalább nem kellett emberek közé vegyülnie, helyesebben szólva inkább maguk az emberek intézték úgy, hogy elkerüljék az égett olaj- és savanyú izzadságszagú férfi társaságát. A nyár második felében már négy alkalmazottja volt, pedig a bérleti díj is emelkedett, ám az emberek elképesztő mennyiségű lángost faltak fel, és Tatár Endre, fittyet hányva a nagyszájú fenyegetőzéseknek, mindig a konkurencia alá ígért. Ennek következtében az egyik este, már sötétedőben, szállása felé igyekeztében az utca széli bokrok közül elékanyarodott három kopaszra nyírt fiatalember, hogy számon kérjék rajta ezt a piac törvényeinek ugyan megfelelő, de a lángossütő társadalom szokásrendjével ellenkező gyakorlatát, ám Tatár Endre nem ijedt meg, szó nélkül előhúzta jugoszláv katonai pisztolyát, és halálos nyugalommal folytatta útját

hazafelé. A három kopaszra nyírt fiatalember sem szólt többet, némán utat nyitottak neki és hosszan, mozdulatlanul bámultak utána.

Két nap múltán a bódé tulajdonosa lecserélte a zárat az építményen, s mikor Tatár Endre hét órákor megérkezett, hogy nekilásson az első adag térsza bekeverésének, közölte vele, hogy fel is út, le is út. Miközben beszélt, háta mögött ott álldogált a három kopaszra nyírt fiatalember, s egyikük, mintegy véletlenül, felhúzta a pólóját, úgyhogy elővillant a nadrágjába dugott csupasz revolver agya. Tatár Endre egy szóval sem ellenkezett, megvárta az alkalmazottait, kifizette őket, vett egy lángost a konkurenciánál, megreggelizett, fürdött egyet a tó langyos, kissé nyálkás vizében, aztán a szállására ment, kifizette a hátralékát, összepakolt, azzal visszautazott a Tisza partjára, Szegedre, ahol lakása volt, s ahol korábban megismerkedett Szécsényi Ignáccal, és néhány este sörözött vele a Somogyi Károly nevét viselő megyei könyvtár lábánál elterülő Sörkertben. És néhai Tatár Endre szegedi lakásában volt fürdőszoba is, abban fürdőkád, amelyben napok hosszú, kemény munkájával Tatár Endre kiáztathatta bőréből a bántó, kellemetlen szagokat.

Lassan őszbe fordult az idő, mire Tatár Endre úgy érezte, a kádban ücsörgés meghozta a kellő eredményt: ismét emberek közé mehet. Mégsem ment sehová, csak telefonált, aminek nyomán az egyik este két rövid hajú, kurta nyakú, erős testalkatú férfi kopogtatott az ajtaján. Régi ismerősként köszöntötték egymást, Tatár Endre bevezette őket a nappalijába, whiskyt töltött nekik, egyiket a másik után.

– Nyilván nem csak inni hívtál – szólalt meg az egyik kurtanyakú, szerbül, negyedszer koppantva a poharat üresen az asztalra. – Legutóbb valami olyasmit mondtál, nem akarsz velünk találkozni többet.

– Mindegy, mit mondtam – felelte Tatár Endre, szintén szerb nyelven. – Most mást mondok. Belevágtam egy kis üzletbe a Balatonnál, ráment a maradék pénzem, de megérte, jól ment a bolt, illetve, jól mehetett volna. De a helyi erős fiúk elüldöztek, mert olcsóbban dolgoztam, mint a többi.

– Minek? A múltkor azt is mondtad, te már ezután könnyedén alkalmazkodsz bármihez, bárkihez, mivelhogy azok után, ami odaát történt, itt minden gyerekjáték. Be voltál ugyan rúgva emberesen, de úgy tűnt, komolyan gondolod.

– Tévedtem.

– És most mit akarsz?

– Szívességet.

– Mire föl?

– Mire föl kérjem?

– Attól függ, mekkora az a szívesség.

– Sejted te azt, Goran. Nem akarom, hogy ezek a szarháziak azt higgyék, ügyesen-okosan elintézték mindent, nem akarom, hogy azt gondolják, értenek valamit ahhoz az egész szutyokhoz, mocskhoz, amit létrehozta, amiből meggazdagodtak! Nem akarom, hogy úgy érezzék, igazi erős fiúk, nem csak szálnalmas, nyálas állatok! Ne higgyék azt, biztonságban vannak, hogy legyőzhetetlenek! Ti is ezt hittétek odaát, és mi lett belőle? Én is hittem, persze, egy időben hittem, de ők ne higgyék ezután egyetlen percig se! Annyi joguk sincs hozzá, mint nektek vagy nekem volt! Tanulják meg, mi a pálya, a kurva életbe bele! És ráadásként azt sem bánnám, ha azzal egészen pontosan tisztában lennének, ki ébreszti rá őket a tévedésükre, ki tanítja meg őket az igazi játékszabályokra.

– Rendben. Nem nagy ügy. A neveket, címeket írd fel, Ivica majd elteszi.

- És én mit csináljak cserébe?
 - Egy szállítmány emberenként. Teljes körű ügyintézésel és ingyen, részesedés nélkül.
 - Baszd meg!
 - Ennyit értek a nyelveden, Magyar, elfelejtetted?
 - Semmit nem felejtettem el. De akkor is baszd meg! Én nem értek ehhez, tudod jól, Goran. Hülye vagyok az ilyesmihez.
 - Ha nem, hát nem. Mi teszünk a kedvedre neked, nem te nekünk. Már azzal is csak a végtelen barátságunkat bizonyítottuk, hogy idejöttünk, isszuk a whiskydet, itt ülünk veled szemben és meghallgatunk. És akkor még meg sem említettem, hogy csak a mi jóindulatunkon, bajtársiasságunkon és nagylelkűségünkön múlt az is, hogy te egyáltalán itt ülhetsz!
 - Oké, Goran. Igazad van. Mikor?
 - Hány ember?
 - Kettőt tudok biztosan, név, cím. Hármát kellene megnevelni, jó útra téríteni nyomós érvek segítségével, ezeknek a nevét, címét az első kettő majd elárulja. És van valaki a háttérben is, akiről semmit se tudok, csak annyit, hogy bizonyosan ő a legfontosabb, legtökösebb az egész társaságban.
 - Tehát három plusz három, meg egy kis nyomozgatás. Jó. Ez öt szállítmány, hogy lásd kivel van dolgod. Három előtte, kettő utána. Értem?
 - Úgy lesz.
 - Írj le mindent, amit tudnunk kell, most! – mondta Goran, s mikor Tatár Endre a papírt átnyújtotta Ivicának, még hozzátette: – Fel fogunk hívni.
- Ittak még egyet, megrázták Tatár Endre kezét, és elmentek. Elfoglalt üzletemberek voltak, nem szerettek sokáig egy helyben, tétlenül üldögelni, fölöslegesen fecserészni.
- Tatár Endre kikísérte őket, bezárta az ajtót mögöttük, sóhajtott egyet, és telefonálni kezdett. Egész délután telefonált, s másnap reggeltől estig, egyfolytában.
- Este egymás után férfiak egész sora kereste fel, mindahányan ittak egy kis whiskyt, váltottak néhány szót a házigazdával, s már tovább is álltak. Így virradt egyik nap éjjele a másik hajnalára, folyamatosan, szakadatlanul, csendesen. Két héten belül a három szállítmányra meg voltak a vevők. Újabb hét elteltével az üzletet lebonyolították. Három nap múlva Ivica telefonált, hogy a Balatonnál minden elsimult, intézze a Magyar is a tartozását, ahogy kell. Tatár Endre nem felelt, csak letette a kagylót, és kihúzta a falból a vezetéket.
- Lefeküdt az ágyra, és várt. Ugyanúgy feküdt, mint két évvel korábban, Boszniában. Akkor is a halált várta, most is. Akkor nem volt arca a halálnak – nem látta előre, hogy elszánt tekintetű bosnyák katona, elkeseredett, gyűlölködő horvát felkelő, vagy hideg, kifejezéstelen, szakállas arcú arab harcos képében jelenik majd meg, vagy csak egyszerű fagyhalál formájában, de, miként most, egészen határozottan tudta, hogy eljön. Akkor mégsem jött el. Helyette Goran talált rá, a hátán cipelte a biztonságba. Bekötözték átlőtt combját, gránát-tépte mellét, Belgrádba került, kórházba. Mire felépült, egykori társai visszavonultak a hegyekből, és mint sorsüldözött menekültek áttelepültek Magyarországra. Tatár Endre követte őket. De csak a Tisza-parti városig, ott megköszönt nekik mindent – az életét nem annyira, inkább valami mást, maga sem tudta, mit. Talán csak megszokásból tette, mindenesetre köszönetet mondott és elbúcsúzott. Hagyták. Jó harcos volt egykor, bosszúvágyó, kemény, rettenthetetlen – de egy csöppet sem alkalmas arra, ami ezután jön.

Tatár Endre feküdt a hátán, és várta a halált. A halálnak ezúttal könnyen felismerhető, régóta ismert arca volt: kurta bikanyakon ülő, elhasznált, üres, borostás. Ugyanaz az arc, amely a legutóbbi halálközeli várakozásnak is véget vetett, ott, Boszniában, amikor a saját véréből sárrá dagadt földön hevert. Nem értette, mi volt az a megkönnyebbülés, amit akkor érzett, ott, a hegyek között, mikor Goran rátalált. Sokkal inkább értette azt a megkönnyebbülést, ami akkor fog elérkezni hozzá, mikor Goran hamarosan rátalál. Az életöszön legutolsó fellángolásának megkönnyebbülése és a halál megkönnyebbülése közül a második állt közelebb hozzá. Azzal tudott mit kezdeni, a másik előtt értetlenül, szégyenkezve állt – voltaképpen attól a hajnali órától fogva, mikor a lángoló faluból rohant kifelé, puskaropogásban, füstben, robbanások zajában, húzta maga után az asszonyt és a gyereket, és csak a biztonságos erdőbe érve vette észre, hogy azért halad olyan észveszejtően lassan, mert két holttestet vonszol. Elásta őket, és ha nem horgad fel benne a bosszúvágy, lefekszik melléjük, és megvárja, míg őt is megölik...

... Mellettük feküdt, és várta, míg őt is megölik.

És meg is tették, Szécsényi Ignác tudta jól. Láta a fényképet az újságban, a fej helye fekete folttal kitakarva. El lehet képzelni, hogy miért. Szécsényi Ignác sajnálta néhai Tatár Endrét, de amit a balkáni mentalitásról mesélt, azt megszívelte és a kellő alkalommal hasznosította a maga javára. Néhai Tatár Endre ilyen szempontból feltétlenül hasznos ember volt, nem élt hiába.

– Mindjárt itt van Tusnádfürdő – jelentette Sebestyén Etele. – Akár elkezdhjük a kérdezősködést.

– El fogjuk kezdeni – biztosította Asztalos Péter.

Tusnádfürdön valóban nekiláttak a kutatásnak. Útjuk célját tették ezzel kézzelfoghatóvá, értelemmel töltötték meg a hosszú autózást, szándékaik szerint. Ám a felkapott üdülőhelyen, hosszas utánajárás után sem bukkantak Borsa Ferenc nyomaira, ezért továbbálltak. Tusnádon, Újtusnádon és Lázárfalván ugyanígy jártak, onnan is elkullogtak hát hamar. És jöttek sorban, egymás után: Csíkkozmás, Csíkszentmárton – az eredmény ugyanaz, vagyis a fürkészés eredménye az eredménytelenség. Betértek Csíkszentimrére és Csíkszentsimonra – semmit, de semmit nem végeztek. Csíkszentkirály, utána Csíkszereda következett – sehol egy biztató jel, egy árulkodó szó, egy mozdulat, egy fejcsóválás – semmi, amin elindulhatnak.

– Szentdomonkoson alszunk – szólott ekkor Szécsényi Ignác. – Feri nemegyszer járt ott velem, hátha tudnak róla valamit. Meg aztán szívesen is látnak majd minket. Ha nem hallottak Feri felől, holnap folytatjuk a kérdezősködést. Valahol valaki biztosan emlékszik rá, emlékezni fog rá!

Csíkszentdomonkosig nem álltak meg, nem tudakozódtak az útba eső falvakban, azokra másnap akartak sort keríteni, amiképpen Csíkszeredán is maradt még kajtatnivaló – nem fognak unatkozni, érezték.

Csíkszentdomonkoson úgy fogadták őket, mint rég nem látott, hön szeretett családtagokat, pedig Asztalos Pétert és Sebestyén Etelét soha korábban nem látták. Nyúlparikást ettek és közben szép metszésű poharakban időről időre jóféle pálinkát ittak (nagygalambfalvit, ahogy dicsekvő hangszívallyal felvilágosította őket vendéglátójuk, a ravasz tekintetű Csibi Zsombor), aztán előkerült a bor és a borvíz, hogy tovább könnyítsen a szavak járásán. Fáradtak voltak mind a hárman, de szívesen nyújtották a napot az éjszakába, szívesen osztották meg gondolataikat Csibi Zsomborral és piros képű, kecssegető keblű feleségével, Tímeával. Közel jártak az éjfélhez, mikor elbúcsúztak, s a fürdőszobába vonultak sorban, majd a számukra előkészített szobában bebújtak a pihe-puha ágyneműk közé. Asztalos Péter legszívesebben

rágyújtott volna még, ehelyett azonban a feje alá csúsztotta két tenyerét és hallgatta, ahogy társai motoznak, neszeznek, fészkelődnek, sóhajtoznak.

– Egy ehhez hasonló éjszakán – kezdte csendesen Asztalos Péter, mikor a másik kettő elcsendesedett – egyedül voltam otthon. Helyesebben szólva közvetlenül mellettem nem volt emberi lény. A feleségem valami továbbképzésen lehetett, a lányok meg a nagymamánál, talán éppen az én szüleimnél. Egyszer csak arra riadtam fel, hogy egy meleg gombóc simul a térdhajlatomba. Egyenletesen lélegzik. Puha és kellemes érzés, hogy itt van. Félálomban kissé megijedtem volna, amint jó néhányszor történt már meg velem. Akkor ellenben az érintéstől nyomban éberré váltam, s tisztán láttam a helyzetet: a cica az. Felültem, megsimogattam. Dorombolni kezdett. Az asztalon a rádiós óra piros számai szerint éjfél múlt negyven perccel, erre tisztán emlékszem. Frissnek éreztem magam, sehol semmi bágyadság. Feltápaszkodtam, felkapcsoltam a villanyt. A cica az ágyon felemelte a fejét, felém fordította. Tisztában voltam azzal, hogy nem lát, hiszen születése óta vak, de nyilvánvalónak tartottam azt is, hogy ennek ellenére hajszálra pontosan tudja, hol vagyok. Ásított, nyújtózott egyet, körbefordult saját tengelye körül ötször-hatszor, majd újra összegömbölyödött. Bekapcsoltam a számológépet. A cica füle megrezzent, ő maga mocsanatlanul feküdt tovább. Átmentem a másik szobába, leemeltem a polcra Ottlik Géza Próza című kötetét. Visszajöttem, kezemből a könyvvél. Leültem az asztalhoz, a gép közben lassan használhatóvá vált, munkára kész állapotba jutott, a vírusirtó ablaka éppen bezárult. Lapoztam a könyvben. 279. oldal, középtájt lelhető az a szövegrészlet, amit kerestem. Kívülről fújom, ha álmomból riasztanak fel, akkor is felmondom, ha kell. „Az egyetlen valódi okunk a derűlátásra: a macska. Ezt a kis prémes ragadozót semmi más módon nem lehetett volna ezer és ezer éven át hozzánk szelídíteni, mint rendíthetetlen, ellenszolgáltatást nem váró, feltétel nélküli szeretettel. A szépsége abszolút imádatával – a szabadsága, függetlensége teljes tiszteletben tartásával. Ha ez sikerült, az emberiség nem lehet egészen elveszve.” – így hangzik. Ezt citáltam fennhangon, a cica meg a füle botját se mozdította. Én ettől igazolva éreztem magam. Gondoltam, igen, ez az, erről van szó! Egyszer régen egy barátom hasonlókat mondott, mielőtt felszállt a pesti gyorsra. Ti nem ismertétek, évfolyamtársam volt az egyetemen. Ugyan macskáról ott nem esett szó, de nem járt messze tőlük. Nőkről beszélt, pontosabban egy nőről. Ám voltaképpen mégsem ilyen egyszerűen foglalható össze a téma, amiről szó volt, mert valójában úgy áll a dolog, hogy a barátom egy régimódi, unalmas történetet mesélt el újra. Szerepelt benne férfi és nő, szerelem és csalódás. Ezekből az elemekből rakta össze az egészet, ahogyan a gyerekek a Lego játékokat szokták. A férfi szerepét ő maga játszotta, a nőét pedig éppen az a lány, akit a szavai alapján később, a számológép előtt ülve, hátam mögött a világtalan cica egyenletes lélegzetvételével, valamelyest hasonlatosnak képzeltem egy macskához, s most is annak képelem. Szép volt a lány, mint mesélte, és kitartó munkával sikerült megszelídíteni, mint a kis hercegnek a rókát. Ezt a kitartó munkát és a szelídítést nevezte ő szerelemnek, a maga részéről. Egyet kellett értenem vele, a történetből mindez logikusan következett. Majdnem készen is állt a mese, csupán az utolsó elem hiányzott: a csalódás. Utánagondoltam, és megállapítottam, hogy utolsó elemnek valóban a csalódás maradt. Ezt barátom hosszasan forgatta, gondosan körbejárta, megvizsgálta, s csak nagyon lassan és szerfölött nagy kínok között építette bele a cselekmény-épületbe. Azért nyúlt ilyen hosszúra ez a rész, mert a csalódás ezúttal a férfi osztályrészeül jutott, és, ugyebár, éppen annak a férfinak, akinek a szerepét saját magára osztotta a mesélő, azaz a barátom. Tehát sántít a kis herceg és a rókapárhuzamom, hiszen ott a női oldalon kellett csalódnia, úgy-ahogy, de végső soron csalódnia. Ily módon a barátom, egyben a mesélő, a csalódott férfi pozíciójából mutatta be nekem a történet részleteit, s ez meghatározta magát az elbeszélés egészét. A lány macskaszerűsége, mint ekkorra kiviláglott, mindenekelőtt abban nyilvánult meg, hogy nem felelt meg, vagy nem akart megfelelni a férfi elvárásainak. A férfi ugyanis ebben a történetben, mely azért mégsem egy állat bonyolult domesztikálásáról, hanem két ember

mindig sokkal bonyolultabb kapcsolatáról szólt, igenis várt viszonzást és várt ellenszolgáltatást. A lány ezzel szemben ezt a várakozást csak látszólag elégítette ki, olyanformán, mint a macska: mikor éppen kedve kerekedett hozzá. A férfi szerint ez így nem volt szerelem, pusztán együtt járás, vagy hogy is nevezik, s ezt a nézetét egyre gyakrabban hangoztatta a lánynak, aki viszont hamarosan megelégtelte az egészet, s úgy döntött, nem akar a férfihoz tartozni. A történet ezzel véget is ért, a pesti vonat elindult. Nem sokkal később azt is megtudtam, hogy meg is érkezett Budapestre. A barátom azonban akkor már nem tartózkodott rajta. Valahol Kistelek és Kiskunfélegyháza között kiugrott a robogó szerelvényből, olyan ügyesen és olyan elszántan, hogy pontosan egy póznának csapódott, s mikor rátaláltak, hiányzott a feje. Csak egy óra múlva került elő a vasúti sínek mellől, egy ezüstfa aljából. Amikor ezt az egészet végigmorzsoltam magamban, kikapcsoltam a gépet. Leoltottam a villanyt, visszafeküdtem. Hajnali két óra volt, a cica sóhajtott és hozzám kucorodott. Arra gondoltam, hogy holnap a feleségemhez fog bújni, mert ha ő itthon van, ritkán törődik velem. És ez akkor valahogy fájt.

– Hm – mondta Sebestyén Etele.

– És ez igaz is, Peti? – kérdezte Szécsényi Ignác.

– Igaz. Azért tudom így elmondani, mert egyszer le is írtam. Akkor, azon az éjjelen, egyenesen bele a számítógép lelkébe, amit vincseszternek neveznek. De aztán kitöröltem, mert nem akartam meghagyni. Így megy ez. Vegyétek ezt esti mesének. Egyszer, egyetemista koromban, amikor benn aludtam a Károlyi koleszban, az egyik lány a vaksötét szobában Oscar Wilde boldog hercegének történetét mesélte el. Az sokkal jobb volt, de én azt rosszul mondom. Amúgy ismeritek is azt a lányt, vagy ismertétek. Én se láttam már egy évszázada. Virág volt, Szabó Virág. Azt viszont, aki miatt a barátom kiugrott a vonatból, azt nem ismeritek. Én se nagyon ismertem, és őt se láttam az utóbbi száz évben. Aludjunk. Jó éjszakát!

– Hm – mondta ismét Sebestyén Etele. – Jó éjt!

– Jó éjszakát! – suttogta Szécsényi Ignác, és Szabó Virágra gondolt. Szomorúan vette tudomásul, hogy vele fog álmodni, és szerepelni fog az álomban egy Babszem Jankó vagy Babszem Julcsa, akinek soha nem kell majd arra vetemednie, hogy öngyilkos szándékkal kiugráljon száguldó vonatokból, mert sokkal korábban elrendeződött a sorsa. – Jó éjszakát.

Asztalos Péter azonban megfeledkezett arról, hogy egy perccel korábban azt javasolta, hajtsák álomra a fejüket, s ahelyett, hogy lehunyta volna a szemét, belefúrta tekintetét a sötétségbe, s ott megláthatott valamit, ami arra késztette, hogy újra beszélni kezdjen:

– Az egyik nyáron, nem sokkal azután, hogy ez a bizonyos barátom lefejezte magát Kistelek és Félegyháza között, elszegődtem, úgymond, dolgozni egy építkezésre. Mórahalmon melóztam a templom mögötti utcában, marha nagy családi házat húztunk fel. A legkorábbi járattal mentem ki minden nap. A buszmegálló melletti kocsmában találkoztam a többiekkel, ahol ki kávé, ki felest, ki mind a kettőt ivott, mielőtt dolgozni indultunk. Amikor először ittam velük, úgy éreztem (mint hasonló esetben eladdig soha), mintha megtáltosodtam volna. Illetőleg nem úgy éreztem, sokkal inkább valójában, teljes valómban táltosodtam meg. A világ, miként a pupillám: kitágult – ami lehetőségnek, lehetetlennek, álomnak, elérhetetlennek látszott addig, az imígyen realitást nyert, etcetera... Hogyan is mondjam tovább? Meg minek is kezdtem el?

– Lassacskán belerázódtam a munkába – folytatta lélegzetvételnyi szünet után Asztalos Péter –, és fülig szerelmes voltam Viktóriába, kartársam-kollégám-munkatársam, Fekete Jancsi tizenennyolc éves lányába, akit gyakran láttam, így azt is észrevettem, hogy igézően szép szemei vannak. És a szerelem, valamint a munka mellett, de egyben eme két meghatározó tényhez igazodva, bőszen fogyasztottam reggelente a két-három fél pálinkát, hogy úgy

érezsem, élek, nem csupán létezem, s nem csupán vegetatív reflexeim és állati ösztöneim tartják fenn növényekéhez hasonlatos létemet, hanem voltaképpen, mindezzel ellentmondva (értsetek úgy, hogy mindezeknek ellene mondva) képes vagyok a csodára. Viktória azonban, velem szemben, egy Alfonz nevű, angyalarcú és nyálas szájú fiút részesített előnyben, aki viszont rá se hederített a lányra. Klasszikus felállás. Az egyik napon aztán, mikor már vagy két hete gályáztam ott, sokáig dolgoztunk, s mikor a buszhoz értem, már esteledett. Viktória szólított meg a megállóban.

– Mész vissza Szegedre? – kérdezte.

– Azt tervezem – feleltem, szellemesnek szánva válaszomat, persze, sikertelenül. Ő ez után a felől érdeklődött, hogy:

– Van még busz ezen kívül is, nem?

– Van – válaszoltam, mire Viktória:

– Akkor nincs kedved beülni velem ide? Egy valamire.

– Dehogyan nincs – feleltem, s már mentünk is a kocsmá felé, ahol reggelente a többiekkel találkozni szoktam. Viktória rosszkedvű volt, kért egy Martinit. Én egy Unicumot rendeltem. Aztán Viktória mesélt, vontatottan, sejtelmesen. Mondandójának nagy részét nekem kellett kitalálnom, no, nem mintha nehéz lett volna. Egyszerű történet volt, mindennapos. Alfonzról szólt és róla, s titokban rólam is, persze, de ezt csak én tudtam akkor még. Alfonz érzéketlensége volt a fő motívum, s én mélyen meg tudtam érteni Viktóriát, hiszen engem éppen az ő érzéketlensége bántott éppoly mértékben, amilyen mértékben őt Alfonzé. Szomorúak voltunk, s én, hogy vigasztaljam őt, elmondtam, miként lettem ideiglenesen és alkalmilag közműves segédmunkás, holott magam sem tudtam erre magyarázatot adni. Elég szép és kerek történetet találtam ki neki, szerintem szívhez szólót, és egyáltalán nem kíméltem magam, a szájalomra bázíroztam. Az volt a lényege a mondandómnak, hogy ostobaságom folytán adósságba keveredtem, azt kell megadnom sürgősen, és azért vagyok itt. Fel is vidámodott a sztorimtól, talán úgy érezte, nála nagyobb balekok is léteznek a világon, talán másért mulattatták a szavaim, mindenesetre hangosan felnevetett. Vele nevettem. Olyan jókedve kerekedett, hogy azt javasolta, menjünk el a strandra.

– De hát már zárva van – vettem ellene, de ő nem tárgyalt:

– Az nem számít, gyere!

Fizettünk és mentünk, illetve futottunk, kézen fogva. Ettől a torkomban dobogott a szívem. A strand valóban zárva volt, de a kerítésen könnyedén átmásztunk, Viktória és Mórahalom fél ifjúsága ezt gyakorta megtette már korábban is, mint megtudtam. Odaszaladtunk a medencéhez, s a lány elkezdte lehánygni magáról a ruháit. Én szemérmesen, de inkább maflán álltam, megbabonázva néztem.

– Úgy nem illik, ha te nem! – mosolygott rám kedvesen, kicsit évődve. – Úgy nem ér! Tessék levetőzni!

Hát vetkőztem én is, de közben nem bírtam levenni a szemem róla. Nagyon szépnek láttam – bizonyosan az is volt. Fiatal, üde, ruganyos: kerek, ahol egy nőnek kereknek kell lennie, lapos, ahol arra van szükség. Igazi esztétikai élvezetet nyújtott a látványa, olyan volt, mint egy jól sikerült, remekbe szabott képzőművészeti alkotás, s én olyan áhítattal bámultam, mint egy régi festményt. Arra ocsúdtam, hogy beugrik a vízbe. Utána vettem magam. Úsztunk, bolondoztunk, fogócskáztunk (sokkal ügyesebb volt nálam). Élveztük a fürdözést. Mikor aztán egy óvatlan és önfeledt, vigyázatlan pillanatban meg akartam csókolni, azon nyomban és jéghidegen eltolt magától, kimászott a vízből, s a partról sziszegte felém:

– Hülye vagy? Ki engedte meg?

Bocsánatot rebegetem, de ő rám se hederített, felkapta a ruháit, és már szaladt is, ott hagyott faképnél, futtában öltözködött. Én is kimásztam, hanyatt végigheveredtem a fűvön, bámultam a csillagokat. Hallottam Viktória talpának távolodó neszt, a fű langyos volt, az éjszakai szellő kellemesen hűvös. A hold gúnyosan végigmért; azt hiszem, kikacagott volna, ha nem olyan öreg és tapintatos – ilyeneket gondoltam. Tényleg ilyeneket. S azt, hogy most mi lesz. Elherdáltam a reményt a szerelmem beteljesítésére is, s ezért csak és kizárólag magamat okolhatom: álnok módon ki akartam használni egy kihasználhatatlan pillanatot. Nem hiba volt ez, több annál: bűn – rongyemberségem, méltatlanságom, kisebbségem újabb cáfolhatatlan bizonyítéka. Talán csorogtak a könnyeim, nem emlékszem. Talán csak most gondolom, hogy csorogtak, mert éppen velük küszködöm, az elfojtásukon munkálkodom serényen. Mint életemben szinte semmit, úgy ezt sem tudom épkezláb módon elmesélni, elmagyarázni, megokolni. S nem is kell, hogy megtegyem, hisz semmit sem akarok rekonstruálni, nem keresek mondanivalót, botcsinálta narrátora vagyok saját magam történet-féleségének. Ez a mondanivalóm nektek, fiúk. Meg másnak is, ha belegondolok. Azaz tulajdonképpen nincs is. Ennyi, semmi több. Egy fél australopithecustól azért nem is olyan rossz. Ennyi rengeteg esztendővel a kihalás után.

Asztalos Péter elhallgatott. Ez az australopithecus-dolog régi játéka volt már Sebestyén Etelenek és neki: hogy ők ketten együtt csupán egy australopithecust tesznek ki, nem többet, nem kevesebbet. Australopithecus Szegediensis, mondogatták egykor.

– Ja – motyogta Sebestyén Etele. – Egy fél australopithecustól, ha úgy vesszük, valóban nem olyan rossz.

– Hát nem – sóhajtott Asztalos Péter, s visszahanyatlott az éjszaka csöndjébe.

– Tévedtek, ha azt hiszitek ti ketten kitesztek egy australopithecust – mondta Szécsényi Ignác. – Ahhoz, hogy kialakuljon az a lény, mi is kellünk, Feri is, én is, sőt, Bél Mátyás is, Nagy Laci is, Jónás Robi is. Mindannyiunknak közünk van Ferihez, Ferinek is hozzánk. És egymáshoz is közünk van. Egyfajta felelősséggel is tartozunk. Magunknak, egymásnak. – Itt Szécsényi Ignác rövid időre elhallgatott, majd így folytatta:

– Egy fényképet sokáig őrizgettem az asztalom fiókjában. Hatan voltunk rajta, koszosan, foltos ruhában, ahogy éppen megálltunk ebédelni, vagy fűjni egyet, nem emlékszem már, miért is pontosan. Szurtos, malterszeplős, de mosolygós ábrázattal meresztettük a szemünket a gép lencséjébe. Jobb oldalon Nagy Laci állt, mellette te, Etele és Bél Mátyás, aztán én, végül, egymás vállát átölelve Borsa Feri és Peti. Kilencszáznolcvankilenc nyara volt, azon a képen örökké kilencszáznolcvankilenc nyara. Tizenhat-tizenhét évesek voltunk és kinn dolgoztunk Dorozsmán, Bél Mátyásék nyaralóján, biztosan emlékeztek. Egy időben naponta elővettem ezt a fényképet, forgattam, vizsgálgattam, nézegettem, aztán valahová elkeveredett. Egy ideig még kerestem, később hagytam, had járja a maga útját. Mikor nemrégiben újfent előkerült, egészen meglepődtem. Meglepett, ahogy állunk a gép előtt, meglepett, ahogy összetartozunk. És úgy tűnt, mintha egy másik világban készült volna az a fotó; s talán nem is kell ez a „mintha”, mert az a fotó tényleg egy másik világban készült, minden szempontból másik világban, egy másik bolygón, ha úgy tetszik, egy másik korban, egy másik életben, máshol, máskor, máshogy. Viszont máig is létezik, ahogyan annak is léteznie kell máig, ami árad belőle. Ezért kellett eljönnünk és ezért kell megtalálnunk Ferit.

– És mi meg fogjuk találni – mondta, az út során nem először Asztalos Péter, vagy Sebestyén Etele, vagy mind a ketten. Utána csönd lebegett a szobában, mint egy ködfelhő. Kisvártatva pedig horkolás zaja verte fel a csöndet, de nem törte össze, nem szaggatta szét.

A következő reggelen nem keltek túlságosan korán, kényelmesen és bőségesen reggeliztek Csibi Zsomboréknak köszönhetően, így aztán elmúlt kilenc óra, mire folytathatták Borsa Ferenc keresését. Alaposan átkutatták nyomok után Csíkszenttamás, Csikkarcfalva, Csíkdánfalva, Csikmadaras, Csíkrákos, Madéfalva és Csíkcsicsó településeket, elautóztak Göröcsfalvára, Csíkszentmihályra, puhatolóztak Szépvízen, Csikdelnén, Csíkpálfalván, Csíkcsomortánon – ám semmit nem találtak. Amikor visszaértek Csíkszeredára, a Nap már hanyatlóban volt a szép hátú hegyek mögött. Az Opelt leparkolták az egykori taps tér oldalán, s nekivágtak a városnak gyalog. Ahogy fürkészőn járták az utcákat, észrevették, hogy néhol egészen összesűrűsödik a nyomor. Hajléktalanok tömegei élhetnek Romániában, gondolta Szécsényi Ignác, miközben a rongyokba öltözött, borostás arcú embereket nézte.

– Emlékeztek arra a sztorira, amit Feri mesélt az első érettségi találkozónkon? – nézett két barátjára, majd kimondta a kulcsszavakat, nevezetesen hármat, amely három szó a nyelv sajátos varázslata folytán egy hús-vér ember megjelölésére szolgált:

– Doktor Ember Károly.

Mindhárman emlékeztek a történetre. Bél Mátyás is mesélhette volna, mégis Borsa Ferenc mesélte. Abban az időben esett meg vele, amikor (éppen Bél Mátyásnak köszönhetően) az egyik szegedi napilapnál dolgozott.

Borsa Ferenc hírlapíró, ez állt a friss, nyomdászágú telefonkönyvben a lakcím és a szám előtt, és Borsa Ferenc elégedetten olvasta el százhuszonhetedjére is ezt a nyomtatott sort. Elégedettségét csak fokozta, hogy odakinn néhány napja tavaszodott, a fák ágaira rügyet varázsolt a természet, száz ágra süttött a Nap, és minden valószínűség szerint csiviteltek a madarak, jóllehet ezen utóbbit a lakásban nem lehetett tapasztalni. Borsa Ferenc jó kedélyállapotban ébredt, s a megújulás ünnepe tovább csigázta hangulatát. Még egyszer hosszasan legeltette szemét a telefonkönyv megkapó során (Borsa Ferenc hírlapíró), mely az olvasmányai és tanulmányai alapján etalonnak tekintett régi jó világ, a lassan száz esztendeje letűnt Monarchia atmoszféráját idézte, s ezáltal őt magát is ehhez a régi jó világhoz, s annak literátus újságírásához kapcsolta eltéphetetlen kötelékkel. Ennek a köteléknek az édes bilincseiben tobzódva lépett ki a tavaszba. Abban bízott, ez a tavasz az ő tavasza lesz, ez a tavasz meghozza az elismerést, a szélesebb körű ismertséget, mi által karrierjének töretlenül felfelé ívelő vonala még hegyesebb szögben ostromolja majd a hírnév havával borított hegyormokat, csúcsokat...

– Van egy cigid? – akasztotta meg ábrándozását egy ismerősnek tűnő hang, amelyhez ismerősnek tetsző, zsíros szakállal övezett arc tartozott; az arc kurta nyakon ült, amely nyak egy piszkosszürke télikabátban folytatódott, a télikabát két viseltes nadrágszárba bújtatott lábba torkollott, azok pedig egy-egy fűzetlen bakancsban állapodtak meg. Borsa Ferenc is megállapodott, a szemeit fürkészőn jártatta fel s alá a cigaretta után érdeklődő férfiú ábrázatán és termetén.

– Van egy cigid? – ismételte az. – Vagy már leszoktál?

– Tanár úr – kezdte bizonytalanul Borsa Ferenc, de folytatni nem folytatta, csak előkotort egy szál cigarettát, óvatos mozdulattal átnyújtotta a férfinak, Zippója nagyot csattant, a kicsiny dohányrudacska máris parázslott, s az ember mohón szívta.

– Megváltoztam, nemde? – tudakolta a dohányzás élvezeteibe merülten a szakállas arc.

– Meglehetősen – szögezte le Borsa Ferenc.

– Te meg intézményesültél, fiam, azzal a Bél Mátyás nevezetű cimboráddal egyetemben, aki, ha jól emlékszem, saját bevallása szerint nem leszármazottja az egykori jeles pozsonyi

férfiúnak. Olvasni is szoktalak benneteket, meg takarózni is szoktam veletek. Sokféle értelemben takarózni, ha érted, mire gondolok.

– Sejtem, tanár úr – komorodott el Borsa Ferenc. Semmi kétség, ez a hajléktalan itt nem más, mint Doktor Ember Károly, hökkent meg magában, egykoron történelem és filozófia szakos tanár.

– Mi történt Önnel? – csúszott ki Borsa Ferenc száján kíméletlenül.

– Elmésebb kérdést is feltehetnél! – méltatlankodott Doktor Ember Károly. – Tíz éve jobbakat tudtál kérdezni. A média elhülyít benneteket. Nem csak akik fogyasztjátok, de akik csináljátok is elsilányodtok. Sebaj, erre a kérdésre is van válasz. Nem rohansz, vélekszem én.

– Nem, tanár úr – hagyta rá Borsa Ferenc lehangoltan, dúlt lelkében sértett önérzettel. – Meghívhatom valamire?

– Tipikus kérdés újfent – vont fel a szemöldökét Doktor Ember Károly. – Tipikus és buta hozzáállás. Ezzel sem nyersz Pulitzer-díjat, fiam! Nem, amúgy. Nemet felelek. Cigaretta elfogadok, egyebet nem. Ahogy régen se fogadtam el semmit a pedagógusnapi egyetlen szál szegfűn kívül. A helyzetem változott, a paraszolvenciával kapcsolatos nézeteim azonban maradtak a régiek, és a visszamenőleges paraszolvenciáról, ha szabad így neveznem, arról sem változott a felfogásom! Viszont elkísérlek, ha meg nem sértelek vele! Köszönöm. Namármost. Nem tudom, mi késztet erre, de elfogadom a játékot, belemegyek. Egészen egyszerű a válaszem a kérdéseidre. Amikor először megnősültem, tizennyolc éves voltam. A feleségem tizenkilenc. Jegygyűrűnk sem volt. Amikor az anyakönyvvezető érdeklődött, hogy akarunk-e, leszaladtam a vasedénybe és vettem két függönykarikát. Az is megtette. Lakásnak megtette a harminc négyzetméter panel. Addig megtette, míg el nem vittek katonának, és egy jutalomkimenőn ott nem találtam a lakásomban az unokatestvéremet anyaszült meztelenül, meredező szerszámmal, amint éppen kéjesen bámulja a plafont torokhangú nyögdecslés közepette. A kéjnek és a fülsértő hangoknak az oka, édes fiam, a lába előtt térdeplő, szintén ruhátlan nejem volt maga, senki más, azazhogy inkább az ő fürge nyelve a teli szájában, ha nem haragszol a szókimondásért, gyermekem. Észre se vettek, én meg kioldalogtam a lakásból, hipp-hopp elváltam, leszereltem, felvételiztem, felvettek. Három év múlva hálás voltam az unokatestvéremnek, öt év múlva, mikor autóbalesetben meghalt, én vittem a legnagyobb koszorút a sírjára! Ne gondold, kedvesem, hogy meglágyult az agyam, s nem is Ádámnál és Évánál kezdem, vagy legalábbis nem annál az Ádámnál, merthogy az első feleségem Éva volt, az istenadta! De megnősültem másodszor is, ismerted is a feleségemet, fiam, tanított tán téged is énekelni, gondolom, nagy sikerrel. Hát, hajszára ugyanúgy jártam ezzel a nővel is, pedig ezúttal aranygyűrűnk volt meg három gyerekünk ráadásnak, nem is beszélve az autóról és a házról. Ez alkalommal nem rokonom állt a szoba közepén pucéran, vöröslő fejjel és füttykössel, hanem az általad is igen tisztelt iskolaigazgató úr, mellesleg kiváló barátom. Viszont ezúttal is észrevétlen maradtam, s ezúttal is váltam. Ezen utóbbit nem kellett volna tennem semmiképp. Kiderült ugyanis, hogy én csaltam meg a feleségemet és nem ő engem, bizony, édes gyermekem! És hogy még ennél is simább legyen az ügy, az esténként elfogyasztott két-három deci boromat alkoholizmusnak minősítették, s mikor én ezen felbőszülve felemeltem a hangomat a bíróságon, az anyósom közölte, hogy verem a gyerekeimet, és erre ő bátran és tiszta lelkiismerettel megesküszik. A bírónő kéjelgett, fiam, látnod kellett volna, bizonynyal fel tudnád használni az arcát valami zaftos riportban. Le nem hervadt a mosoly az arcáról, közben meg nem győzte hangsúlyozni, hogy attól, hogy valaki bölcsészdoktor, még nem feltétlenül rendes családapa. Ebben tökéletesen igazat kell adnom neki, kedvesem, ám akkor mégis azt találtam válaszolni, hogy attól, hogy valaki jogászdoktor, még nem feltétlenül biztos, hogy nem egy perverz nődémon, egy Lilith, egy Kirké! Ezt sem kellett volna tennem, édes fiam, hanem most adjál nekem még egy cigaretta, ha nem esik

nehezedre. Szóval. Látod, milyen szépen bodorodik a füst, kedvesem? Tehát, elváltunk, egy bűdös vasat nem kaptam, csak havi egy láthatást és, mivel virtuóz ügyvédem volt, az autót. Az igazgató úr, az a tiszteletre méltó ember, mindamellett önzetlen barátom, cserében azért, hogy a tárgyaláson megrágalmaztam és veszélybe sodortam a házasságát, alkoholizmus ürügyén eltávolított a gimnáziumból. Bevonultam elvonóra, de közölték velem két nap elteltével, hogy nincs mitől elvonjanak, egyben nincs mit elvonni tőlem. A szüleim nem élnek, a testvérem, aki annak idején kiadta a részem, Finnországba ment férjhez, egyébként negyedjére, az első három férje magyar volt; de mielőtt kiment, eladta az örökséget, amiből én már amúgy is megkaptam a részem, mint említettem volt, tőlem meg, ugyebár, a törvény segédletével megkapta a második feleségem, akit te is nyilván nagyon becsültél anno az énekórákon. Nos, mit is tehettem volna? Eladtam az autót, kaptam érte háromszázötvenezer forintot. Ebből kifizettem öt havi albérletet és ellavíroztam fél évig. Újra elhelyezkedtem volna, jelentkeztem, próbálkoztam, kaptam is ajánlatokat. Csakhogy valahonnan, valamilyen módon mindenütt megtudták, miként is váltam el, miként és miért is mondtak föl nekem, s végül is oly sok történelem és filozófia szakos tanár akad, minek kockázatot vállalni? Persona non grata lettem. Amikor elfogyott minden pénzem, az utcára kerültem. Foglalkoztatott a gondolat, hogy más városba költözők. De akkoriban még visszatartott ettől a havi egy láthatás, később meg már módom nem nyílt rá, hogy elmenjek. Kezdetben elvállaltam bármilyen fekete munkát. Ástam, metszettem, talicskáztam, maltert kevertem, szórólapot hordtam, csüngtem a kukásautó hátulján. De csak svarcban, édes gyermekem, csak svarcban! Ha nincs állandó lakhelyed, a kutya se jelent be! Aztán elérkezett az idő, amikor már nem vállaltam el minden svarc munkát. Sőt. Manapság havonta egy-két-három napra, ha elmegyek ásni vagy segédmunkásnak. Az a pénz, amit akkor kapok, meg a segély és az ingyen koszt a szállón elég nekem, fiam. Esélyem sincs, hogy állandó lakáshoz és álláshoz jussak, akkor meg mi a fenének törjem magam? Ma már lehet, hogy elvonni is lehetne engem ettől-attól, meg tőlem is el lehetne vonni ezt-azt; pláne télen, amikor melegségre vágyik az ember, és a szesz, drága fiam, mint tudod, a szesz felmelegít. Kielégítettem-e vajon becses kíváncsiságod? Arra gondolsz most, ha így áll a helyzet, miért nem engedem, hogy meghívj legalább egy felesre, kettőre, egy fröccsre, egy reggelire? A helyzetem változott, de az elméletem a paraszolvenciáról sosem változik, azért. De talán már említettem is ezt, kedvesem.

Borsa Ferenc bőrének pórusai itták a tavaszt, a szemére azonban nehéz, nyomasztó kód ereszkedett, az orrába csípős szag lopódzott, a szíve szorító abroncsot érzékelt a mellkasa körül, olyasfélét, amelyet a hordók annak rendje és módja szerint összeillesztett dongái köré vonnak ügyes kezű kádármesterek. Eszébe jutott a telefonkönyv: Borsa Ferenc hírlapíró. Nem sokra tartja a tanár úr ezt a három szót – hát majd elválík most, mit is jelent!

– Mi lenne, ha megírnám? – bukott elő belőle a kérdés, meggondolatlanul, vigyázatlanul, mint hányás a részegből. – Persze, nevek nélkül.

– Média, édes gyermekem! Média! – legyintett Doktor Ember Károly. – Mi értelme? Quasi inspiratióként használnál engem egy leleplező társadalmi körképhez? Nyálas, csöpögős, kötelező intelligencia- és empátia-fitogtatás kiindulópontja lehetnék? Fércfirkálmány hőse? Média, édes gyermekem, a médiumok satnya összessége csupán, semmi több. Ez csak a média! A dolgok tálalásának tudománya, az ízek elkenésének, az illatok kakofóniájának útszéli művészete! S most azt kérdezed magadtól, fiam, quid nunc? Mit tegyünk most? Semmit, kedvesem, semmit sem kell tenni.

– De én tudnék állást szerezni a tanár úrnak – próbálkozott Borsa Ferenc, hogy bebizonyítsa, milyen nagyszerű jelentést hordoz az a sor, ott, a telefonkönyvben. – Vagy ha én nem, Bél Mátyás biztosan. A lapnál egymást váltják a korrektorok; példának okáért az Önnek való volna! Igaz, kis pénz, nagy munka, de kezdetnek megteszi!

– Vannak még mostanság korrektorok, gyermekem? – ütközött meg lagymatagon Doktor Ember Károly. – Ez kevésbé vehető észre a sajtótermékeken, annyi szent. Vannak korrektorok? Nahát! És te érdeklődnél valóban?

– Magától értetődően, tanár úr! – düllesztette ki a mellét Borsa Ferenc. Bizsergető érzés kezdett szétáradni benne, sűrűn pislogott.

– Magadtól értetődően, értem, kedves fiam, értem – mosolyodott el Doktor Ember Károly, majd így folytatta:

– Én mégis attól tartok, egyrészt ez is szélmalomharcnak bizonyulna, másrészt a protekció sem más, mint paraszolvencia!

– Azért én csak megkérdezem – erősködött Borsa Ferenc, kétségbeesetten kapaszkodott a bizsergető érzésbe, de érezte, hogy hiába, kisiklik a kezei közül. Akadozva, zavarodottan motyogta:

– Merre szokott..., illetve merre található meg a tanár úr?

– Merre csövezek, akarod mondani, ugye – dörmögte némi keserőséggel a hangjában a hajléktalan, aki egykor Doktor Ember Károly volt. – Sokfelé. Csak mindig elkerülöm az ismerős arcokat. Szégyen, hiúság, efféle hiábavalóságok lehetnek ennek a hátterében, azt hiszem. Nem is tudom, ma mi vezetett hozzád. Későn kaptam észbe, későn ismertelek fel? Talán, nem kizárt. Vagy a tavasz teszi? Észrevetted? Tavasz van, kedvesem, a természet ébredszik, itt a kikelet! Csirip-csip-csirip és burukk-burukk! A tavasz tette, fiam, az lehet a ludas. Ne kérdezz te sehol semmit senkitől miattam! Csak adj még egy cigarettát, aztán eredj a dolgodra!

Borsa Ferenc gépiesen kínálta a dobozból a füstölőnivalót, a hajléktalan kihúzott két szálat, a tüzet azonban elutasította, hátat fordított, és köszönés nélkül elment, magára hagyva a szerkesztőség bejárata előtt a bizonytalan tekintetű Borsa Ferencet, aki ettől végképp kiüresedettnek és kifosztottnak érezte magát – eunuchnak, csonkának. Egyedül maradt ezzel a kellemetlen érzésével és a tavasszal. Mert kétségtelenül tavasz volt és a madarak csiviteltek.

Mind a hárman emlékeztek a történetre, és Sebestyén Etele odalépett a legközelebbi, rongyos öltözetű, piszkos férfiúhoz, és egy marék papírpénzt nyomott hosszú karvalykörmökkel ékeskedő kezébe. Az ujjak összezáródtak a pénz körül, a szakállerdőből értetlen pillantás csillant meg. Szó, hang, zaj nem hallatszott. Sebestyén Etele, Szécsényi Ignác és Asztalos Péter némán visszatértek az autóhoz.

Úgy döntöttek, Szeredán töltik az éjszakát, akadt is szállás egy csíksomlyói panzióban, megalkudtak a tulajdonossal, egy fiatal férfival, akinek fekete pólóingén a „Székely vagyok, nem piskóta!”-felirat s egyben hitvallás volt olvasható. Ez nagyon elnyerte a tetszését mindhármuknak.

– Hol lehet itt valami finomat enni, és kitűnő, gyöngyöző sörökkel öblíteni le a vacsorát? – kérdezték a fiatalembert, aki készséggel igazította őket útba:

– Van nekünk kis vendéglőnk itt, s ott mindent megkapnak, amit kívánnak. A mellettünk lévő épületben van bérendezve a vendéglő, menjenek csak bátran!

Mentek bátran. Étvágygerjesztőnek szilvapálinkát ittak, utána csorbalevest rendeltek, végül csíki sört, a második körben Ursust, majd így tovább, felváltva.

– Előbb-utóbb megtaláljuk Ferit – nyilatkoztatta ki Szécsényi Ignác. – Biztosan itt van valahol. Szerelmes Erdélybe, Csíkba különösen. Nem mehetett máshová. Ha máshová megy, szólt volna.

– Ha jól okoskodunk – vélekedett Sebestyén Etele. – Erre mondanák magukat bölcsnek tévedő agyalágyult vénemberek, hogy láttak ők már karón varjút.

– Na ja.

Szécsényi Ignác tökéletesen biztos volt a dolgában. Tudta, hogy a barátjuk nem lehet máshol, csak ezen a fertályán a világnak. Ő maga is négyszer-ötször járt erre Borsa Ferencsel, ismerte a lelkesedését, a csendes rácsodálkozását a természetre, az emberekre, a fákra, a hegyekre, hasadékokra, sziklákra, patakokra. Nem másutt kell keresni, csak itt lehet ráakadni, kétségtelenül. És abban is bizonyos volt Szécsényi Ignác, hogy hazaviszi, ha megtalálja. Jól emlékezett arra, amikor évtizede egyszer három órán keresztül gyözködte a vasútállomáson, hogy ne menjen el, maradjon. Akkor is sikerült, pedig nem várta otthon egy terhes asszony, csak egy széthullott család, helyesebben az, ami belőle megmaradt. Ismerte Borsa Ferencet, a lelkében feszülő hajlamot a menekülésre, ismerte a félelmeit, amik a feladásra, a megadásra sarkallták. Nagyon hasonlított Asztalos Péterre, csak Asztalos Péter lelkének mélyebb rétegeiben ott húzódott egy reménykedő bizalom, amely hajtotta előre, amely nem hagyta, hogy megszökjön, mielőtt kipróbálta volna, amit éppen ki kellett próbálnia, mielőtt megkísérelt volna megfelelni a kihívásnak, kihívásoknak. Sebestyén Etelevel is összehasonlította őket magában, s arra jutott, Eteleben a kötelességtudat az, ami Asztalos Péterben a mélyen rejtőző reménykedő bizalom. De ebben nem volt bizonyos. Saját magáról nem gondolkodott. Abba régen belefáradt. Mint az út alatt oly sokszor, most is úgy határozott, jobb lesz, ha inkább Borsa Ferencre összpontosít.

Mikor visszasétáltak a panzióba, az ars poeticáját a ruházatán viselő ember még mindig asztala mögött ült. Szécsényi Ignác hirtelen ötlettel fordult hozzá:

– Nem szállt meg maguknál az elmúlt napokban egy Borsa Ferenc nevű ember? Velünk egykorú, félhosszú hajú, viszonylag magas.

– Dehogynem – világosította fel őket készséggel a fiatalember. – Két éjszakát aludt itt.

– És innen hová ment?

– Úgy hiszem, a Szent Anna-tóhoz. Volt nála sátor, minden, ami kell. Van ott egy kemping, a Mohos-lápnál, csak a másik oldalon. Abba a kempingbe igyekezett, úgy tudom.

– Mindig a legegyszerűbb a legjobb. Bassza meg, tényleg így igaz – dörmögte Asztalos Péter.

– Holnap nyakon csípjük! – lelkesedett Szécsényi Ignác.

Hosszú volt az éjszaka. Asztalos Péter tágra nyitott szemekkel feküdt az emeletes ágy felső traktusán, alatta Sebestyén Etele egyenletesen szuszogott. Szécsényi Ignác nyugtalanul forgolódott az ágyában, a szemközti falnál. Asztalos Péter hallgatta barátai biológiai érthető, tapasztalati úton könnyedén azonosítható hangjait, s közben, alig hallhatóan belesuttogta a sötétségbe, hogy:

– Egyik este megfogtam egy csupasz borotvapengét, s próba gyanánt végighúztam a karomon. Sziszegő, gyanús hangot hallatott. Voltaképpen határozottan percegett, pattogott, szinte sistergett. Mély seb tátongott pengém nyomán (előbuggyanó, vörösnek mondott vérrel, persze: ahogyan kell...). Értelmetlen, ám tulajdonképpen a láthatónál sokkal mélyebb seb. A vékony acél behatolásakor a karomon található, a bőröm ismeretlen, alsó régióiból előtüremkedő szőrszálak sercegtek, miként a zsír a gázlángra helyezett serpenyőben. Illetve dehogy úgy! Ahhoz végképp semmi köze nem volt. Egyszerűen csak sistergett, sajátosan, nem hasonlíthatóan másféle, másfajta sistergésekhez. Utána hosszú percekig ömlött a vérem, elfolyt valamerre módszeresen, míg végül egy papír zsebkendőt egy darab ronggyal a sebre kötöztem, ami egyelőre ugyan még el nem állította vérem patakját, de ügyesen magába nyelte

azt, esélyt adván ezzel az alvadásra, mely folyamat lassan-lassan, a természet ősi rendjének megfelelően meg is indult. Ezt nektek is mondom, fiúk, bár nem akarom befolyásolni az álmotokat.

Óvatosan megfordult a fekhelyén, a falhoz támasztotta homlokát. Emlékezni támadt kedve. Ez elvégre úgyis az emlékezések útja, gondolta, és kajánul elvigyorodott. Kilencszáz-kilencvenhárom tavaszának egy meglehetősen őszi napján Borsa Ferencel araszolt hazafelé hajnaltájt, valami házibuliból talán. Akkoriban költözött el a szüleitől, albérletbe, Borsa Ferencel és Szécsényi Ignáccal együtt vettek ki egy lakást. De Szécsényi Ignác nem volt otthon. Nőnél lehetett talán, vagy ki tudja, merre. Akkoriban egy kislány-arcú főiskolás lánnyal, egyik csoporttársával mászkált ide-oda, biztosan vele töltötte az idejét azon az éjszakán is. Asztalos Péter és Borsa Ferenc hazaérve elhatározták, hogy már nem fekszenek le, hiszen délelőtt referálniuk kellett az egyetemen, s jobbnak tűnt, ha messzire elkerülik az álmot, hátha akkor a fáradtság is messzire kerüli őket. Asztalos Péter történelem-francia, Borsa Ferenc magyar-történelem szakra járt, az egyik történelem szemináriumra kellett volna készülniük, rendet vágni az ismeretekben, felkészíteni magukat a rendszerezett tudás előadására. Ezt kellett volna tenniük, de nem bírták rászorítani magukat. Helyette beszélgetni kezdtek, mulatni az időt. Asztalos Péter Csíksomlyón nem tudta felidézni, miről beszéltek, nem is tartotta lényegesnek, de arra tisztán emlékezett, hogy valamiféle súlyos, depresszív hangulat nehezedett rájuk, amelynek engedve Borsa Ferenc filozofálni kezdett, aztán a gyerekkoráról mesélt, végül „gondolatainak túlterhelt ladikján” (szeretett ilyen dagályosan fogalmazni) a nőkhez érkezett el.

– Nők nélkül nincs világ – jelentette ki. – Vagy ilyen nincs. Meg jobb se... Rosszabb se, persze. Nem mintha ez nem volna elég rossz. Vagy nem is rossz, csak olyan lehetetlen, olyan tehetetlen. Valami nem stimmel itt. Nem nőkről, nem egyetemről, nem rólunk beszélünk. Egyikről se. Mégis mindegyikről. Valami nyomaszt, fogalmam sincs, micsoda, de szorongatja a torkomat rendesen. Mondhatnám, hogy a rendszer, elnevezhetném annak, ha nem lennék biztos abban, hogy nem erről van szó, vagy nem csak erről. Nem tudom. Egyszer írtam erről egy haikut. Rosszra sikeredett haiku, mint általában ilyen irányú kísérleteim. Ennek a rosszra sikeredett haikunak a Tehetetlenség címet adtam, hirtelen felindulásból. Így hangzik: Pórusaimból / pörsenés: passzivitás / pislog pogányul.

Asztalos Péter ránézett Borsa Ferencre, megállapította, hogy a szemei lázasan csillognak. Berúgott volna?

– Részeg vagy?

– Miért lennék?

– Olyankor szoktál így beszélni. Ilyen hülyeségeket. Mármost hogy kimondani.

– Elefes.

– Ja. Ez meg Ottlik Géza. Mondom, be vagy rúgva. Nem vitás.

Az éjszaka túlságosan lusta volt, lajhár-szerűen lassú és fejetetejére állított. Az a szegedi éjszaka is, meg ez a csíksomlyói is. Asztalos Péter nem tudta ennek okát adni, képtelen volt szavakba foglalni, hogy miért volt ilyen annak idején és miért ilyen most (valóban ilyen volt-e, valóban ilyen-e?). Akkor, Szegeden minden bizonnyal csak kegyetlen és csalóka játékot űzött velük valami vagy valaki, végtére is nem történt semmi, nem beszéltek semmi különösről, csak fulladoztak közösen, egymásba kapaszkodva, egymásba csimpaszkodva az éjszaka viszkózus, mászkos masszájában. Egyik cigarettáról gyújtottak a másikra, a két parázs, mint két zárlatos szentjánosbogár pislákol fel időről időre a sötétben. Egy-egy szót, mondattöredéket úsztattak egymás felé nagyritkán az utcai lámpák ablakon áttörő halovány

félhomályában, petyhüdten és bénán. Mikor négy-öt emberöltő elteltével a hajnal végre derengeni kezdett valahol a panelházak háta mögött, elhallgattak, s csak kifejezéstelen, bamba, üres tekintetekkel bámultak a semmibe.

Borsa Ferenc tért korábban magához, felállt, nyújtózkodott egyet, kiment vécére, a fürdőszobába, szedelőzködött.

– Nem jössz? – szólt be a szobába, ahol Asztalos Péter még mindig úgy feküdt, élettelen testtel, mint egy tetszhalott. – Nincs itthon kávé, lemegyünk a Diófába, iszunk egy jó csészével, aztán bemegyünk. Referálnunk kell, bazmeg, ez van, ha tetszik, ha nem.

– Ja – hagyta rá Asztalos Péter, majd saját hajánál fogva kicibálta magát a tespedtség halálos szorításából, elment vécére, fürdőszobába, szedelőzködni kezdett, éppen úgy, mint a barátja.

Lementek a Diófába, megittak két-két kávé, feketén. Hűvös volt a reggel, ami jót tett, egészen magukhoz tértek. Asztalos Péter úgy emlékezett, miközben ujjaival a hideg, fehérre meszelt falat simogatta Csíksomlyón, hogy minden lépésnél mélyen belesüppedtek az aszfaltba, mint nyáron, a kánikula idején. Ez, persze, biztosan nem lehet igaz, gondolta. Persze, miért is ne lehetne, gondolta aztán. A troli rángatott, hangos volt és túlsúfolt, mint általában a reggeli órákban. Az egyetem kongott az ürességtől, túl korán volt még. Megittak a büfében még egy-egy kávé, meg valami üdítőt, hogy lepedékes nyelvük ne ragadjon egyfolytában a szájpadrólukhoz. Utána beültek a szemináriumi terembe. Vártak. Nézték a táblát, a málló vakolatot, a kopott padokat, az agyonrepedezett székeket (a lányok rémei voltak, folyton beleakadtak a harisnyákba, azokon ettől elszabadult valamelyik szem, rövidtávutást rendezett, s csak a megfelelő pontokon, nagy körültekintéssel elhelyezett körömlakk-pöttyökkel lehetett megfékezni), figyelték a körülöttük ólálkodó szegénységet. Vagy inkább szegényességet. Ahogy lengedezett kísértet-gyanánt a falak között, faltól falig, jobbról balra, balról jobbra, föl s alá.

Szállingózni kezdtek a hallgatók – diákok, évfolyamtársaik, csoporttársaik, ismerőseik, barátaik. Köszöntek, mint rendesen, még csevegtek is. Asztalos Péternek bizsergett a jobb talpa, irritálóan bizsergett, szeretne volna megvakarni, de akárhogy izgette-mozgatta a lábát a cipőben, a bizsergés csak nem szűnt, nem hagyott alább. Borsa Ferenc a tenyerét vizsgálgatta, s közben olykor feltekintett, ránézett valakire, odabólintott, vagy vágott egy grimaszt, azzal ismét tenyerének rejtelmeibe merült. Belépett a tanárnő, a szemináriumvezető egyetemi docens. Tiszteletre méltó hölgy, szerették is. Az idő azonnal nekiiramodott, be akarta hozni a késedelmet, amit felhalmozott, a nagy-nagy lemaradást, s egy csapásra, egyik pillanatról a másikra ők következtek. Felálltak, kimentek a terem elejébe, szembefordultak a többiekkel, a hallgatósággal (régimódi tanárnő volt a szemináriumvezető, de szerették), s csak álltak ott némán. Bárki azt hihette, tökéletesen készületlenek, holott ez nem volt igaz. Nagyon is alaposan felkészültek, három délutánt robotoltak végig a könyvtárban, de valahogy semmi esélyt nem láttak arra, hogy most bármit is mondjanak, bármit is előráncigáljanak a magukba halmozott ismeretanyagból. Mindent kiszívott belőlük az éjszaka evolúciós időtávlatokba nyúló, alig érzékelhető küzdelme, melyet ők maguk sem vettek észre, bennük magukban is csak valamiféle melankóliaként, tehetetlenségként csapódott le. Ezt a cselekvőképtelenséget vonszolták magukkal a terembe, mint régi rabok a bokájukra láncolt vasgolyókat. Ettől kellett valahogyan megszabadulniuk. Közben Asztalos Péter jobb talpa mindvégig elviselhetetlenül viszketett, ezért egy óvatlan pillanatban gátlástalanul felült az első padra, levette a cipőjét, és kéjeseket nyögve vakarászni kezdte a talpát (elővillant lyukas zoknijából az ujja), Borsa Ferenc lehajolt, hogy segítsen neki. A tanárnő egyetemi docensi szemei kikerekedtek, és csendesen (mindig halkán beszélt) felszólította mindkettőjüket a távozásra. Ennek megfelelően cselekedtek: kimentek a teremből. Kisétáltak, szó nélkül.

Ez volt az ügy. Helyesebben ez volt a kezdete. Utána fegyelmi eljárás, vagy hogy is nevezték. A helyzet menthető lett volna, de akkor Borsa Ferencet elővette valamiféle dac, legalábbis Asztalos Péter így tudta elképzelni, mert erről később sose beszéltek. Bár, gondolta bele a csíksomlyói

éjjelbe, nem dac volt az mégsem, egészen másról lehet itt szó. Egyfajta meghatározhatatlan kíváncsiságról, sokkal inkább. Hogy meddig lehet, mennyit lehet; mennyit érünk. Ez járhatott Borsa Ferenc fejében. Ezért nem volt hajlandó bocsánatot kérni, ezért penderítették ki az egyetemről, vagyis ezért kellett átmennie Miskolcra. Asztalos Péternek megbocsátottak, mert bocsánatot kért és elismerte, hogy hibázott. Megbocsájtottak neki és nem távolították el az egyetemi polgárok közösségéből. Így két esztendő múlva találkozhatott Nórával.

Ismét elérkezett a reggel, s megállapíthatta, hogy testvére, az éj nem okozott maradandó károsodást a három férfiban, akik Csíkszereda búcsújáról híres csatolt részének egyik panziójában háltak. Azok hárman ugyanis szemmel láthatóan egészen frissen keltek, gyakorlott mozdulatokkal mosakodtak, borotválkoztak, öltözködtek.

Ezúttal Szécsényi Ignác vezetett. Visszafelé robogtak a tizenkettes úton, hátuk mögött Csíkszereda, az út végén Sepsiszentgyörgy. Addig azonban nem állt szándékukban eljutni. Sepsibükszádnál letértek az útról jobb kéz felé, s elkezdték megmászni a hegyet. Kanyargós szerpentinén kacskaringóztak fölfelé. Egyik kanyart követte a másik, monoton egyhangúsággal. Aztán elkövetkezett az utolsó kanyar. Jobbra feltárult előttük a lapály, amely a Mohos-ládba torkollik, balra bódék és néhány kőépület, s körben mindenütt az erdő. Az Opel letért az útról, beállt egy szabad helyre a parkolóban, reccsent a kézifék, ők hárman kiszálltak. Asztalos Péter gyengéden végigsimította tekintetével a látványt. A lapályon éppen egy nyáj kelt át, birkák, kecskék vegyesen, szurtos gyerekek és kurta lábú, torzonborz kutyák szaladgáltak az állatok közt, leghátul két kék ruhás, botos férfiember baktatott, a láp felé kacskaringózó út mellett, két domb között valakik főztek nyílt tűzön, a hegyek fejüket az alacsonyra ereszkedő felhőkbe fűták. Asztalos Péter állt és mélyeket szippantott, hagyta, hogy a tüdejét alaposan átjárja a levegő, minden kis léghólyagocskába eljusson, feltöltse a vérért oxigénnel. Hosszan fújta ki az elhasznált levegőt, újra teleszippantotta a tüdejét, benntartotta kicsit, újfent kifújta. Csak ezután eredt barátai nyomába. A kemping irányába lépkedtek, a bejárathoz érve megalkudtak a kapussal, tízezer lejért bemehettek látogatóként.

A kemping közepén aprócska sátor állt két fa között, a két fa közé függőágy kifeszítve. A sátor előtt kövekkel kirakott tűzhely, fölötte háromláb, a lecsüngő láncon bogrács lengedezett. A tűzhely mellett, egy fatönkön egy férfi ült. Félhosszú haját pánttal kötötte hátra, színehagyott, kopott farmert viselt széles bőrvél, a felsőteste meztelen, a bőre vörös és felhólyagzott. Övén vadászkésnek való tok csüngött alá, ám a kés nem pihent benne, ugyanis gazdája kezében ügyeskedett éppen, hogy egy darab fának valamiféle mesterséges formát adjon. A férfi olyan volt, mint egy indián, a Kárpátok vad indiánja, egy eltévedt rézbőrű.

– Szevasz, Feri! – köszönt rá az indiánra Szécsényi Ignác.

Borsa Ferenc felemelte a fejét, kezében megállt egy pillanatra a méretes penge. Végigmérte a három érkezőt. Arca a hátához hasonló színben pompázott, csak a szemei környékén maradt vakítóan fehér a bőr.

– Szevasztok! – mondta, lendületesen folytatva a kezében tartott fadarab megmunkálását. – Hozott Isten benneteket, hogy úgy mondjam, bár, gondolom inkább magatoktól jöttetek.

– Régi és elcsépett duma, bazmeg – dünnyögte Sebestyén Etele, azzal belevetette magát a függőágyba.

– Meg nem is igazán magunktól jöttünk – vette át a szót Asztalos Péter. – Tulajdonképpen te hívtál, ha úgy vesszük. Ignác mindenesetre úgy vette. S ha ő úgy, hát mi is.

– Hívott titeket a radai rosseb, nem én. Éppen, hogy egyedül akarok lenni.

– A természet lágy ölén? – kérdezte Szécsényi Ignác. – Akkor miért nem mész le a tóhoz? Félsz a medvéktől?

– A tónál tilos sátorozni, meg is büntettek. Ez a véresen egyszerű magyarázat.

– És arra mi, hogy szó nélkül eljöttél?

Az indiánkülsejű Borsa Ferenc vállat vont és belemerült a faragásba. Asztalos Péter és Szécsényi Ignác letelepedtek mellé, figyelték, ahogy hosszú faforgácsok kunkorodnak elő a kezei alól. Még sejteni sem lehetett, mivé változik majd az anyag, ha elkészül.

– Túl sok volt – szólalt meg egyszerre az indián, de egy pillanatra sem hagyta abba, amit csinált, a kezei és a penge egyetlen másodpercre sem pihentek, nem lankadtak, s ő minden figyelmét a munkára összpontosította. Csak mintegy mellékesen beszélt, tompa, távoli hangon.

– Minden perccel el kellett számolnom, esténként végighallgatni, hogy vadidegen emberek mit művelnek egy vadidegen helyen, miközben, úgymond, végzik a dolgukat. Hallgathattam a gyerekek szemtelenségéről, a szülők fennhéjázásáról, a tantervek és tankönyvek alkalmatlanságáról szóló beszámolókat, vagy jobb esetben egy-egy zaftos pletykát, gyerekcsínynek aligha nevezhető tanulói rémtettet. Hallgathattam az agitációt, hogy miért nem tanítok én is, miért foglalkozom bizonytalan kimenetelű ügyletekkel, pályázatokkal, eleve elvetélt programok szervezésével, miegymással. Ha én akartam elmondani valamit, visszatartott a válasz lehetősége. Az, hogy válaszolni fog, és a válaszával lerombolja bennem saját magát, azt, ami még megmaradt belőle nekem. El akartam mondani neki, hogy eljövök, azt is, hogy vissza fogok menni, mert tudom, hogy vissza fogok menni. De nem volt erőm elmondani, nem volt erőm vitatkozni, sírni, veszekedni.

– Szeret – vágott közbe Sebestyén Etele a függőágyból. – Mondta.

Szerelem, gondolta Borsa Ferenc. Szerelem. Kántor Zsuzsával néhány éve már együtt éltek – hogy jól-e vagy rosszul, nem tudta volna megmondani, olyan közelről (belülről) nem volt látható a minőség, de együtt éltek, ennyi bizonyos. Egy alkalommal – illetőleg, ha Borsa Ferenc jobban belegondolt, úgy kellett fogalmaznia: több alkalommal, ám ezen alkalmak közül csupán egy a fontos abból a szempontból, ami történt –, egy alkalommal Kántor Zsuzsa napokra elutazott, talán egy hétre is, talán még annál is valamivel több időre. Ezt Borsa Ferenc galád, gyalázatos, alávaló, vérlázító árulásnak érezte. Nem volt meggyőződve igazáról, ezért még jobban kínlódott; ingerült lett, ideges, ingerlékeny. Minderre egyébként is hajlamos volt, ilyen – számára és szerinte – extrém és veszélyes időkben pedig még a szokottnál is inkább. De nem is igazán erről van szó. Más az, amiről szó van, Borsa Ferenc ezzel tisztában volt. Elég az hozzá, hogy, miközben Kántor Zsuzsa nem tartózkodott otthon, egyik este átjött valamelyik szomszédjuk, valamiről beszélt, amit Kántor Zsuzsa kölcsön szokott neki adni, s azt is közölte, hogy ennek a valaminek a komód melyik fiókjában van a helye. Borsa Ferenc odament, kihúzta a fiókot, meglelte, amit keresnie kellett, de miközben előhúzta, előcibálta, azalatt húsz másik, fiókban lapuló tárgyat rántott magára. Káromkodott egy cifrát, sebtében odaadta a szomszédnak, amit kért, s nem tartóztatta tovább. Visszament a komódhoz és elkezdte visszapakolni a kiborult dolgokat. Ráakadt közöttük néhány levélre, amiknek nem ott lett volna a helyük, mint azt nyomban megállapította magában, hiszen Kántor Zsuzsa egy erre a célra rendszeresített egykori cipős dobozban tartja a megőrzésre szánt leveleket. Akkor?, érdeklődött magától Borsa Ferenc, egyben fenyegetően kíváncsivá vált és sokat sejtetően összeszorult a gyomra, mik ezek itt? – Néhány levél volt csupán, talán ha öt vagy hat, s amikor beléjük olvasott, azonnal látta, hogy mindegyiket Kántor Zsuzsa kapta, neki szólt mindahány, s mindegyiket ugyanaz a kissé lányos írású fiú írta, aki azonban, mint rögtön kitűnt, nem lehet azonos vele, Borsa Ferencel, aki levelek címettségével él immáron évek óta, s most otromba módon a legszemélyesebb holmija közt turkál. A levelek nem nevezhetőek új keletűnek – ezt is gyorsan megállapíthatta Borsa Ferenc, még azt megelőzően írótak, hogy megismerkedett Kántor Zsuzsával. Kivetnivalót tehát igazán nem találhatott bennük, el is szégyellte magát, és késedelem nélkül eltüntette felfedezésének nyomait, az utolsó árulkodó jelig, nagy körütekintéssel, gondosan. A nyugtalansága azonban ezalatt nemhogy csillapodott volna, de az

egekig fokozódott. Galád, aljas, gyalázatos árulásra bukkant, szögezte le magában, mikor végzett a pakolással. Miért is? Talán ő soha nem ismert senkit a lány előtt? Nem járt senkivel? Be kellett ismernie, hogy ezt nem mondhatja el magáról. Hát akkor hol a probléma, vetette fel a kérdést magában, s hirtelenjében nem is tudta megválaszolni, míg eszébe nem ötlött, hogy hát persze! Ő bezzeg minden levelet, minden emléket, de még azt a pár régi fényképet is megsemmisítette, ami más nőkkel volt kapcsolatos, mert úgy érezte, ennyivel minimum tartozik a szerelmének, Kántor Zsuzsának, ellenben nem érezte azt, hogy előző barátnőinek lenne adója, nem hitte, hogy örködnie kellene emlékeik, hátrahagyott törmelékeik fölött, azazhogy voltaképpen fölöttük. – Kántor Zsuzsa ezzel szemben, mint most bebizonyosodott, képtelen volt megválni a régi kedves levelektől, vagyis nem tudta feláldozni jelenlegi kedveséért a korábitól maradt tárgyi emlékeket, végső soron tehát magáról a régiről nem tudott lemondani az új kedvéért. Baj ez? Nem baj. Ha logikusan gondolkozunk, nem baj. De ez szerelem, a fene egye meg, kiáltott fel Borsa Ferenc, ez szerelem, s nem valami olyasmi, ahol holmi logikai törvények uralkodnak, uralkodhatnak! Ekkor már bizonyosan tudta, lelke legmélyén gyökerező bizonyossággá nőtt benne az a szilárd meggyőződés, hogy Kántor Zsuzsa nem szereti őt annyira, mint ő Kántor Zsuzsát. Soha nem adna fel érte mindent. Sőt. Semmit sem adna fel érte. Most is, tessék: magára hagyja kegyetlen, kietlen és soha véget nem érő napokra, de, ha belegondolunk s szem előtt tartjuk a felszínre került leveleket, látható, hogy amikor vele van, akkor is csak pótléknak használja őt. Ha ló nincs, ugyebár... Borsa Ferenc kinézett az ablakon, sírni kezdett. Úgy emlékezett, jöllehet tudta, hogy rosszul emlékezik, mégis úgy emlékezett: vér folyt a szemeiből. A vér végigszántotta az arcát, mély karmolásokhoz hasonlatos nyomokat hagyott maga után a bőrén, az álla hegyéről a mellére csöppent, s ott egyik pillanatról a másikra sisteregve elpárolgott, mint mikor forró acéllemezzre vízcsepp hullik. Borsa Ferenc nem érzett fizikai fájdalmat, csak a gyomra húzódott hihetetlenül apró méretűvé össze. Felállt, kinyitotta az ablakot, s csak ekkor vette észre, hogy nem lát: kisírta a szemeit, s a szemek helyén csak sötét lyukak tátonganak az arcában. Borsa Ferenc megvonta a vállát, fellépett az ablakpárkányra, arra készült, hogy elrugaszkodik, és fejest ugrik az alatta ásító, hételemeitnyi betonmélységbe. Ám akkor kíméletlenül, dobhártyaszaggatóan fülébe hatolt egy mondat, mintha óriási páncélos bogár lenne: „Annakokáért azokban a napokban keresik az emberek a halált, de nem találják meg azt; és kívánnának meghalni, de a halál elmegy előlük.” (Talán a Jelenések Könyve?) És egyik pillanatról a másikra magához tért, megrázta félhosszú haját, nyüsztített egyet, mint egy vasalt orrú csizmával módszeresen megrugdosott kutya, hátralépett, becsukta az ablakot. (Vajon tényleg hallottam azt a mondatot a zuhanás ablakkeretében, vagy csak utólag mesélem be magamnak?, tűnődött el egy pillanatra a kempingben, nem messze a Mohos-láptól, de nem kezdett el töprengeni ezen, inkább haladéktalanul kiverte a fejéből az egészet.)

Szóval szerelem, mosolyodott el. Szerelem?

– Szeret – ismételte Borsa Ferenc Sebestyén Etele egyszerű tényközlését, s felemelte a kezében tartott faragványt, eltartotta magától, megvizsgálta, méregette, aztán tovább munkálkodott rajta. – Azt mondd, szeret. Az micsoda? Én szeretem ezeket a hegyeket, és azért, hogy itt vagyok és nézem őket, birtokomba veszem mindet. Erről szól, igaz? Nem új gondolat, nem eredeti gondolat, de erről szól. Szeretem, mert az enyém, szeretem, mert az enyém lehet. Ha soha nem birtokolhatom, a szeretet is megszűnik előbb-utóbb. Erre mondják szakítások után, hogy az idő begyógyítja a sebeket. Dehogy az idő! Az ész. Belátja, hogy a bírvágy kielégíthetetlen, s megöli az alapját. Ennyit tesz, ennyiből. Azt is mondd, szerelem. Ez az érved, ez a szó: szerelem. Ugyanaz érvényes rá, pontosan ugyanaz, mint a szeretetre.

– De ő valóban, tényleg szeret – mondta most Asztalos Péter.

– Én is őt – felelte Borsa Ferenc, az indián. – Szeretem azt, ami bennem él belőle, s ami egyre kevésbé hasonlít hozzá. Neked magyarázzam, bazmeg, Peti? Nem te váltál el? Nem hasonló okokból?

– Nem tudom, miféle okokból – ismerte be Asztalos Péter. – Talán hasonlóak voltak, talán egészen mások. Elvesztettem a fonalat rég, bazmeg.

– Én meg nem akarok elválni, illetve szétválni, még ha én is elveszítettem a fonalat, akkor sem. Hazamegyek, haza fogok menni hamarosan, csak előtte egy kicsit itt töltöm az időt. Baszom a rezet. Most azt kérdezitek, látom az arcizmaitok rángatózásából, azt akarjátok kérdezni, hogy miért nem lehetett ezt megmondani neki? Mert nem. Mert fölösleges. Mondom, minden perccel el kell számolnom. Nekem. Neki nem. Ha én megkérdezem, hol volt, akkor közli velem, hogy féltékeny vagyok. Anyád, gondolom ilyenkor. Egy időben, mikor sok baj volt velem, sokat jártam éjszakázni, ittam is elég sűrűn, ő azon gondolkodott, mint utóbb bevallotta, hogy kimegy bébiszitternek valahová. Na, most pontosan ez a helyzet, csak fordítva. Most vele van sok baj, amit ő észre sem vesz, s én jöttem el. Csakhogy ez így nem kóser, amúgy, persze az lett volna. Hogy mi a baj vele, az érdekel titeket? Na, itt megfogtatok. Nem vagyok képes elmondani. Nem tudom. Felnőtt. Talán az a baj, hogy végérvényesen és visszavonhatatlanul felnőtt, túlságosan az. Már a másik oldalhoz tartozik. Már nem tartozik az enyéimhez.

– Muszáj lesz neked is valamennyire felnőni, Feri – vágott a szavába Szécsényi Ignác. – Kénytelen leszel úgy-ahogy felnőni és visszajönni velünk. Van egy gyereked, kábé pár centis, de gyerek. Babszem Jankó. Vagy Babszem Julcsa, mindegy, a lényeg, hogy van.

– És nekem fel kell nevelnem, és szeretnem kell, ha nem tévedek – motyogta Borsa Ferenc, egyetlen pillanatra sem emelve fel a fejét, szemeinek fényét a késhez és a munkadarabhoz láncolva. – Lehetek szülő, rossz szülő meg jó szülő. Szerethetem benne saját magamat, várhatom, hogy majd ő! Amit én nem, azt majd ő. Jó. Elfogadom. De még nem indulunk. Ha akartok, telefonáljatok, mondjatok bármit, ami épp az eszetekbe jut. De még maradok. És ti is maradhattok még. Csak pár napot. Rátok fér.

– Lehetsz jó szülő, meg rossz szülő – mondta Asztalos Péter –, meg lehetsz semmilyen is. Nem tudom, mi vezetett oda, hogy elváltam, de szülőnek semmilyen vagyok, az bizonyos. Talán azért, mert igazad van, noha ez sem új és eredeti gondolat, de igaz. A szülő valóban önmagát szereti a gyerekeiben, én meg nemigen szeretem önmagamat, hát én csak biológiai szülő vagyok, nem társadalmi. Ez nem jelenti azt, hogy nem szeretem a gyerekeimet, csak nem úgy, ahogy mások, nem úgy, ahogy elvárják. Nem tartom őket a legszebbnek és a legokosabbnak a világon, látom, és nem tolerálom mindennek ellenére, mindennel szemben és mindenen keresztül, akár tűzön-vízen át a hibáikat, amik már ilyen, viszonylag zsenge korukban is akadnak bőségesen. Persze, ha nincs igazam, az se nagy baj. Végső soron én azt mondom, a gyerek miatt ne menj vissza. Nem. Nem ezt mondom. Azt mondom, hogy ne a gyerek miatt menj vissza. De hát te nem is azért akarsz, azt állítod, mentél volna amúgy is. A gyerek miatt sietned sem szabad. Ha Zsuzsa miatt nem akarsz sietni, akkor akár maradhatunk is. Igazad van, ránk fér.

– Jó, akkor maradunk pár napot – egyezett bele Szécsényi Ignác is. – Bár szerintem jobb volna, ha mennénk. Zsuzsa miatt, a gyerek miatt, miattad. De te döntesz, én nem szólok bele.

– Én pláne nem – hallatszott a függőágy irányából. – Felőlem itt is dögölhetünk meg. Én eddig is utáltam, hogy rohangálunk, mint pók a falon. Inkább kóvályognék, mint gólyafos a levegőben.

Ennyiben maradtak. Borsa Ferenc lerakta a kezében tartott tárgyakat, s beszélgetésük folyamán először nézett hosszabban vendégei arcába. Három férfit látott, akik kerestek és találtak, kopogtattak és megnyitattak nekik.

– Nem vagytok éhesek? – szegezte nekik a kérdést, bujkáló mosollyal az ajkai körül.

– Ehetünk valamit – bólintott Asztalos Péter.

– Van jó sok babom – közölte Borsa Ferenc. – Olyan készségben rejtegetem, amilyen a tornazsákomból volt annak idején kölyökkoromban. Babzsáknak kicsit nagy, viszont pukkadásig tele

van babbal, úgyhogy nevezhetjük babzsáknak, ha akarjuk. Etele pedig, ha jól emlékszem, a bogrács virtuóza.

– Ha jó sok babod van, akkor valóban a bogrács virtuóza vagyok – kászálódott ki a függőágyból Sebestyén Etele. – Ha még krumplid is van, különösen nagy szakértelemről leszek képes tanúbizonyságot tenni, ha pedig szereztek valahonnan kolbászt, valóságos mesterszakács leszek!

Szereztek kolbászt. Két óra múltán ettek is. Addigra az Opel on már fönn volt a kormányzár, a hátizsákok a sátor körül heverték, a három jövevény átöltözött kényelmesebb ruhákba, cipőkbe. Ahogy fogyott a bab, úgy bizsergett egyre erősebben a lábuk szára, égett mind jobban és jobban a talpuk. A hegyi levegő kitisztított belőlük minden szennyet. A legnagyobb hőségben keltek útra, de nem törődtek a gyilkos sugarakkal. Két-három napjuk volt, két-három nap, nem több. Libasorban ballagtak a Mohos-láp irányába, onnan föl a hegyre, ahonnan egy ugyanolyan vegyes nyáj csődült lefelé, amelyet érkezésükkor láttak. Keresztültörtek az állatokon, arra készültek, hogy hegyet hágnak, s utána lőtöt lépnek. Ez is egy út, gondolta eközben Asztalos Péter a sor végén, lehet, jobban meg kellene becsülni. Úgy döntött, így fog cselekedni, megnyújtotta lépteit, s a libasort csatárlánccá húzta.

– Fölmászunk a hegyre, lefelé pedig rohanni fogunk, és szlalomozva kerülgetjük a fákat! – vázolta fel a tervét. – Az a lényeg, hogy senki ne rohanjon fejjel egynek se!

– Ha a fák is úgy gondolják – nevetett Borsa Ferenc.

Beértek az erdőbe, a Nap sugarait azon nyomban megszelídítették a lombok. Egy apró természetű, nevetségesen túlméretezett fülekkel megáldott, csupaször kutya szegődött melléjük valamelyik bokor aljából. Nem kergették el. Asztalos Péternek eszébe jutott, hogy valamikor, egy réges-régi nyáron Sopron erdeit járták így Jónás Robival és Sebestyén Etelével. Egy másik nyáron Pécs mellett másztak a hegyre, hogy aztán egy állatetetőként is használt templomban aludjanak, nem messze egy kolostor romjaitól, s éjszaka arra ébredjenek, hogy rőfögő vaddisznó túrja a földet a bokájuknál. További nyarak is felmerültek benne – gyerekkori nyarak a Zemplén eldugott kis falvában; a tikkasztó nyár Balatongyörökön, az áthatolhatatlan bozótossal a hegyen; az egyetem által szervezett erdélyi út Tordai-hasadéka és Székelykő-mászása a festői Torockó fölött. Kísértést érzett a nosztalgiára, de szilárdan ellenállt. Megakasztotta magában a tolakodó emlékeket, gátat vetett nekik, lerázta őket magáról, akárhogy csimpaszkodtak karválykarmaikkal. Addigra lihegve, izzadva egy kis tisztásra érkeztek, ahonnan pazar kilátás nyílt a völgyre. Megpihentek kicsit, gyönyörködtek a panorámában, váltottak néhány szót, nevettek is talán egy keveset. Utána hangos üvöltéssel lezúdultak a hegyről. A fatörzsek ijedten ugráltak földre az útjukból.

Itt (ha szabad így neveznem), történetem végén szeretnék köszönetet mondani Baricz Zsoltnak Erdélyért, ugyanakkor elnézést kérni tőle szerteágazó kontárságaimért...

Szintén köszönet illeti meg Fábíán Attila, Szécsi Imre és Németh Henrik barátaimat.